

F941

مدون في هذه السجدة السجدة
مالك النور والحرمان السجدة
السجدة الفارسي محمود
المصنفات الفارسي
عمرها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله الذي انت اعزته للعباد وتضعفت دون عظمتك
الكاينة واتصفت بالاعلام على قدره بالحيثية وتخيرت لاولها
في كنهه هويته انطق العقول المنطوقة عن عقول الفضول
فهو تعرب بواضع البيان عو جهته وانكم السنها عن ان
بما يكتنف غلب ما هيته وهو الظاهر لها بديع صنعته
الباهر من ان يحاط علما بحقيقته سبحانه من الله ما اعظم شأنه
واوضح برهانه ثم افضل الصلوات والى السلام عليه المصطفى

محمد سيد الانام وعلى عترته الكرام وائمة الاسلام وبعده
فقد تحقق ان العلم انفس ما يتنافس فيه انفس العاقلين واشرف
ما يرغب فيه قلوب الراغبين اذ به فوام الدنيا والدين ونظام
العباد المين وله ممالك لا بد لها ليه ان يسلك كما في يحصل
امانيه ويذكرها ومن اجمع طرقه سوكا الوقوف على حقايق
كلام العرب والعنور على دقايق ما يرغزون في محاوراتهم من
النك والخب اذ به يطبع على بدايع معاني كتاب الله العزيز
ودواع مبانيه المشهود لها بالتيسر وهكذا على اشرار كلام
سيد المرسلين ولائمة الطاهرين والصحابة التابعين وقد جرت
العادة بان يورث طبع المتشوق الى ما هناك ويخرج ذهن
المبتدئ لطلب ذلك بغرر من الشعر الذي اربى على الشعر وهو من

وَالْعَجْمُ وَمَفَا حَرِ عِيُونِ الْأَدَابِ وَالْحِكْمُ وَكُلُّ مَنْ أَقَامَ لَهُ رَابِعَةٌ وَأَخْطَرُ فِيهِ
أَيُّهُ قَدْ عَنَى بِإِتْبَاطِ شَوَارِدِ الْكَلَمِ وَأَصْطَبَادِ قَوَائِدِ الْحِكْمِ وَكَانَتْ
الْمُتَرْفِعَةُ وَالْمُعِينُ فِي الْفَحْصِ عَنْ أَسْرَارِ وَمُبَانِيَةٍ مُعْظَمًا فِي سَائِرِ
الْأَمْرِ وَلِذَلِكَ مَا رَخِصَ الْمُنَادِيُ التَّبَصُّرُ فِي الْإِنْخِرَافِ عَنْهُ وَتَرَكَ
الْمَلَامَ بِطَرَفٍ مِنْهُ بَلِ الْعُلَمَاءُ بَا جَمْعِهِمْ وَزُفَرٌ هُمْ كُلُّهُمُ أَوْجَعَتْ
وَضَبْطُهُ وَالْخَرِصُ عَلَى حِفْظِهِ وَدَرْبُهُ وَنَقِيبُهُ فِي الْقُلُوبِ
وَعَرِضُهُ ثُمَّ وَجَدْنَا هُمْ قِدَاعِيَةً وَفِي اخْتِيَارِ الْأَشْعَارِ خِلَالَ الشُّعْرَاءِ
فِي الْحَبِّ وَالْكُتُبِ وَالسُّودِ وَالنَّصَبِ حَتَّى قِيلَ وَخَيْرُ الشُّعْرَاءِ كَرَمُهُ رَجُلًا
وَشَرُّ الشُّعْرَاءِ قَالِ الْعَبِيدُ وَنَحْنُ نَرَى أَنَّ بَابَ الشُّعْرِ الْمُورِدِينَ
إِيَّاهُ أَدَقُّ مِنَ الشُّعْرِ وَالْهَفِّ مِنَ الشُّعْرِ وَإِنْ كَانَ وَاقِدًا تَغْلَغَلُوا فِي شُعَائِهِ
وَوَقَفُوا عَلَى دَقَائِقِهِ مِنْ جَمِيعِ أَبْوَابِهِ فَقَدْ أَدْرَجَ أَكْثَرَهُمْ الْحَقُّ

بِالْبَاطِلِ وَمِنْ مَرَجِ الْمَطُوقِ بِالْعَاطِلِ وَقَمَشَ مِنْ أَبَا طَلِيلٍ اللَّهُمَّ وَأَصَابِلِ
الْغُفُومِ مَا يَنْخُطُّ الرِّحْمُ وَيَرْضَى الشَّيْطَانُ فَكَيْلِكَ يَنْبُو عَنْهُ طَبْعُ مَنْ
غَلَبَتْ فِيهِ مَزَلَةٌ وَطَاوَعَتْ نَفْسُهُ عَقْلَهُ وَطَبَعَ عَلَى الْفِطْرِ السَّلِيمَةِ
وَنَشَأَ فِي الصَّبْغَةِ الْمُسْتَقِيمَةِ فَتَأَمَّلْتَ فَلَمْ أَجِدْ شِعْرًا أَشْرَفَ
نَبَأًا وَمُحَمَّدًا وَأَكْرَمَ مَنْشَأً وَمَوْلِدًا وَاجْمَعِ لِقَوَائِدِ الدَّائِرِ
وَأَجَلِ تَرْبَةٍ مِنَ الْأَوْدِينَ مِنَ الْأَشْعَارِ الْمُنْشُوبَةِ إِلَى سَيْدِ الْأَوْصِيَاءِ
وَوَيْحِي سَيْدِ الْأَنْبِيَاءِ إِمَامِ الْأَمَّةِ وَأَفْضَلِ الْأَيِّمَةِ رَأْسِ الْعِثَرَةِ
وَيَخِي الدِّينَ وَالْمِلَّةَ الْمَنْصُوصِ عَلَيْهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْمَلَقَ
مِنْ لَدُنْهِ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ لَيْثِ بْنِ عَلِيٍّ ابْنِ الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ
وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ فَقَدْ وَانْتَهَى تَحْقُوقُ أَنَّهُ مَا عَرَفَ مِنْ قَبْلِهِ
مِنَ الْمَنَاقِبِ يُعْبَأُ فِيهَا مِنَ الْمَنَاقِبِ يُرَغَّبُ فِيهَا إِلَّا وَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

اصْلُهَا وَنِظَامُهَا وَلَهُ ذُرُوتُهَا وَسَامُهَا فَلْيَعْرِمْ اَعْلَى الْمَرَاتِبِ كَمَا كَانَ
اَعْظَمُ الْمَفَاحِرِ وَاشْرَفُ الْمَنَاصِبِ وَكَفَاهُ شَرَفًا اَنَّهُ مَنُوبٌ اِلَيْهِ
مِنْ كُلِّ جَانِبٍ هَذَا مَا جَمَعَ مِنَ الْمَعَانِي الْغَرِيبِ مَا ارَى عَلَى كُلِّ عَرَبِيَّةٍ
وَتَضَمَّنَ مِنَ الْمَبَانِي الْعَجَائِبِ مَا اَذَى بِكُلِّ عَجَبَةٍ عَلَى اَنَّهُ عَلَيْهِ
السَّلَامُ مَا كَانَ يَتَعَبَى فِي اخْتِرَاعِ مَعَانِيهِ خَاطِرًا وَلَا يَكْلَفُ فِي
ابْتِدَاعِ مَبَانِيهِ نَاحِرًا اَبْلُ اثْنَاءِ الْمُرْتَجَلِ كَمَا يَبْتَدِئُ احَدُنَا
بِكَلَامِهِ الْمُبْتَدِلِ وَهَكَذَا ذَا بَهْ فِي خُطْبَةٍ وَسَائِرِ كَلَامِهِ اِلَيْكَ
بِحَقِّ الْعُقُولِ بِالْفَضَاحَةِ وَيَلْغِي الذُّرُوفَ الْعُلْيَا مِنَ الْبَلَاغَةِ
وَالْبَرَعَةِ وَاِنْ تَعَجَّبَ مِنْ ذَلِكَ مُعْجَبٌ فَكُلُّ اَفْعَالِهِ عَجَبٌ وَذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مِنْ نَبَاؤِهِ وَقَدْ كُنْتَ عَلَى قَدِيمِ الذَّمِّ ظَهَرَتْ بِمَجْمُوعِ
مِنْ اَشْعَانِ الْجَامِعَةِ بِجَلْوَةِ الْكَلَمِ وَعُقَابِ الْحَكَمِ خَوْفٍ مِنْ مَا يَتَّبِعُ

جَمْعُهَا بِالْاَهَامِ ابُولُحَسَنِ الْفَيْحُورِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ فَانْتَبَذْتَ بِذَلِكَ وَاجْتَهَدْتَ
فِي اقْتِنَاسِ شَوَارِدِ عَلَى مَنَافِيهِ زَوَائِدًا لَمْ يَكُنْ لِالْأَطْرَافِ مِنْ حُرْفِهِ وَدُرَّةٌ
مِنْ صِدْفِهِ اِلَى اَنْ عَزَمْتَ عَلَى مَجْمُوعِ اخْرَاطِطِ مِنْهُ بَاعًا وَارْحَبَ ذِرَاعًا
وَإِنْ لَمْ يَكُنْ بِالَّذِي شَمِلَ الْكُلَّ وَاسْتَجْمَعَ الْكَثْرَةَ وَالْقَلَّ قَدْ اسْتَجْمَعَ
مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَغَيْرِهِ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَالتَّقَطُّ بَعْضُهَا مِنْ مُتُونِ
الْكُتُبِ عَمَّا وَجَدَ مَنُوبًا اِلَيْهِ فَافْتَرَحَ عَلَى بَعْضِ الْاِخْوَانِ اَنْ يُخْرِجُوا
مِنْ الْمَجْمُوعِ مَا اخْتَصَرَ بِالْاَدَابِ وَالْحِكَمِ وَالْمَوَاطِنِ وَالْعِبَرِ دُونَ
مَا ذَكَرْتُمْ فِي سَائِرِ الْأَعْرَاضِ فَاسْعَفَتْهُ سَوْلُهُ وَحَقَّقَتْ مَا مَوَّلَتْهُ
وَسَمَّيْتُ الْمَجْمُوعَ بِالْحَقِيقَةِ الْاَيْنَقَةِ ثُمَّ وَقَعَ اِلَيَّ اَخْرَاجُ مَجْمُوعٍ مِنْ
اَشْعَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَجْمَعِهِ اَلْيَدِ الْبَلِيغَةِ اَبُو الْبَرَاءَةِ رَحِمَهُ اللَّهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ
فَلَمْ اَجِدْ فِيهِ كَثِيرًا مِمَّا وَصَلَ اِلَيَّ وَانْ كَانَ اَوْزَدَ اَيْثَانًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

اصْلُهَا وَنِظَامُهَا وَلَهُ ذُرُوقُهَا وَسَامُهَا فَلْيَعْرِمْ اَعْلَى الْمَرَاتِبِ كَمَا كَانَ
اَعْظَمُ الْمَفَاحِرِ وَاشْرَفُ الْمَنَاصِبِ وَكَفَاةً شَرَفًا اَنَّهُ مَنُوبٌ اِلَيْكَ
مِنْ كُلِّ جَانِبٍ هَذَا مَا جَمَعَ مِنَ الْمَعَالِي الْغَرِيبِ مَا ارَى عَلَى كِلَا غَرَبَةٍ
وَتَضَمَّنَ مِنَ الْمُبَايِنِ الْعَجَائِبِ مَا اَذَى بِكُلِّ عَجَبَةٍ عَلَى اَنَّهُ عَلَيْهِ
السَّلَامُ مَا كَانَ يَتَعَبَّى اخْتِرَاعَ مَعَانِيهِ خَاطِرًا وَلَا يَكْلِفُهُ
ابْتِدَاعَ مَبَانِيهِ نَاطِرًا بَلْ نِيَّتُهُ اَنْشَاءُ الْمُرْتَجَلِ كَمَا يَبْتَدِئُ اِحْدَانَا
بِكَلَامِهِ الْبَتْدِ وَهَكَذَا ذَا بَابِهِ فِي خُطْبَةٍ وَسَائِرِ كَلَامِهِ الَّتِي
بَحَرَمَ الْعُقُولَ بِالْفَضَاحَةِ وَبَلَغَتْ الذُّرُوقَ الْعُلْيَا مِنَ الْبِلَاجَةِ
وَالْبَرَعَةِ وَانْ تَعَجُّبُ مِنْ ذَلِكَ مُعْجَبٌ فَكُلُّ اَفْعَالِهِ عَجَبٌ وَذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مِنْ نِيَّاتِهِ وَقَدْ كُنْتَ عَلَى قَدِيمِ الذَّمِّ ظَهَرَتْ بِمَجْمُوعِ
مِنْ اَشْعَانِ الْجَامِعَةِ بِحُلَايِلِ الْكَلَامِ وَعُقَابِلِ الْحُكْمِ نَحْوُ مَنْ مَابَتْ بِي

جَمْعُهَا لِامَامِ ابْنِ الْفَخْرِ دِي رَحْمَةِ اللَّهِ فَانْتَبِذْتُ بِذَلِكَ وَاجْتَهَدْتُ
فِي اقْتِنَاسِ شَوَارِدِ عَلَى مَا فِيهِ زَوَائِدُ اَذَلُّهُ لِيَكُنِ الْاَطْرَافُ مِنْ طَرَفِهِ وَدُرَّةُ
مِنْ صِدْقِهِ اِلَى اَنْ عَرِثْتُ عَلَى مَجْمُوعِ اخِرَ اَيْطَارِ مِنْهُ بَاعًا وَارْحَبَ ذِرَاعًا
وَانْ لَمْ يَكُنْ بِالَّذِي شَمَلَ الْكُلَّ وَاسْتَجْمَعَ الْكُثْرَ وَالْقَلَّ قَدْ اسْتَجْمَعَ بَعْضُهَا
مِنْ كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ اِسْمَاعِيلَ وَغَيْرِهِ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَالتَّقَطُّ بِبَعْضِهَا مِنْ مُتُونِ
الْكُتُبِ عَمَّا وَجَدَ مَنُوبًا اِلَيْهِ فَاقْتَرَحَ عَلَى بَعْضِ الْاِخْوَانِ اَنْ لِيُخْرَجَ
مِنَ الْمَجْمُوعِ مَا اخْتَصَّ بِالْاَدَابِ وَالْحِكْمِ وَالْمَوَاعِظِ وَالْعِبَرِ دُونَ
مَا ذَكَرْتُمْ فِي سَائِرِ الْاَعْرَاضِ فَاسْعَفَتْهُ سَوْلُهُ وَحَقَّقَتْ مَا مَوْلَاهُ
وَسَمَّيْتُ الْمَجْمُوعَ بِالْحَقِيقَةِ الْاَيْنَقَةِ ثُمَّ وَقَعَ اِلَيَّ اَخْرَجَ مَجْمُوعٌ مِنْ
اَشْعَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَجْمَعِهِ السَّيِّدِ الْجَلِيلِ اَبُو الرَّحْمَةِ اللَّهُ مُحَمَّدٌ الْحَسَنُ
فَلَمْ اَجِدْ فِيهِ كَثِيرًا مِمَّا وَصَلَ اِلَيَّ وَانْ كَانَ اَوْزَدَ اَيَّامًا اَعْلَى السَّلَامِ

شَرَدْتُ مَنِيَّ وَشَدْتُ مِنْ يَدَيَّ وَكُنْتُ فِي خِلَالِ ذَلِكَ أَجِدُنِي الطَّلِبُ وَادَّ
 كُلَّ الذَّائِبِ أَتَخَصَّرُ كُتُبَ النَّوَائِخِ وَالسِّيَرِ وَالنُّقَطِ مَا أَقْبَلَ عَلَيْهِ مِنَ الْعَزْرِ
 وَالذِّدِّ مُسْنَدًا وَمَنْ لَا مَقِيدًا وَمَهْلًا إِنْ كَانَ غَرَضِي أَنْ أَنْتَهَ أَفْرَادَهَا
 وَلَجَمِيعِ أَجَادِهَا فَلِذَلِكَ شَادَيْتُ أَنْ كُلَّ فِلَقٍ فِيهِ سَمْعٌ مِنْ فِلَقٍ فِيهِ
 وَأَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَطْعًا وَبَقِيَّةً نَاطِقَةً وَمَنْشُورَةً بِلَا فِي كَثْرَتِهِ اخُذَ
 بِالظَّنِّ وَالْخَمْنِ إِذْ مِنْ التَّشْدِيدِ فِي مِثْلِهِ الْحُكْمُ بِالْيَقِينِ فَإِنْ وَدِدْتُ عَلَى امْرِئٍ
 مَذَابِرِيهِ يَنْقِبُهُ مِنْ الْكَلَامِ طِبَّةً هَذَا وَلَا أَنْعَمُ لِي إِذَا حُطِّبْتُ بِجَمِيعِ
 اشْعَارِي وَاطْلَعْتُ عَلَى نَتَائِجِ أَفْكَارِي بَلْ أَبْجُوزَانِ يَكُونُ الْخَاصِلُ عِنْدِي
 دُونَ مَا صِفَرْتُ مِنْهُ يَدِي وَمَا عَلَيَّ إِلَّا بِذَلِكَ جَهْدِي وَإِنْ جُؤَانُ تَكُونُ
 الْمُنْفَعَةُ بِهِ كَامِلَةً نَامَةً وَالْفَائِدَةُ شَامِلَةٌ عَامَّةٌ وَهَذَا أَنَا قَدْ امْلَيْتُ
 زَهْرًا مِلْهَمَةً إِلَى الْقِيَامِ مِنْ هَذِهِ الْمَقَامَةِ وَدَائِي أَنْ اسْمَ هَذَا الْجَمْعِ بَانِعَارُ

مِنْ اشْعَارِي وَصَحِيحِ الرَّتُولِ **وَاللَّهُ تَعَالَى الْمَوْفِقُ لِلْمَازِنِ الْفَائِزِ**
 وَيَجْنِي لَدَيْهِ **وَهُوَ جَبِي وَنِعْمَ الْوَكِيلُ وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ**
وَوَارِثُ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَأَفْضَلُ الْخُلُوفِ سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْدِ الْغُرِّ الْجَلِيلِ
عَلَى ابْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ وَعَلَى أَوْلَادِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَفْضَلُ صَلَواتِ اللَّهِ

فَافِيَةُ الْهَمَزَةِ

النَّاسُ مِنْ جِهَةِ التَّمَثَالِ الْكَمَاءِ **مردمان از روی یکدگر صفت اند**
 وَأَنَا أَمْتُهُاتُ النَّاسِ أَوْغِيَّتُهُ **بدانستی مادران آدمیان را طوفان**
 فَإِنْ يَكُنْ لَهُمْ فِي أَصْلِهِمْ شَرَفٌ **اگر باشد در ایشان از اصل ایشان بزرگواری**
 مَا أَفْضَلَ إِلَّا لِأَهْلِ الْمُسْلِمِ أَنْهُمْ **نیست افزونی مگر خداوندان و دانش را بدوئی که است**
 وَفِيهِ الْمَرْءُ مَا قَدْ كَانَ يَحْسَنُهُ **و فیست مردانست که خوب کردند او را**
 نَقَرُ بَعْلَمٍ وَمَا بَنَعِي بِهِ بَدَلًا **خراشیدم بدانش و بنیدانم سزاوار به اشش بدل**

أَبَوْهُمْ أَدَمُ وَنَلَامُ حِقْوَاءُ **پدر ایشان آدم است و مادر حوا**
 مَسْتَوْدِعَاتٌ وَلِلْوَحْشَاتِ أَبَاؤُهُ **مستودعت داده شدگان از بهر آن حیوانات پدر ایشان**
 يُفَاخِرُونَ بِهِ فَا الطَّيْرِ وَالْمَاءِ **که خود تشنه بدان پس کل است و آب**
 عَلَى الْهَدْيِ لِمَنْ أَشْهَدِي إِذَا لَمْ يَكُنْ **بر راه راست مگر کسی را که طلب هدایت کند و نداند**
 وَالْجَاهِلُونَ لِأَهْلِ الْعِلْمِ أَعْدَاءُ **و نادانان مگر خداوندان دانش را دشمنانند**
 فَالنَّاسُ مَوْفِقِي وَمَا هَلَّ الْعِلْمُ لِحَيَاءٍ **پس مردمان موده اند و اهل دانش از زنده اند**

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

تَغَيَّرَتِ الْوَدَّةُ وَلَا حَيَاءَ
از حال دوست دوستی و برادری

وَأَسْلَمَ الْفَرَّانُ إِلَى صَدِيقٍ
ور که کردم از روزگار با دوستی

اخْتَلَوْا إِذَا اسْتَغْنَتْ عَنْهُمْ
دوستانند چون بی نیازم از ایشان

وَدَبَّاحٌ وَفَيْتَلُهُ وَفِي
و پیا برادری که وفا کردم مرا وفا کننده

يُدْمُونَ الْوَدَّةَ مَا لَوْ لَانِي
همیشه کردند دوستی را مادام که بپندم

فَإِنْ غَبَّتْ عَنْ أَحَدٍ قُلُوبِي
پس اگر غیب شود از یکی دشمن دارد مرا

سُخِّنِي الَّذِي اغْنَاهُ عَنِّي
روز بپزد که بی نیاز کند مرا از کسی که بی نیازم کرد

وَكُلَّ جَرَّاحَةٍ فَلَهَا دَوَاءٌ
و هر ریش پس مرا و در دوا داروی

وَلَجَسَ لَهُ بِدَائِمٍ أَبَدًا نَعِيمٌ
و نیست همیشه مانند همیشه خوشی

إِذَا انْكَرْتُ عَمْدًا مِنْ جَمِيمٍ
چون انکار کنم کسی را از دوستی

وَقُلَّ الصَّدَقُ وَأَنْقَطَعَ الرَّجَاءُ
و کم شد راستی و بپایه شد امید

كَثِيرَ الْعُذْرِ لَيْسَ لَهُ رِعَاءُ
بسیار عذر که نیست مرا ورا که دوستی

وَأَعْدَاءُ إِذَا أَنْزَلَ الْبَلَاءُ
و دشمنانند چون نازل شد بلا

وَلَكِنْ لَا يَدُومُ لَهُ وَفَاءُ
و لیکن همیشه نماند مرا و وفا

وَبَقِيَ الْوَدَّةُ مَا لَمْ يَلْقَ الْفَقَاءُ
و بماند دوستی مادام که بماند دیدار

وَعَاقِبَتِي بِمَا فِيهِ اسْتِفَاءُ
و عاقبت بگذرد مرا به آنچه در آن باشد بگری کردن

فَلَا فَتْرَ يَدُومُ وَلَا شَرَاءُ
پس هیچ درویشی همیشه بماند و نه هیچ توانگری

وَسَوْءُ الْخُلُقِ لَيْسَ لَهُ دَوَاءٌ
و بد خوئی نیست مرا و در دوا داروی

كَذَلِكَ الْبُؤْسُ لَيْسَ لَهُ بَقَاءُ
بهمین سخن نیست مرا ورا ماندگی

فَفِي نَفْسِي التَّكْرَمُ وَالْحَيَاءُ
پس در نفس من کرم نمودن باشد و شرم داشتن

إِذَا مَا رَأَى أَهْلَ الْبَيْتِ وَجِي
چون مرا دید پسران بیت و پست بر کرد

بَدَّاهُمْ مِنَ النَّاسِ الْخَفَاءُ
نمایان شد ایشان از مردمان دشمنی نمودن

أَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ رَوَاهُ أَبُو نَصْرٍ الْهَسَمِيُّ

وَمَا طَلَبُ الْعَيْشَةِ بِالْقِيَمَتِ
و نیست جستجو و به گشتن با ارزشی کردن

وَلَكِنْ الْقَوْلُ لَوْ كَانَ فِي الدَّلَاءِ
و لیکن پند از دل خود را در میان دلو

تَحِيَّكَ بِمِلْحَمَا يَوْمًا وَيَوْمًا
نمایان شد تو با دو خود را روزی روزی

تَحِيَّكَ بِحِمَاةٍ وَقَلْبٍ مِلْءٍ
نمایان شد تو با پلای و دلیلی آب

أَيْضًا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ فِي وَصْفِ أَيَّامِ الْأَسْبُوعِ

لِنَعْمِ الْيَوْمِ نَوْمٌ أَلْبَسَتْ حَقًّا
و این روز نیکار و در روز شنبه است بد استی

لَصِيدَانِ أَدَّتْ بِلَا امْتِنَانِ
و این روز نیکار کردن اگر خواهی بی شکی

وَفِي أَحَدِ الْبَنَاءِ لَنْ فِيهِ
و در روز نیک شنبه نیکار کردن از هر یک در آن روز

تَبَدَّى اللَّهُ فِي خِلْقِ الْبَنَاءِ
نمایان شد خدا در آفریدن آسمان

وَفِي الْإِسْتِثْنَانِ سَافَرَتْ فِيهِ
و در روز و شنبه اگر سفر کنی در آن

سَتَطْفُرُ بِالْخِجَابِ وَبِالْتَّوَّاءِ
و تو بپزد که در دشواری بجا بی در آمدن و بنوا کردی

وَمَنْ رَدَّ الْحِجَامَةَ فَالْثُلُوءَا
و هر که خواهد حجامت کند پس شنبه

فَفِي سَاعَاتِهِ هَرَقَ الدَّمَاءَ
که در ساعات او ریختن خون را بپزد

وَأَنْتَ تَرِيَّامُ يَوْمًا دَوَاءٌ
و اگر نشاند بر روی روزی در دوا

فَنَعْمَ الْيَوْمُ نَوْمٌ لَا رُبْعَاءَ
پس نیکار و در روز شنبه است

وَفِي يَوْمِ الْخَمِيسِ قَضَاءُ حَاجٍ
و در روز پنجشنبه گذاردن حاجت

فَبِهِ اللَّهُ يَأْذِنُ بِالذَّعَاءِ
که در آن روز خدا دستور می دهد است دعا کردن

وَفِي الْجُمُعَاتِ تَزِيحٌ وَعَرَسٌ
و در آن روزها از شوهر دادن و عروسی کردن

وَلَذَاتُ الرِّجَالِ مَعَ النِّسَاءِ
و لذات مردان با زنان

وَهَذَا الْعِلْمُ لَمْ يَعْلَمَهُ إِلَّا
و این علم ندانند که

بَنِي آوَوْصِي الْأَنْبِيَاءِ
بنی اوصیای پیغمبران

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَذَقَةِ الْفَسَاءِ
و علی السلام در ذائقه فساد

دَعِ ذِكْرَ مَنْ قَالَهُنَّ وَقَبْلَهُ
دست بردار یا در آن زمان پس نیست ایشان را و قبای

يَخُ الصَّبَا وَهُمْ مِنْ سَوَاءٍ
یخ صبا و هم از یکسان یکسانست

يَكْزُرُ قَبْلَكَ لَمْ لَا يَجْزِيهِ
بشکند دل ترا پس باز نبندد آنرا

وَقُلُوبُنْ مِنَ السَّوَاءِ خِلَاءُ
و دلهای ایشان از دو و اگر درون خالیت

وَقَالَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
و فرمود رضی الله عنه

وَكَمْ سَاءَ لَيْزٌ لَمْ يَنْسَلْهُ
و چقدر بد است کسی که نتواند از او بگریزد

وَأَخْرَجَ مَا سَعَى الْحَقُّ الْكَذِبَ
و بیرون داد آنچه سوسه کرد حق دروغ

وَسَاءَ يَجْمَعُ الْأَمْوَالَ جَمْعًا
و بد است کسی که جمع کند مالها را جمع کردن

لِيُورِثَهَا عَادِيَهُ شَقَاءُ
تا میراث دهد از او بدشمنان خود از بدبختی

وَمَا يَسْتَانِدُ وَجْهٌ بِبَصِيرٍ
و نه کسیان بپشتند چهره خود را در آتش و پنهان

وَأَخْبَرُ جَاهِلٍ لَيْسَ سَوَاءُ
و بگویم در آن نادان نیستند یکسان

وَمَنْ يَتَعَبُ الْخَدَّيْنِ يَوْمًا
و هر که خستندوی خواهد از سختی روزگار روزی

يَكُنْ ذَلِكَ الْعَنَامُ لَهُ عَنَامًا
باشد آن آشتی خوشتر از دشمنی مراد از رنج

وَيَنْزِي بِالْفَتَى الْأَعْلَامُ جَنِّي
و نازل در روی جوانمرد و آشتی تا غایتی

مَتَى يَصُبُّ الْمَقَالُ يَقْتُلُ اسْتِغْلَامًا
که هرگاه که است کرد در اندک فضا را گویند بکشتن

وَإِيضًا عَلَيْهِ النِّجْمَةُ وَالسَّلَامُ

هِيَ جَلَالٌ شَدِيدٌ وَدَخَاءُ
وینا دولت کی سختی دوم آسانست

وَيَحْلُلَانِ نِعْمَةً وَبِلَاءُ
و دو دولت است نعمت و بلا

وَالْفَتَى الْحَادِثُ قَالِدٌ إِذَا مَا
و جوانمرد آسان خود شد چون

خَانَهُ الذَّمُّ لَمْ يَخْنِهِ الْعِزُّ
خجاست کند با او روزگار خجاست بکند با او صبر

إِنَّكَ مُكَلَّمَةٌ يَفِيضُ
اگر خود آید بختی بمن پس بدستی که من

فِي السُّلُوكِ مَخْفِيَّةٌ صَمَاءُ
در عادتها مشکلی ام سخت

عَالِمٌ بِالْبَلَاءِ عَلَيَّ بَاتُ
دانام بیلا دانستن بآنک

لَيْسَ يَدُومُ النِّعَمُ وَالْبَلَاءُ
همیشه نماند نعمت و سختی

وَإِيضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَيْتَكَ لَيْتَكَ أَنْتَ مَكُولُ
ایستاده ام بدو نگاه تو ایستادی پسای تو می خداوند او

فَارْحَمْ عَيْدًا إِلَيْكَ مَلْجَأُ
پس رحمت کن بندگی را که به تو است پناهگاه او

يَا ذَا الْمَعَالِي عَلَيْكَ مَعْتَدِي
ای خداوند بزرگوار بر منست اعتماد من

طُوبَى لِمَنْ كُنْتُ أَنْتَ مَوْلَا
خوشتر کسی را که باشی تو خداوند او

طُوبَى لِمَنْ كَانَ بَنَادِمًا أَرْقَا
خوشتر کسی را که باشد پنهان بی خواب

يَنْكُو إِلَى ذِي الْجَلَدِ بِلَوَا
شکایت با خداوند بزرگی بلا خود را

وَمِمَّا نَسَبَ إِلَيْهِ عَلَيْهِ النِّجْمَةُ وَالْأَكْرَامُ

وَلَا تَنْصِبْ أَخَا جَاهِلٍ فَإِنَّكَ وَائِيَاءُ
بخت مدار با برادر آن نادان و برادر از خود و از

فَكَمْ مِنْ جَاهِلٍ أَرَادِي جَهَنَّمَ جَهَنَّمَ
و چقدر نادانی که مصلک کرد و آسای را آن مصلک

يُقَاسُ الْمَرْءُ بِالْمَرْءِ إِذَا مَا هُوَ مَاثِلًا
قياس کند مرد را بر مرد چون اند و شد کند با او

وَلِلَّيْثِيِّ مِنَ الْيَثِيِّ مَقَائِرُ وَأَشْيَاءُ
و هر چو یثیوار از یثی قیاسها کند و مانند گیاه

وَلِلْقَلْبِ مِنَ الْقَلْبِ لِيلٌ حِينَ يَلْقَاهُ
و هر دل را از دل را بهر بخت آن هنگام که برسد بدو

وَقَالَ أَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَمِنْ بَعْدَ تَكْوِينِ النَّبِيِّ وَدَفْنِهِ
از بعد از کشف کردن پیغمبر و دفن کردن او

بِالْعَوْبَةِ آتِي عَلَى هَالِكِ ثَوْبِي
بجا می آید او اندوه یکن شوم بر هلاک شونده که می بینم

رَزَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ فِينَا فَلَنْ نَرِي
مصیبت رسانید به خودیم بر رسول خدا و این را پس هرگز نمی بینیم

بِذَلِكَ عَدْلًا مَا حَبِيتَا مِنْ الرَّدَى
بدان مانند دادم که زنده باشیم ما از هلاکت

وَكُنَّا لَنَا كَالْحِصْنِ مِنْ دُونِ إِحْلِهِ
و بود ما را همچون حصار را در پیش آید بیت خود

لَهُ مَغْفِلٌ خَرَجَ مِنْ بَيْنِ الْعُدَى
که مرا را بود پناه و گاهی پناه استوار از دشمنان

وَكُنَّا بِرُفَاهِ نَرِي التَّوَدُّ وَالْهُدَى
و بودیم با بدیدار او که می دیدیم روشنی را و راه راست

صَبَّاحَ بِنَاءٍ رَاجٍ فِينَا وَأَوَّعَدَكَ
در صبح و شام که شب نگاه کرد در میان ما با بامداد

لَقَدْ غَشِيَتْنا ظِلْمَةٌ بَعْدَ مَوْتِهِ
برگشتی که در آمد بر ما تاریکی پس از مرگ او

نَهَارًا فَقَدْ لَدَتْ عَلَى ظِلْمَةِ الدُّخَى
بر روز بدستی که زیادت شد آن تاریکی بر تاریکی تاریکی

فَبَاخِرَ مِنْ خَمِّ الْجَوَاخِ وَالْحَسَا
و ای بهر تاریکی که با هم آورد و در پهلوی ما و رو کاینها

وَيَا خَيْرَ مَنَ ضَمَّتْهُ الرُّسُ وَالنَّزَى
و ای بهترین مردی که با هم آورد او را خجسته خاک گلین

كَانَ أَمُورًا نَاسٌ بَعْدَكَ ضَمْنَتْ
کوی که کارهای مردمان بعد از تو در زانو اند

سَفِينَةٌ مَوْجٍ جِيءَ فِي الْبَحْرِ قَدْ نَبِي
و گشتی شورش دریا آن هنگام که در دریا یافتند شورش موج

وَضَافَ قَضَاءُ الْأَرْضِ عَنْهُمْ بِرَحْمَةٍ
و شد افزودن از زمین از ایشان با وافی آن

لَقَدْ سَوَّلَ اللَّهُ أَذْقِلَ قَدْ مَضَى
از برای ما یافتن پیغمبر خدا چون گفتند که بگذشت

فَقَدْ نَزَلَتْ بِالْمُسْلِمِينَ مُصِيبَةٌ
برگشتی که فرود آید بر مسلمانان مصیبت

أَصْدَعَ الْضَفَا لَشَعْلُ الضُّعْفِ فِي الصُّوْكِ
چون سگافتن سنگ سخت که با هم آوردن بنام سگافتن

فَلَنْ يَسْتَقِلَّ النَّاسُ تِلْكَ مُصِيبَةً
پس هرگز برنهد از مردمان این مصیبت را

وَلَنْ يَحْجِرَ الْعِظَمُ الَّذِي مِنْهُمْ وَهِيَ
و هرگز نبندد شود استخوان آن استخوان را از این استخوان

وَفِي كُلِّ وَفٍّ لِلضُّلُوفِ بِمِجِبَةٍ
و در هر وفی از برای نماز برگیر اند

بِلَاؤٍ لِيَدْعُوا بِأَيْمِهِ كَلَامًا دَعَى
بلاوه خواند تمام او را که خواند

وَيَطْلُبُ أَقْوَامَ مَوَارِيثَ هَالِكٍ
و طلب کند گروهان میراثهای هلاک شده

وَفِينَا مَوَارِيثَ الْبُتُوقِ وَالْعُدَى
و در میان ما میراثهای نبوت است و راه راست

وَقَالَ أَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

ضَرَبْنَا غَوَاةَ النَّاسِ عَنْهُ تَكْرِمًا
برزدیم با کمر آن مردمان از او از جهت بزرگی

وَلَمَّا ارْتَفَضَ النَّبِيُّ وَلَا الْهُدَى
و هر اینکه نپذیرد راه راست را و راه نمودند

فَلَمَّا أَتَانَا بِالْهُدَى كَانَتْ كُلُّنَا
پس آن هنگام که آمد به ما راه راست بودند همه ما

عَلَى طَاعَةِ الرَّحْمَنِ وَالْحَقِّ وَالْكَفَى
بر طاعت خدا و حق و پروردگار را

نَحْنُ بِرَأْسِ سَوَالِ اللَّهِ لَمَّا بَدَأَ سَبْرًا
ما را بر سر سوار خدا را آن هنگام که بداند

وَبَايَ إِلَيْهِ الْمُلُوكُ ذَوَا الْحَيَا
و باز گشتند به او مسلمانان خدایان خود

وَلَهُ عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَالْأَكْرَامُ قَافِيَةُ الْبَاءِ

أَحْسِنَ إِلَى قَوَاعِظِ وَمُؤَدِّبِ
ای حسین بدرستی که من پذیرد منده ام و او کنشده

فَافْهَمَ فَإِنَّ الْعَاقِلَ الْمُتَوَدِّعِ
پس فهم کن بدرستی که عاقل است و او بگذرد

وَأَحْفَظُ وَصِيَّةَ وَالِدِي مُحْتَسِنِ
نگاه داراندر زبندری مسربان

يَعْدُوكَ بِأَلَا دَابِ كَيْ لَا يَعْطَبُ
که بخواند و بدتر با دبا تا هلاک نشود

ابن ان الرزق مكفول به
 ای پسر من بدستی روزی ضامن شده اند او را
 لا تجعلن المال كسك مفردا
 گردان مال را کسب خود تنها
 كفلا لا اله بيزق كل ربية
 ضامن شد خدا بر روزی همه خلق کن
 والرزق واسع من تلت فاطر
 و روزی شایسته و است از تکرستی نگارنده
 ومن السؤل الى مقرر قرامها
 و از سئالها بقرارگاه از امیدن آه
 ابن ان الذكر فيه موعظه
 ای پسر من بدستی که قرآن در و پند است
 فاقوله كتاب الله حمدك واتله
 ای پسر خوان کتاب خدا را بگوشتن خود و بخوان او را
 بتفكر وتخشع وتقرّب
 با تدبیر کردن و فروتنی کردن و نزدیک شدن
 واعبد الهك العناج مخلصا
 و پرست معبود خود را خداوند باندید با طاعت
 واذا مررت بآية مخشبة
 و چون بگذری بآیتی ترسیده
 يا من تعبد من بقاء بعدلة
 ای آنکه عبادت کنی که بجا ماند عدل خود

فعلتك بلا اجمال فيما لا تحلب
 پس بر تو باد خوب کرد ایندن در آنچه می جوی
 وتقى الهك فاجعلن ما نك
 و ترس معبود خود را پس گردان آنچه تو کسب کنی
 والمال عارية تحي وتذهب
 و مال عاریتی است که آید و رود
 سببا الى الانان حين يبيت
 از جهت سبب ببردن آن هنگام که بخت شود
 والطير لا وقار حين يظوب
 و از مرغ ها با کسیان آن هنگام که فرو د آیند
 فمن الذي يعطاه يتادب
 پس کیست آنکه از پند با او ادب آموزد
 فمن يقوم به هناك ويص
 در میان کسی که برخیزد بدو ای و برج کشد
 ان المقرن عنده المتقرّب
 بدستی که نزدیک کرد آئیده نزدیک از نزدیکی جوینده است
 وانصت الى الامثال فيما تخرّب
 و گوش فرازد از با مثلها در آنچه زده می شود و بدی طاعت کرده می شود
 تصف العذاب فقف و تعلمك
 که صفت کند عذاب را پس ایست و حال آنکه روزان شود
 لا تجعل في الدين تعذب
 نگردان در دین آن که عذاب میکنی این را

اني ابو عيترتي وخطيتي
 بدستی که من باز می کردم و گناه من
 واذا مررت بآية في ذكرها
 و چون بگذری بآیتی که در یاد کردن آن
 فاسأل الهك بالانابة مخلصا
 پس بخواه از معبود خود بپا کردیدن با طاعت
 واجهدك ان تجل بارضا
 و کوشش کن شاید که تو فرو د آیی بر زمین آن
 وتنازل عينا لا انقطاع لوقته
 و بیایی بر زمین که هیچ بده شدن نباشد و راه رفت
 باد زهواك اذا ممت بصالح
 پیش گیر هوای نفس خود چون قصد کنی بکار نیک
 واذا ممت بشئ فاعترضك
 و چون قصد کنی بکار بد چشم بزمزد هر او را
 واحفظ جناحك للصديق وك
 و بگه آن بال خود را بر این دوست و بپا کن او را
 والصفاء كرم ما استطعت جواره
 و همانرا که ای دل بخت کنی و ایست او را
 ولجعل صدقك من اذا الخية
 و گردان ده ملت خود را بآنکه چون بر آید کسی
 واطلبهم طلب المريض شفاء
 و بگویشان را چون طلب کردن بیمار شفا را

هنا وهل لا اليك المغرب
 بگرچن و هیچ نیست مگر بسوی تو که روزگاره
 وصف الويلة والنفيم العجب
 صفت کرده بخود نزدیک و نعمت بگفتن او زنده
 دار الخلود سؤال من يتقرب
 برای جاودید بر آهون محو شدن آنکه که نزدیک می جوی
 وتنازل روح مسك لا تحرب
 و بیایی بسایه شدن مسکنهای که غیب شود
 وتنازل ملك كرامة لا تشك
 و بیایی بادشاهی بزرگی که بوده نشود
 خوف الغوالب ادبجي وتعل
 از ترس غلب شوندگان چون آید و غالب شود
 وتجنب الامر الذي تجتنب
 و روی جوی از آن کار که دوری جسته شود از آن
 كتاب على اولاده يتحدب
 چون پدری که بر فرزندان خود مهربانی کند
 حتى يعذك وارثا يتخشع
 تا شد و تر میراث خواری که نسبت جوید
 حفظ الاخاء وكان دونك بصر
 نگاه دارد بر اداری را و باشد پیش تو که نزدیک و دشمنان
 ودع الكذب فليس من خصك
 و دست بردارد از دروغ که در این نیست دروغ که در آنجمله

وَأَحْفَظُ صَدِيقَكَ فِي الْعَالَمِينَ كَمَا
و اگر دوست خود را در دنیا بماند

وَأَقِلَّ الْكَذُوبَ وَوَقْرِيهِ وَجَارَهُ
و دشمن دارد و دغ گوئی و نزدیکی او را و همسایگی او را

يُعْطِيكَ مَا فَوْقَ الْمَنَى لِسَانَهُ
برده شود آنچه بالای زبان باشد بزمانی

وَلْيَحْذَرْ ذِي الْمَلَقِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُمْ
بهریزند از جنای شب و بپایان شب

يَسْعَوْنَ حَوْلَ الْمَرْءِ مَا طُوعُوا بِهِ
دور گردانند آن مرد را آنچه میسر شود

وَلَقَدْ نَعَجْتَكَ أَنْ قِيلَ نَعَجْ
بدرستی نجات دادم تو را که گفتند نجات

وَعَلَيْكَ بِالْمَرْءِ الَّذِي لَا كَذِبَ
و لازم شود مردی را که دروغ نگوید

إِنَّ الْكَذُوبَ مَلَجٌ مِّنْ بَصِيٍّ
بدرستی که دروغ گویی آلوده است از کجی

وَيَرْوَعُ عَنْكَ كَمَا يَرْوَعُ الْغُلَّ
و باز می دهمدت بهمانند باز می دهمد دهانه

فِي التَّائِيَّاتِ عَلَيْكَ مَنَ تَحْجِلُ
در آن که بر تو از آنکه می کشد

وَإِذَا بَنَادَ هَرَجُفُوا وَتَغَيَّبُ
و چون بر تو از هر جفا کنند و غایب شوند

وَالنَّجْحُ أَرْخَصُ مَا يَبَاعُ وَبُيْعُهُ
و سود جویان ارزان ترین چیز است که فروخته شود

وَأَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقِيلَ إِنَّ هَذِهِ لَأَيَّاتُ الْخَفَرِ

وَأَفْضَلُ قَوْمٍ اللَّهُ لِلْمَرْءِ عَقْلَهُ
و افضل مردم است خداوند برای مرد عقل

إِذَا كَمَلَ الرَّحْمَنُ لِلْمَرْءِ عَقْلَهُ
و تا تمام کرد خداوند برای مرد عقل

يَعِيشُ الْفَتَى فِي النَّاسِ بِالْعَقْلِ إِنَّهُ
زندگی کند جوان در میان آدمیان با عقل بدرستی

بَيْنَ الْفَتَى فِي النَّاسِ صَحَّةُ عَقْلِهِ
بین جوانان در میان آدمیان صحت عقل

فَلَيْسَ مِنَ الْخَيْرَاتِ شَيْءٌ يُقَارِبُهُ
بدرستی از نیکیها چیزی که نزدیک شود به او

فَقَدْ كَمَلَتْ أَخْلَاقُهُ وَمَا بِهِ
بدرستی که تمام شده خویشتن او و او حجتی ندارد

عَلَى الْعَقْلِ جَرَى عِلْمُهُ وَتَجَارِبُهُ
بر عقل او روانه شود علم او و تجربه او

وَأَنْ كَانَ مَخْطُورًا عَلَيْهِ مَكَلًا
و اگر باشد بر او خطر و دزدی

فَمَنْ كَانَ غَلَا بَابَ عَقْلٍ وَتَحَنُّنٍ
و هر که باشد غلبه کند بر عقل و بخشندگی

يَشِينُ الْفَتَى فِي النَّاسِ قَلَّةُ عَقْلِهِ
بدرستی در جوانان کم شدن عقل او

وَلَهُ عَلَيْهِ الْحَقُّ وَالرَّحْمَةُ

سَلِمَ الْعَرَضُ مَنَ حَذَرِ الْخَوَايَا
بدرستی گذشت آنکه از بیم خوارگی

وَمَنْ هَابَ الرِّجَالُ فَصَبَّوْهُ
و هر که بشکند از مردان بپاش او را

وَمِنْ كَلَامِهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

اللَّهُ تَخْتَقِ احْيَانًا قَلْبَهُ دَتُهُ
خداوند گاه در دل او دردت

حَتَّى يُفَرِّجَهَا فِي حَالِ مَدَّتِهَا
تا بگشاید در حال مدت خود

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ وَجْهَهُ

مَنْ كَانَ مُفْعَرًا بِالْمَالِ وَالْغَبِ
و هر که باشد فرغ شده از مال و دزدی

لَيْسَ الْبَلَاءُ فِي أَيَّامِنَا عَجَبًا
بدرستی بلا در زمان ما عجب نیست

فَذُو الْحَدِّ حَاكِرُ الْعَيْشَةِ غَالِبُهُ
پس خداوند ذات حد را در کمال عیش و شادمانی

وَأَنْ كَرُمَتَا عِرَاقٍ وَمَنَاصِبُهُ
و اگر چه بزرگواری و مقام او

وَمَنْ دَارَى الرِّجَالَ فَقَدْ أَصَابَا
و هر که در آید از مردان بپایان

وَمَنْ يَمَسُّ الرِّجَالَ فَلَنْ يَمُوتَ
و هر که لمس کند از مردان بپایان

عَلَيْكَ لَا تَضْطَرُّ فِيهِ وَلَا تَبْتَ
بر تو فضا نیست در او و بر تو

فَقَدْ زِيدَ اخْتِنَانًا قَاكُلَ مَضْطَرٍ
پس بدست آورد از پادشاهان کهر و فضا نیست

فَأَمَّا فَخْرُنَا بِالْعِلْمِ وَالْإِدْبِ
پس آنکه باشد کبر ما از علم و ادب

بَلِ السَّلَامَةُ فِيهَا إِعْجَابُ الْعَجَبِ
بل سلامتی در آن عجب تر است از عجب

لَيْسَ لِحِجَالِ بَانَوَيْتَ نَبِيَّهَا <i>نیت خوبی بجایگاه بیارایی آنها</i>	إِنَّ لِحِجَالِ جَمَالَ الْعِلْمِ وَالْإِدَبِ <i>برستی که خوبی خوبی علم است و ادب</i>
لَيْسَ لَيْتِمُ الذِّقْدَمَاتِ وَلَدُهُ <i>نیت یتیم اگر مردمانند پدر او</i>	إِنَّ الْيَتِيمَ بَيْنَ الْعَقْلِ وَالْحَبِيبِ <i>برستی که یتیم بین عقل است و صب</i>

وَعِنْدَ عَلِيٍّ الْخَيْرُ وَالْمَعْنَى

لَا تَطْلُبَنَّ مَعِيشَةً بِمِثْلِهِ <i>طلب مکن زندگانی را بخاری</i>	ارْفَعْ بَيْنَكَ عَنْ دِينِ الْمَلِكِ <i>برادر نفس خود را از دینش طلب مگردان</i>
وَإِذَا اقْتَرَبْتَ فِدَاؤُكَ فَفَرِّكَ بِالْغَنَى <i>و چون در پیش روی پس دوا کن درویشی خود را</i>	عَنْ كُلِّ دِينٍ دَنَسَ جِلْدُ الْأَجْرِ <i>از هر دین دوری چون چوبی است که لیس</i>
فَلْيَرْجِعَنَّ إِلَيْكَ رِزْقُكَ كُلَّهُ <i>پس و اگر داند تو بهتر روزی تو سر آن</i>	لَوْ كَانَ أَبْعَدَ مِنْ مَحَلِّ الْكَوْكَبِ <i>اگر باشد دورتر از محل ستاره</i>

وَمَا يَنْسِيكَ إِلَّا كَرَمُ اللَّهِ وَجْهَهُ

وَيَذِي بَعْدَهُ بَوَاحِشِي بِجَهْلٍ <i>و پس خداوندی نادان که رو باری و نادانی</i>	وَإِنْ أَنْ أَكُونَ لَهُ مُجِيبًا <i>و نه هم که باشم در او را جواب دهنده</i>
بَزْدِ سَفَاهَةٍ وَأَنْ يَدْخُلَنَا <i>پادشاهی نادان و زیاده از من برداری</i>	لَعُودُ زُرَّادَةٍ إِلَّا جُرَافُ طَيْبَا <i>پس چوب نمود که زیاده است که او را سوغات بودی</i>

وَمَا يُضَافُ إِلَيْهِ إِلَّا كَرَمُ اللَّهِ وَجْهَهُ

إِذَا جَادَتْ الدُّنْيَا عَلَيْكَ خِدْمَتَهَا <i>و چون دنیا بر تو پیشکش کن بدو</i>	عَلَى النَّاسِ طَرَا أَنَّمَا تَتَّقَلُّ <i>بر روی مردم نه بدستی که او میزد</i>
---	--

فَلَا تَجُودُ بِقِنَمِهَا إِذَا مَيَّاقَبْتُ <i>پس نه بخشش فانی کند او را چون او روی آورد</i>	وَلَا تَجْلِسُ بِقِنَمِهَا إِذَا مَيَّاقَبْتُ <i>و نه بنشیند فانی دارد او را چون او روی آورد</i>
--	---

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ وَجْهَهُ

إِذَا اشْتَمَلَتْ عَلَى الْيَأْسِ الْقُلُوبُ <i>چون کرد آید بر ناامیدی دلها</i>	وَصَاقِلِيَاهُ الصَّدْرُ الرَّحِيمُ <i>و شک شود بدانه دگر باشد سینه مهربان</i>
وَأَوْطَيْتِ الْمَكَانَ وَأَطْمَأْنَنْتِ <i>و جای گهر و ناخوشیها آرامیده شود</i>	وَأَرْتِ فِي مَا كُنَّا الْكَرُوبُ <i>و استوار شود در جایهای خود اندوهها</i>
وَلَمْ تَرَ لَا تَكْشَافُ الْخُرُوجُ <i>و دیده نشود و آمدن سختی را روی</i>	وَلَا أَغْنَى بِحَرَمِهِ الْأَرْبُ <i>و نه گهر بزراند بکاره و نه پیر خود نه دامن</i>
أَتَاكَ عَلَى قَوْطَرٍ مِنْكَ غَوِي <i>آید بر تو بر میدی از تو غریب را روی</i>	يَمُنُّ بِهِ اللَّطِيفُ الْمُسْتَجِيبُ <i>که منت نه بدان که او نیکو کار اجابت کننده دعا</i>
وَكُلُّ الْحَادِثَاتِ إِذَا تَنَاهَتْ <i>و همه حادثات چون بنهایت رسد</i>	فَمَوْصُولُهُ قَرِيبُ قَرِيبُ <i>پس پیوسته باشد بدو است که نزدیک</i>

وَأَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَإِنْ تَنَاسَلَتْ كَيْفَانَتْ فَاتَنِي <i>اگر سوار کنی مرا که چگونه تو بدستی که کنی</i>	صَوَّرَ عَلَى رَيْبِ الزَّمَانِ صَلِيبُ <i>صبر و رزم بر سختی روزگار و ستیما</i>
جَرِيسٌ عَلَى أَنْ لَا تَرَى خِيَابَهُ <i>چوبی بر آنکه دیده نشود دهن</i>	فِي شَمْتِ عَادٍ أَوْ بِنَا رَجَبِ <i>پس نه دی کند دشمنی یا مکن خرد شده دود</i>

وَعِنْدَ عَلِيٍّ الْخَيْرُ وَالْمَعْنَى

فَلَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَنْطَبِئُ <i>پس اگر بودی دنیا که بافته شدی بزمین</i>	وَفَضْلٌ وَعَقْلٌ نَبَتْ أَعْلَى الْمَرَاتِ <i>و فضل و عقل بیفتی بالا ترین مرتبه</i>
وَلِكُفَّهَا الْأَرْزَاقُ حِفْظُ وَفِئَةٍ <i>ولیکن روزیها بر است و بخشش</i>	بِفَضْلِ مَلِكٍ لَا يَجْمَلُهُ ظَالِمٌ <i>بفضل پادشاهی که بجمله طلب کننده</i>
وعنه رضى الله عنه	
وَمَا الدُّهْرُ وَالْأَقَامُ إِلَّا كَأَنَّكَ <i>و نیست روزگار و روزها مگر چنانکه</i>	بِذِيَّةٍ مَالٍ أَوْ فِرَاقٍ حَبِيبٍ <i>مصیبت مال یا فراق دوستی</i>
وَأَنَّ أَمْثَرَ قَدْ جَنِبَ الدُّهْرَ مَخْفٍ <i>و بدست میزد که بجنبید آفروده باشد روزگار</i>	تَقَلُّ حَالِهِ لَغَيْرِ لَيْسٍ <i>از کرد بدن و حالات او مرایه نه شود و منتهی</i>
واضاله كثر مر الله رحمه	
غَالِبَتْ كُلُّ بَدِيدَةٍ فَغَلَبَتْهَا <i>گوشش مردم با هر سختی پیش غالب شد مرد</i>	وَالْفَقْرُ غَالِبُ فَاحِصٍ غَالِيٍّ <i>و درویشی پیش بر دهر پیش است غالب برین</i>
إِنَّ أَبْنَى يَفْضَحُ وَإِنَّ كَرَامَتَهُ <i>اگرچه اندک و در کرامت و کرامت و کرامت</i>	يَقْتُلُ فِتْنَةً وَجَهَةً مِنْ صُلَاحِيَةٍ <i>بکشد بدین فتنه پادشاهی او کار با دشمنی</i>
و اينك رضى الله عنه	
عَجَبْتُ بِجَانِعِ نَاكِ مُصَابٍ <i>عجبم از جانب کسی که مصیبت رسیده</i>	بَاهِلٍ أَجْمَعِ ذِي كِتَابٍ <i>بزن باهول و غافل و غافل و غافل</i>
يَقْبُحُ لِحْيَتِي بِأَعْيِ الْوَيْلِ جَمَلٍ <i>بکشد از من و بکشد از من و بکشد از من</i>	كَانَ الْمَوْتُ كَالنَّيِّ الْعَجَابِ <i>او با که مرگ همچو چیز عجیب</i>

وَمَوْجُ اللَّهِ فِيهِ الْخَلْقُ حَسَنٌ <i>و موج خدا در آن خلق را حسنی</i>	بَنَى اللَّهُ عَنْهُ لِرَحَابٍ <i>بنی خدا برای او را از رحاب</i>
لَهُ مَلَكٌ يَنَادِي كُلَّ يَوْمٍ <i>او را پادشاهی است که او را زمزمه هر روز</i>	لِللَّوْلِوتِ وَأَبْنُو الْخِزَابِ <i>برای لوی و برای مرگ و بنا کنند برای و بر آن</i>
ونسف الذكر مر الله رحمه	
قَدْ ثَابَ رَأْيِي وَلَيْسَ الْحَرْصُ لِي <i>بدست می سپید شد سر من و سر من سپید شد</i>	إِنَّ الْحَرِصَ عَلَى الدُّنْيَا لَيْفَ تَعَبٍ <i>بدستی که حرص بر دنیا مرایه نه شود</i>
مَا لِي إِذَا خَافْتُ مَا رَمَتْ مَرْتَبَةً <i>چرا که می ترسم خود را و چه ترسم مرتبه</i>	فَلَيْتَهَا لَهَتْ عَنِّي الْحِزْبُ <i>پس یا فتنه از من و چه ترسم من از بدینها</i>
بِاللَّهِ رَبِّكَ كَرِهْتَ مَرَّتَ بِهِ <i>بجهد که پرورده است و کینه که بدست میزد</i>	قَدْ كَانَ يُعْمَرُ بِالذَّاتِ وَالْهَرَبِ <i>بجھت بود که آباد می شد بلذت و شادی</i>
طَارَتْ عِقَابُ الثَّيَابِ فِي جَوَانِهِ <i>پد پدید آمد در هوا در آن جوان</i>	فَضَارَ مِنْ بَعْدِهَا لِلْوَيْلِ وَالْهَرَبِ <i>پس شد پس از آن مرید که و کمال بدینها</i>
أَحْبَسَ عَنَّا نَاكِ لَأَجْمَعِ بِهِ طَلَبًا <i>بازد عیان خود را در طلب من بدو برای فتنه</i>	فَلَا وَدَنِكَ مَلَا أَرْزَاقُهَا الْهَلَبِ <i>پس بدی بدو و در کار و نیست روزیها بکشتن</i>
قَدْ بَاكَ كُلُّ الْمَالِ مِنْ لَمَحَةِ رَاحِلَةٍ <i>که با که بخورد مال را کسی که سود نموده باشد و می</i>	وَيَتْرُكُ الْمَالَ مَنْ قَدْ جَدَّ فِي الْهَلَبِ <i>و بگذرد مال را کسی که بدینها و بدینها</i>
وعنه رضى الله عنه	
أَلَيْسَ أَخَاكَ عَلَى عَيْبٍ بِهِ <i>باز پدرش برادر خود را بدینها</i>	وَأَسْرُوعٌ وَعَظٌ عَلَى ذَنْبٍ بِهِ <i>و در او پیش و پرده خود گذاردن با او</i>

جتن

وَاصْبِرْ عَلَى ظُلْمِ الْكَافِرِ
و صبر کن برستم کردن بچهره
وَدَعْ الْجَوَابَ تَقَضُّبًا
و دست بردار جواب گفتن را بجزوگی

وَلَا تَمَانِ عَلَى خُطُوبِهِ
و برای زمان بر کارهای دشوار آو
وَكُلِّ الطُّلُومَ إِلَى حَبِيبٍ
و باز گذارستم کار را با محاب گشته آو

و عند رضوان الله عليه

إِذَا ثَبَّتَ أَنْ تَقْلِي فَرَزْتَوَاتِ
چون خواهی که دشمن داشته کنی پس زیارت کن بیای
مُنَادِمَةً الْإِنْسَانَ تَحْسَنَ مَقَرَّ
سم شبی کردن با مردم خوب باشد بکبار

وَأَنْ ثَبَّتَ أَنْ تَرَدَّادِ جَنَافِزِ عَنَّا
و اگر خواهی که زیارت کنی دوستی را پس زیارت کن بپای
وَأَنْ الْكُفْرَ إِذَا مَنَّا أَفْسَدُوا لِحَنَّا
و اگر بس کردانند بپسند و دشمن از انده کنند دوستی

وَوَقَّفَ عَلَى قَبْرِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ يَا أُمِّي يَا سُلَاسِي
و ایستاد بر گور پیغمبر و گفت ای مادر من ای سلسله من
لِحَنِّ لَيْفِجٍ الْأَعْيُنُ وَإِنَّ الضَّرَّ لِحَبِيبٍ الْأَعْيُنُ وَاشْتَدَّ
که بگریه آید چشمها و ایستاد بر دوست خود شد

و عند کرم الله وجهه

مَا غَاضَ دَمْعِي عِنْدَ ثَابِتٍ
م منشت اشک من نزد ثابت
وَإِذَا كَرِهْتَ شَأْنًا حَكَمْتَهُ
و چون بدو گفتم ترا بخشند
إِنِّي أَجْلِلُ مَنْ حَلَّتْ بِهِ
ایستاد بر کسی که بر او افتاد

الْأَجْعَلُكَ لِلْكَاسِيَا
که کرد و آیدم ترا برای کسی که بپسند
مَنْ يَجْفُونَ فَنَاضَ وَخَلَا
باز من بکهای چشم پس روان شود و بریزان شود
عَنْ أَنْ أَرَى لِسْوَاهُ مَكْتَبًا
از آنکه دیده شوم از غیر او اندوختن

و عند علمه الحق والرتبوا
و شد عالم حق و رتبه بپسند

مَا لِي وَقَفْتُ عَلَى الْقُبُورِ مُنْجَا
چرا ایستادم بر گور با مردم گنده
أَجِبْ مَا لَكَ لَا تَرُدُّ جَوَابًا
ای دوست چیست ترا که ردی کنی جواب

فَرَحِيبٍ فَلَمْ يَرُدَّ جَوَابِي
بر که دوستی بپسند و جواب من
أَسْتَبَلَعْتُ خَلَّةَ الْأَجْنَابِ
ای فراموش کردی بعد از من دوستی و دوستی

و عند کرم الله وجهه
بلسان فاطمه رضى

قَالَ الْحَبِيبُ وَكَفَى بِجَوَابِكُمْ
گفت دوست و بگویند باشد جواب شما
أَكَلُ الْبَرِّ بِحَابِئِي فَسَنُكَمْ
خورقان خود پنهانی مرا پس فراموش کردم شما
فَعَلِكُمْ مَنِي الْقَتْلُ تَقَطَّعَتْ
بس بر شما باد از من سلام بریده شد

وَأَنَا رَهْنُ جَنَادِلٍ وَتَرَابِ
و حال من گرویده گشته ام و خاک
وَجِئْتُ عَنْ أَهْلٍ وَعَنْ أَهْلَاءِ
و بپسندیده شدم از شما و از شما
مَنْ وَمَنْ خَلَّةَ الْأَجْنَابِ
از من و از شما دوستی و دوستی

و انصا که علسا که

فَرَضَ عَلَى النَّاسِ أَنْ يَتَوَبُّوا
فرض است بر آدمیان که توبه کنند
وَالذَّهْرُ فِي مَرْفَعِ عَجِيبٍ
و روزگار در درخشش و عجیب است
وَالْقَصْرِ فِي الثَّابِتَاتِ صَعْبٌ
و قصر در سختی و دشوار است

لَكِنَّ تَرَكْتُ الذُّنُوبَ أَوْجِبَ
لیکن ترک گفتم گناهان و موجب
وَعَفْلَةُ النَّاسِ فِيهِ عَجِبٌ
و غفلت آدمیان در او عجیب است
لَكِنَّ قُوَّةَ الثَّوَابِ أَصْعَبُ
لیکن قوت کردن ثواب دشوار است

وَكُلُّ مَا رَغِبْنِي قَرِيبٌ	وَمَوْتٌ مِنْ كُلِّ ذَاكَ قَرِيبٌ
وهرجه امیدواران نزدیک است	وهرک در همه آن نزدیک است
و عندها من مواعيد الله	
ذَهَابُ الْوَفَاءِ ذَهَابًا مِنَ الدَّائِمِ	وَالنَّاسُ أُنْجُاطٌ وَمَوَارِبٌ
رفت و وفا همچو رفتی دی رونده	و مردم ها نهر و جنبه و هر گسسته
يَفْتَنُونَ بَيْنَهُمُ الْوَدْعَةَ وَالْخُفَا	وَقُلُوبُهُمْ مَخُوفَةٌ بِعَقَابِ رَبِّ
فشان میکنند در میان دل و دهنی و خفا	و دل های ایشان آکنده اند بترس از خدا
و اینها من مواعيد الله	
جَبِينُ إِذْ كُنْتَ فِي بَلَدِهِ	غَرِيبًا فَعَلَا شَرًّا بِأَهْلِهَا
ای چنین چون باشی تو در شهری	غریب پس زنده گانی کن با دو آب آن
وَلَا تَخْزَنْ فِيهِمْ بِاللَّهِ	فَكَأَنَّ قَبْلَ بَابِهَا
و نترس کن در میان ایشان بخزد	پس سر کرد وانی بخزد های خود باشند
وَلَوْ عَمِلَ ابْنُ آدَمَ	بِهَدْيِ الْأُمُورِ كَانَتْ بَابُهَا
و اگر عمل کردی پسر آدَم طالب	بدین کار با چون شبهای آن
وَكُنْ أَعْتَامًا أَمِيرًا لَكَ	فَأَخْرَقَ فِيهِمْ بَيِّنَاتِهَا
و لیکن او بگزید امر خدا را	پس دندانی سود بر هم در میان ایشان بپنداری
كَأَنِّي بَنَفْسِي وَأَعْقَابِهَا	وَبِالْكَرْبَاءِ وَوَحْشِهَا
و گویم من و پیغمبرم و فرزندان خود	و در کربلا اند و وحای خوب
عَذَابِكَ مِنْ نِقْمَةٍ بِالَّذِي	يُمْلِكُ ذُنُوبَكَ مِنْ لَهَا بِهَا
عذاب تو از انتقامی شدن با آن	بدو ترا دنیا و تو از خوشی او

فَلَا تَخْزَنْ لَأَوْزَارِهَا	وَلَا تَخْزَنْ لَأَوْصَابِهَا
پس نترس که نشاندن تو برای بارهای کران او	و نترس که نشاندن تو برای دروهای او
فِي الْغَدِ لَا مَرَّةَ قَسِيرٍ	فَلَا تَتَّبِعْ سَعْيَ رَغَائِبِهَا
فایس کن فردا را بدی تا بر آستی	پس نجویی بگو سعی رغبت کنندگان
فَيَحْضِبُ مِنَّا إِلَّيْكَ بِالْكَفَا	خَضَابُ الْعُرُونِ بِأَنْوَافِهَا
پس رنگ کنند از ما ریشها بگو شما	سجده رنگ کردن عروسی بچشمهای او
أَرَاهَا وَلَمْ يَكْ رَأَى الْعِيَانِ	وَأَوْبَتُ مِفْتَاحِ أَبْعَابِهَا
فرمودم و ندیدم او و ندیدم آن دیدن چشم	و بداند مرا کلید درهای آن
مَصَابِ تَابَكَ مِنْ أَنْ تَرَدَّ	فَاعْزِدْ لَهَا قَبْلَ مَنَابِهَا
معیبههای که سر ما می زند به تو از یک رو کنی آن	پس کار سازی کن برای آن پیش از توبت رسیدن آن
سَقَى اللَّهُ فَايْمًا صَاحِبَ الْقِيَمَةِ	وَالنَّاسُ فِي أَدَابِهَا
آب داد خداوندی قیام ما را از خداوند محمد قیامت	و حال انک مردمان در روی خود باشند
هُوَ الْمَذْكُورُ التَّالِي بِأَحْسَنِ	بَلَّكَ فَاحْضِرْ لَا تَغَابِهَا
اوست آریاننده کینه را برای من ای حسین	بل که برای تو پس صبر کن برای رنجهای آن
لِكُلِّ دَمٍ الْفَالِغِ وَمَا	يَقْمَرُ فِي قَتْلِ أَخْزَابِهَا
برای هر که خون می نهد از هر راه و آن	تقیر کند در کشتن گروهان او
هَذَا لَكَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ	قَوْلُ بَعْدِ رَوَاعَاتِهَا
آنجای سود و نفعه ظالمان ترا	گفت بعد از آواستی خوشی آن
حَسْبُكَ فَلَا تَخْزَنْ لِلْفِرَاقِ	فَدُنَا لَمْ تَخْزَنْ لِحَزَابِهَا
ای حسین پس نترس که نشاندن تو برای مفارقت	پس دنیا را نترس که نشاندن تو برای خواب کردن آن
سَلِّ الدُّرَّ تَحْزَنُ وَأَقْصِرْهَا	بِأَنْ لَا يَفْكَارَ رِيَابِهَا
سپال کن سر را زنده و بپوش و بپوش	با آن باقی مانده از میت فرود و نترس

أَنَا الَّذِي لَا شَيْءَ لَكَ لِمُؤْمِنِينَ <i>منم وین نیست شئی بر مؤمنان</i>	يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ وَخِي وَابْنَاتِنَا <i>ای پسر و دختر و برادر و خواهر و دختران</i>
لَنَأْتِيَنَّكَ الْغَزَىٰ فِي حُرُوبِهَا <i>ما است ننگان بزرگی در حمله ایات</i>	فَصَلِّ عَلَيْنَا يَا غُرَابُهَا <i>پس درود فرما بر ما ان ایات بفرست بر ما</i>
فَصَلِّ عَلَىٰ عَبْدِكَ الْمُصْطَفَىٰ <i>پس درود فرست بر عبد تو برگزیده</i>	وَسَلِّمْ عَلَيْهِ لَطِيفُهَا <i>و درود فرست بر وی برای طایبان ایات</i>
و مرغابده رضوان الله علیه	
فَرِحَ الْقَلْبُ مِنْ وَجَعِ الدُّنْيَا <i>خست دلی از درد دنیایان</i>	يَحُلُ الْخَيْرُ يَنْهَوُ بِالْخَيْرِ <i>تازان خیر گرا و از کند بکند</i>
أَصْرَحَّ بِهِ شَهْرُ اللَّيْلِ <i>مشرقت شد شب آید تن او را بیداری</i>	فَضَارَ الْخَيْرُ مِنْهُ كَالْقَضِ <i>پس گشت خیر از او چون شایخ</i>
وَعَبْرَ لَوْنَهُ خَوْفٌ شَدِيدٌ <i>و بگردانید رنگ او را از ترسی سخت</i>	لَمَّا بَلَغَ مِنْ طَوْلِ الْكُرْبِ <i>پس آنکه برسد به از در بزرگی اندوه</i>
يُنَادِي لِلتَّضَرُّعِ يَا إِلَهِي <i>او از در بزرگی گریه ای خدا ای من</i>	أَقْلَى عَمْرِي وَأَسْرَعُ بُولِي <i>عفوگرم مرا از سر و آمدن من و پسر و پیش من</i>
فَرَعْتُ إِلَى الْخَلَاءِ بِي مُتَغَيِّبًا <i>پس رفتم به خاندان فریب داده</i>	فَلَمَّا رَأَى الْخَلَائِقَ مِنْ مَجِيبٍ <i>پس دید در میان خلقان جواب و پند</i>
وَأَنْتَ حَبِيبٌ مَنْ يَدْعُوكَ تَرْنِي <i>و تو ای پنداری کسی که میخواند ترا</i>	وَكَيْفَ ضَرَّ عَبْدَكَ يَا حَبِيبَ <i>و چگونه شد بر عبد تو ای دوست</i>
وَدَائِي بِالْهَيْبِ وَلَدَيْكَ طِبْ <i>و دوا من به پنداری تو ای پند</i>	وَمَنْ لِي بِمِثْلِ طِبِّكَ يَا حَبِيبَ <i>و کیست برای من در برابر تو ای پند</i>

و عنده مرضى الله	
فَلَمْ أَرَكَ الدُّنْيَا بِهَا غُرَابُهَا <i>پس ندیدم دنیای تو فریب داده</i>	وَلَا كَالْقَلْبِ اسْتَوْحَشَ الدَّمْرُ حَاجَهُ <i>و نه چون دلی که گشت میترس از زوال</i>
أَمْرٌ عَلَى نَاسٍ أُخْرَى مَا أَتَانِي <i>میگذرد بر ایشان سرای تو ای کسی که میآید</i>	أَمْرٌ عَلَى نَاسٍ أُخْرَى مَا أَتَانِي <i>میگذرد بر ایشان سرای تو ای کسی که میآید</i>
فَوَاللَّهِ لَوْلَا أَنِّي كُنْتُ نَاعِيَةً <i>پس بخدا ای که اگر نه بودی که من سرسختی</i>	إِذَا مَا اغْتَرَبْتُ الدُّنْيَا بِحِلَّةٍ <i>چون خسر میگردانم دنیای تو را از بکار</i>
و من لا اله الا الله محمد رسول الله	
تَدْرُدُ أَلْفَ عِنْدَ النَّوَابِ <i>در پیش روی صبر نزدیک خدا</i>	تَبْلُ مِنْ جِبِلِّ الصَّخْرِ الْعَوْبَةِ <i>تا بیاورد از صخره کوب بهترین عاقبت</i>
وَكُنْ صَاحِبًا لِلْحِلْمِ فِي كُلِّ مَهْدٍ <i>و باش صاحب بردباری در هر گداز</i>	فَمَا الْحِلْمُ إِلَّا خَيْرٌ مِنْ صُلْحٍ <i>پس نیست بردباری مگر بهتر از دوستی و همراهی</i>
وَكُنْ جَافِظًا عَهْدَ الصِّدْقِ وَاعْتِنَا <i>و باش نگاهدارنده عهد دوستی و رعایت کنند</i>	تَذُقُ مِنْ كَمَالِ الْخَفِّ الْمُنَارِبِ <i>تا بچش از کمال خفتن و گشتن شدن</i>
وَكُنْ شَاكِرًا لِي كُلِّ نِعْمَةٍ <i>و باش شکرگزار من هر نعمتی</i>	يُنِيكَ عَلَى النِّعَى جَزَلُ الْوَارِبِ <i>تا بیاورد تو را بر نعمت جزای پند</i>
وَمَا الْمَرْءُ إِلَّا حَيْثُ يَجْعَلُ نَفْسَهُ <i>و نیست مرد مگر ای که گرداند نفس خود</i>	فَكُنْ طَائِفًا فِي النَّاسِ أَعْلَى الْمَرْتَبِ <i>پس باش گرداننده در میان مردمان بالاترین مرتبه</i>

وَكُنْ طَالِبًا لِلزُّقْفَانِ يَا بَحْلَمَ
 و باش چینه مر روزی آرد خال بودن
 وَصْنٌ مِنْكَ مَا رَأَى لَمْ يَكُنْ
 و نگه دار از خود و آب روی را بدل کن از آن
 وَكُنْ مُوجِبًا حَقَّ الْجَلِيسِ إِذَا لَقِيَ
 و باش واجب گرداننده حق همکیشان را چون آید
 وَكُنْ حَافِظًا لِلْوَالِدَيْنِ وَنَاصِلًا
 و باش نگه دارنده پدر و مادر را و یاری کننده

لِضَاعِفٍ عَلَيْكَ الزُّقْفَانِ كُلِّ جَانِبٍ
 تا افزون کرده شود بر تو روزی آرد زخم شوی
 وَلَا تَنْسِلْ الْأَنْدَالَ فُضْلَ الْغَائِبِ
 و خواه از فردو بایه کان زیادتی مرغوبان
 الْبَيْتَ بَيْنَ صَادِقٍ مِنْكَ وَاجِبِ
 بنویس بیکوی راست از تو سزاوار
 لِحَارِكِ دِيَا تَقْوَى وَاهْلِ الْأَقَابِ
 و تمسایه خود را و نه بر سبزه کاری و خوشی
 نوزید را

در بیان استقامت

لَوْ صَبَحَ مِنْ فَضِيَّةٍ تَفَرُّ عَلَى قَدَرٍ
 اگر بسا زنده از سحر نفس بر تقدیر
 مَا لَلْفَتَى حُبٌّ إِلَّا إِذَا حَلَّتْ
 نیست و هم مردار فضیلتی مگر چون نام شود
 فَاطِلٌ فَدَيْتُكَ عِلْمًا وَكَانَتْ أَدَبًا
 سبب زنده بودی و دانش و نسبت زنده
 لِلَّهِ دَرْفَتِي أَنْشَابُهُ كَدَمُ
 و خدایت خردا و انوار و نسبا او بزرگوار است
 حِلُّ الْمَرْقَةِ الْأَمْسِ نَقُومُهُ
 هیچ نیست و در گذشت قدیم نمی تواند
 مَنْ لَمْ يُؤَدِّهِ دِينَ الْمَصْطَفَى أَدَبًا
 کسی که نداد به دین مصطفی آداب

لِعَادَمٍ مِنْ فَضْلِهِ لَنَا صَفَادُهُ
 مران کرد از فضل خود آن بهی که مرگش می شود
 اخْلَافُ وَحَوِي الْأَدَبِ وَالْحَيَا
 اخلاق او و جمع کند به او بهار او و فضیلت
 تَطْفِيرُكَ بِرٍ وَتَجْمِيلُ الْكَلْبِ
 تا طفریاید و دست تو بدان و خوب گردان
 يَا خَذَا كَمَا اخْتَلَى نَبَا
 ای خدای بزرگوار که کرد و در او را نسب
 مِنَ الزَّمَانِ وَحَنُوطِ الْجَارِ عَنَّا
 از عهد و نگه داشت همشایه اگر کند
 مَحْضًا خَيْرَ الْأَحْوَالِ وَضَرْبًا
 تا نفس خیر شود در حالها و بی آرام شود

در بیان نوازش

أَعْلَى تَقَعُّمِ الْفَوَارِسِ هَكَذَا
 ای بر من بخت در ایند سواران است چنین
 الْيَوْمَ تَنْعَمُ بِالْفَرْدِ حَفِظَتِي
 امروز منع کند مرا اگر بخت نام و ننگ من
 الْحَائِنُ عَدُوٌّ جَدِيدٌ بِذَلِكَ
 سگد فو در غلبه آن سنی که سخت گردانید گسودن
 أَلَا يَصْدَقُ قَوْلُ هَئِلَ الْتَقَى
 که باز نکرد و لا اله الا هو بدین یکدیگر رسیدن
 فَضْدَتُ حِينَ رَأَيْتُهُ مُتَقَطَّرًا
 پس از آن که دیدم در آفتاب
 وَعَفَفْتُ عَنْ أَعْيَانِ وَلَوَانِي
 و پند دانی کردم از بختی او نه اگر که من

أَعْنِي وَعَنْهُمْ اخْتَرُوا اخْتِلَانِي
 از من و از ایشان باریست شیدا یا باریست
 وَمَصْنَعُهُمْ فِي الظَّامِ لَيْسَ بِنَائِي
 و تمسیر بران در چاه که نیست باز چیده
 وَخَلَفْتُ فَاَسْتَعْمُوا مِنَ الْكُذَّابِ
 و سوگند خودم پس شنوید گسست از من
 رَجُلُونَ يَضْطَرُّونَ كُلَّ ضَرْبٍ
 و مردان بایکد گردانند هر زدن
 كَالْمَنْعِ بَيْنَ دَكَاذِكِ وَدَوَانِي
 چون مانع درخت میان پستی و پستی
 كُنْتُ الْمُقَطَّرَ بَرِيٍّ أَنْوَاسِي
 بودی افتاده بر نودای همانی

در بیان کرم را

عَبْدًا حَيَّارًا مِنْ سَفَاهَةِ رِيَّةٍ
 پرستیدار از سنجش رای خود
 عَلِمَ ابْنُ عَدُوٍّ جَيْشَ صَارِمًا
 بدانت پسر عدو آن هنگام که بدید لشکر بران
 لَا يُحِبُّوا الرِّجْسَ نَجَادُ دِينِهِ
 نمی پندارند خدای را فرو گذارنده دین خود

وَعَبْدٌ رَيْبٌ مَحْمُودٌ بَوَائِي
 و پرستیدار من پروردگار محمد را بخت و راه را
 يَهْتَزُّ أَمْرُ عَزِيمٍ كَيْدًا
 گامی جنبید انگ کاره باز می گردانست
 وَنَيْبٌ يَابِغٌ لِأَخْبَارِ
 و پسر خود ای گروه گردان

و من عمل هایست بر حق تعالی

اَنْذَرْنَا ابْنُ عَصْرٍ مُحَمَّدًا قَالَتْ اَنْذَرْنَا ابُو عَمْرٍو الْقَسَمُ	عَنْ اَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ لَا مِيرَاثَ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى صَلَواتِ اللَّهِ وَسَلَامِهِ
وَدَاكُم مَّا لَاجَ فِي الْأَفْئُكُوكُ	أَبِي اللَّهِ لَا أَنْ صَفْتَن دَارِنَا
وَلَا لَكُمْ مِنْ جُودَةِ الْبُوتِ مَرَبٌ	الْحَيَّ أَنْ تَمُوتُوا أَوْ تَمُوتَ وَمَا لَنَا

و من عمل هایست بر حق تعالی

مَنْ دَبَّ ذَوْ طُوقٍ وَذَوْ حَبِّ	أَنَا عَلَى وَأَبْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
مَنْ يَلْقَى بِلَقَى الْمَنَافَا وَالْكُرْبِ	فَرَنْ إِذَا لَقِبْتُ فَرَنَّا لِمَ أَهَبْ

و من عمل هایست بر حق تعالی

أَجْمِي ذِمَّائِي وَأَدْبِ عَنْ حَبِّ	أَنَا عَلَى وَأَبْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
وَأَنْتَ مَهْدَا إِنَّمَا الْكَلْبُ الْكَلْبُ	وَمَوْتٌ لِلْفَتَى مِنْ الْحَرْبِ

أَوَّلَ قَوْلٍ هَارِيًا تَمَّ انْقِلَابُ

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ وَجْهٌ
مَنْ خَيْرُ عَوْدٍ فِي مَضَامِرِ الْمُطَلَبِ
أَنْ كُنْتَ لِلْبُوتِ حَبِيبًا فَاقْرَبِ

أَنَا الْغُلَامُ الْعَرَبِيُّ الْمُتَنَبِّهُ
يَا أَيُّهَا الْعَبْدُ الْكَلْبُ الْمُتَنَبِّهُ

و من عمل هایست بر حق تعالی

بَحْنٌ وَبَيْتُ اللَّهِ أَوْ خَالِكُ
أَهْلُ الدَّوَاءِ وَالْمَقَامِ وَلِجَبِ
يَا أَيُّهَا الْعَبْدُ الْكَلْبُ الْمُتَنَبِّهُ

أَنَا عَلَى وَأَبْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
وَيَا بَنِي الْمُصْطَفَى غَيْرَ الْكَرْبِ
بَحْنٌ تَصْرَنَاءُ عَلَى كُلِّ عَرَبٍ

و من عمل هایست بر حق تعالی

بَعْدَ بَنِي الْهَاشِمِيِّ الْمُصْطَفَى الْعَرَبِ
مَنْ ذَاخِلُ خَلَصَ وَأَدْقَامِ الدَّ
فَأَسْبَقْنِي بَعْدَهَا لِلْبُوتِ وَلِجَبِ

أَنَا عَلَى وَأَبْنُ الْهَاشِمِيِّ فِي النَّبِ
قُلْ لِلَّذِي عَنْهُ مَتَى مَلَأَ طِفْنَةً
هَبَّتْ عَلَيْكَ رِيَاخُ الْمُؤَسَّافَةِ

ان كنت للوئب حيا فافترت
اگر هستی مرا زنده را دوست پس نزدیک نشو

اولا فقلها رب انتم انقلب
اولا پس بگو ای پروردگار آن گویانده پس برگرد

يا ايها التائل عن اصحابي
ای سوال کننده از یاران من

ابنك عنهم غير ما تكذاب
خبر دهانم ترا از ایشان نه دروغ

صل لي الهجاء والخراب
صبر کن بر تازیانه و زدن با یکدیگر

و مرگم را تا من علیه گریه کنی

وانت لنا ايها الكلب الكلب
و تانت شوهر ای سگ صوفی

ان كنت تبغى خبر الصواب
اگر هستی که خواهی خبر راست

بانهم اوعبه الكتاب
با آنکه ایشان با دانهای کتاب اند

فقل بذاك معشر الاخرب
پس بگو به این گروه گروگانان

جاني بها الظم النبي الهدي
که در دوزخ من پاک پیغمبر با گریه

غير انها الليث الهول الجرب
بجز سگهای خود شیر ام است و از از قوله

وقل له حبس الخيل العطب
و آنکه شود او را شد و رخ بر کن بسیار

واني لذي الحرب الغدق الحرب
و من استی من نزدیک خود فلان است

و مرگم را تا من علیه گریه کنی

ستهد لي بالكر والطعن ركن
و در تندی و سب و بدی و زنی و نیزه رکن

وتعلم اني في الحروب ذا الخط
و میدانم که من در جنگها

ومني لافي الهول في مقطعاته
و منی در هول و ترس و در سب و بدی

ومر علم للاجباء اني زعيمها
و منی در علم و در برهان و در تیرش

و مرگم را تا من علیه گریه کنی

يكنيني الملك وحدي في
و در باشد که وضع کنم بمن پادشاهی و تیرش

واسم من رماح الخط لك
و کنم من گوی از تیرهای خط نام ده است

اذ قد بر الكينة كل يوم
و ای رانم بان لشکر را هر روزی

ويجولي معشر كرموا وطابوا
و گرد آمدند من گروسی باشد که بزرگوار باشند و پاک

ولا يجون من خذل الكتاب
و گستاخاران شوند از پشیمانان من

فدع عنك التند واصل نارا
پس دست بردار از تو ترسانیدن را و بسوز باش

و عنه که مرا بدقت شد

لدي الهجاء ونجده نهانا
نزدیک من تازیانه و گریه ای و آتش و آواز

شدت غلبه ان لا يعابنا
بسیستم بر نامای او را نه عیب نرود

اذا ما الحرب اخربت النهبا
چون جنگ بر اقد و خسته شود بزرگان

يرجون الغنمة والنهبانا
که امید میدارند غنیمت و غارت کردن را

سوال المال فيها ولا يابنا
از بران خواستن مال در آن و باز نشن

اذا جدت صلتها نهانا
چون فرومده شود صله شود او را بیارده

المرترقوا اذا دعا هراجوم
ای نپیدی گروه مرا چون بخواند از ابرار

همر حفظوا غني كما كنت حافظا
ایشان نگاه میدارند غنای من چون من نگاه دارم

بنوا حرمهم تقعدهم امهاتهم
پسران مرا بماند نشینان و مادرانشان

و انصالي رضائي عنه

اجابوا وان اغضب على القوم
اجابت میکنند ایشان را و از قوم خشم بران

لفوجي اجري مثلها ان تغيبوا
مرومده و در غم ماندان را عیب شوند

وانا هرا باء صدق فاجنبوا
و پسران ایشان پدران راستی اند و زیاده

فَإِنْ كُنْتَ بِالشُّعْرِى مَلَكًا مَوْتًا
پس اگر بودی بمشورت ملک الموتی که زمان را

وَإِنْ كُنْتَ لِلْفَرْقَى حُجَّتَ خَصَمِهِمْ
و اگر بودی بفرزیدی بخت گفتنی با حق صحت کننده

فَكُنْ بِذَا وَالْمَشْرِوْنَ عُنْتُ
پس بگو نزد و حال انداختی از غایت

فَغَرُّنَا وَلِيَّ بَابِنِي وَأَقْرَبَ
پس غر تو او را نیز است تو و نزد و دیگر

و ۴۰ در سببهای اندک

كُنْ ابْنُ مَنْ يَنْتِ وَأَكْتَادِيَا
باش پسر هر که خواهی تو و کس کن ادب را

فَلَيْسَ يُغْنِي الْحَبِيبَ نِسْبَةُ
پس نیست که بی یار تو داند از حق نسبت او

إِنَّ الْفَتَى مَنْ يَقُولُهَا أَنَا ذَا
پس است که گوید آنست که گوید اینم من

يُغْنِيكَ جَمُودَةٌ عَنِ الْكَنْبِ
بانی نیاز کرد و اندر است و نه از نسبت

بِلَوْلِيَانٍ لَهُ وَلَا أَدَبِ
بی زبان که باشد او را و بی ادب

لَيْسَ الْفَتَى مَنْ يَقُولُ كَانَ ابْنِي
نیست جوانمزد آنست که گوید که بود پدر من

و مایه سببهای اندک

فَدَرَانَا الْقُرُونُ كَيْفَ تَفَاتَ
پس درستی که دیدی اهل زمانه که چگونه فانی شدند

هِيَ دُنَا كَيْفَ تَفَاتَ لَكُمْ
تو نیست و دنیا که است که می فانی شد

كَمْ أُمُورٍ لَقَدْ شَدَّدَتْ فِيهَا
چند امور که شدت یافت در آن

دَرَسَتْ لَمْ قِيلَ كَانُوا كَانَتْ
نابود شدند پس گفتند که بودند و بودند

وَإِنْ كَانَتْ الْحَمَّةُ لَا تَشْ
و اگر چه باشد جاه دست نهادن نرم

لَمْ هَوْنَتْهَا عَلَى فَهَانَتْ
پس آسان کردم از او بر خود پس آسان شد

و ۴۱ در سببهای اندک

إِنَّ الْقَلِيلَ مِنَ الْكَلَامِ بِأَهْلِهِ
پس است که اندک از سخن بگوید با او

مَا ذَلْ ذَوْصَمَتْ وَمَا مِنْ مَكَّةَ
بجز به سخن خداوند و نه از سخن نبی است

إِنْ كَانَ يَنْطِقُ نَاطِقٌ مِنْ فَضَّةَ
اگر باشد که سخن گوید سخن گوینده از سیم

حَسَنٌ وَإِنْ كَثِيرٌ مَقْبُوتٌ
نوب باشد و بدتر است که بسیار او سخن گوید

الْأَنْزَلُ وَمَا يُعَابُ صَمُوتٌ
مزد را بفرود و عیب باشد سخن خاموشی را

فَالصَّمْتُ دَرْزَانَهُ الْكَافُوتُ
پس خاموشی را بدتر است که راست باشد و نه با تو

و ۴۲ در سببهای اندک

رَوَيْتُ الْأَخْطَبَ بَابِنَا فِي الْمَنَافِعِ عَنْ بَشِيرِ بْنِ الْجَارِثِ
فَقَالَ رَأَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فِي الْمَنَامِ
فَقُلْتُ لَهُ هَلْ تَقُولُ شَيْئًا يَنْفَعُنِي وَتَنْفَعُنِي

أَنَا الدُّنْيَا فَنَاءً لِنَسْرِ الدُّنْيَا
پس است که دنیا فانی است و دنیا فانی است

وَلَقَدْ كَفَيْتُ مِنْهَا أَمَّا الطَّالِبُ
و بدتر است که بسند است از او می بیند و بدتر است

أَنَا الدُّنْيَا كَيْفَ تَفَاتَ الْعَنْكَبُوتُ
پس است که دنیا چگونه فانی است که بافته باشد انور

وَلَمْ يَرِ عَنْ قَبْلِ كُلِّ مَنْ فِيهَا مَوْتُ
و ندیده از من سوگند که در زمانه که در دنیا

عنکبوت

و ۴۳ در سببهای اندک

الْمَرْئَانُ الذَّهْرُ يَوْمَ وَلِيَّةَ
پس بدتر است که روزگار روزیست و شبی

يَكُنْ مِنْ نِسْبَةٍ جَدِيدَةٍ كَيْفَ
که باز میگرداند از نسبت نو تا نشاند

فَقُلْ جَدِيدُ التَّوْبَةِ لَا بُدَّ مِنْ بَلَى

وَقُلْ لاجتماع الشمال ابد من بيت

وعندنا من الدار عليه

نَفْسٍ عَلَى زَفَرَانِهَا مَحْبُوسَةٌ

بِالنَّهْأَخْبِتُ مَعَ الرِّفَاتِ

لَا خَيْرَ لَكَ فِي الْحَيَاةِ وَآخِرِهَا

اَلْكَفَّيْنِ مَخَافَةَ اَنْ تَطْوَلَ حَيَاتِي

و منہ کردار مرثیہ

هَلْ يَدْفَعُ الذَّنْعُ الْحَصِينَ مَنَةً

يَوْمًا إِذَا خَضَعْتَ لَوَقْتِ مَمَاتِ

إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّ كُلَّ مُحَمِّمٍ

يَوْمًا يَوَدُّ لِغُرَّةٍ وَنَشَابٍ

يَا أَيُّهَا الذَّاعِي النَّذِيرُ وَمَنْ بِهِ

كُنْ لَآلَهُ تَوَكَّدَا الظُّلُمَاتِ

اَخْلَقَ فَدَيْتِكَ لَا يَسْأَلُ عَنْكَ اَمْرًا

وَأَزِدُّكَ مِنْهُ بِاِحْمَادٍ

فَالْمُوتِجُونَ وَالْمُنْتَفِعُونَ

فَأُتِيَ بِهِ فَنَادَرَ الزَّكَّاءَ

اقول لعيني احبس الخطات

وَلَا تَخْزِي يَا عَيْنِي بِالسَّاقَاتِ

فَكَرَّ نَظْرُهُ قَادَتِ إِلَى الْعِلْبِ شَهْوَةً

فَأَصْحَابُهَا الَّذِينَ فِيهَا يَكْتُمُونَ

فَانِزَلْتَنِيَا فَلَاحْضَعْنِيْهُمَا

ولا تكذب الشكوى والغلظة

فکر من کریم بی بی بنوای

فَصَابِرْهَا جَنِّي مَضْتُ وَاضْمَلْتُ

و عند کرم اعدی

دِتُوا دِيْبِي الْفُلْ لَا تَقْوُنَا

كَيْمَا تَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ وَهُوَ كَرِيمٌ

اولا فاني طالما عصيت

قَدْ قُلْتُمْ لَوْ حَسْبُنَا فَنُتُوا

لَيْسَ لَكُمْ مَا بَيْنَ يَدَيْ

بَلْ مَا يُرِيدُ الْمُحْسِنُ

وہاں سے کہیں سے

الجامع النمل ساعة

وَدَّتْ مِثْلَهُ لَوْ وَفَّاهُ

مَجْعُ فَإِنِّي عِنْدَ مُخْتَلَفِ الْقَنَاتِ

لَيْتَ بِكُمْ عَلَى الْعِدَى حَزَانَةً

وہر کا علیہ

الكتابيات بكنز المدي

كَكَادَتْ هُنَّ تَذُوبُ الْمَاءِ

حَلَّ النَّبَلَاءُ وَبَانَ الْغَرَاءُ

عِنْدَ النَّهْائِ كَوْنُ الْفِرْدِ

ف

و عنده عنده في فالحسين

لَنْ كُنْتُ مَحْتَاَجًا إِلَى الْحِلْمِ لَنِي

وَلِي فَزَسُ لِّلْحِلْمِ بِالْحِلْمِ مُلْحِمٌ

فَمَنْ شَاءَ تَقَوَّى فَاِنِّي مَقْوَمٌ

وَبِالْحِلْمِ لَا اَرْضَى وَلَا هَوِيَّةٌ

فَاِنْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِيهِ سَلْجَةٌ

لَا اَرْتَضَا فِي الْقَضَاءِ بِأَهْلِهِ

إِلَى الْحِلْمِ فِي بَعْضِ الْأَخَانِينَ أَجْعَلُ

وَمَنْ شَاءَ تَقَوَّى فَاِنِّي مَقْوَمٌ

وَبِالْحِلْمِ لَا اَرْضَى بِهِ حِينَ أَجُوجُ

فَقَدْ صَدَقُوا وَلَئِنْ بَالِحًا أَسْبَحُ

وَلَكِنْ مَا بَيْنَ الْأَيْتَةِ مَخْرُجٌ

و عنده كمر الله

قَرَّبِي ذَا الْفَقَارِ فَاطْمِنِي

فَرَفِي الصَّابِرِ الْحَنَامِ فَاِنِّي

وَلَدَّ الْيَوْمَ نَاحٍ يُنْذِرُ النَّارَ

فَاِذَا كُنْتُ يَوْمَ كُلِّ هَبَاجٍ

لَا كُفِّي الرِّجَالِ بِخَوْضِ الْهَبَاجِ

جُيُوشًا كَالْجَدْرِ كَالْأَمْوَاجِ

و عنده عنده

وَدِدُّوْا مَسْرَعِينَ يَبْغُونَ قَتْلِي

وَحَرْبَ الْأَوْطَانِ وَقَتْلَ النَّاسِ

سَوْفَا يَرْضَى الْمَلِكُ بِالْقَرْبِ مَا

مِنْ ظُهُورِ الْإِسْلَامِ أَوْ بَأْسِي أَوْ

وَأَيْتُكَ الْمَحْتَوِي بِالْعَرَاكِ

وَكُلُّ الْإِنِّي أَجْعَلُ لَكَ

عِشًا لِي إِنْ أَنْالَ مَا أَنَا رَاجٍ

شَهِيدًا مِنْ شَاخِبِ الْأَوْجِاجِ

و عنده كمر الله

كُلَّ خَلِيلٍ خَالَتَهُ

فَكَأَنَّكَ رَأَى مِنْ نَعْلٍ

لَا تَرَى أَنَّ اللَّهَ لَهُ وَاضِحُهُ

مَا أَشْبَهَ الْكَلْبَةَ بِالْبَاحِجَةِ

و عنده كمر الله

أَصْحَابُ النَّاسِ تَجْ مَلَأَ

وَأَيَّكَ يَوْمًا إِنْ تَمَازَجَ جَاهِلًا

وَمَنْ حَبَّ الْأَشْرَافُ يَوْمًا يَجِجُ

فَتَلْقَى الذِّكْرَ لَا تَشْهِي حِينَ تَمْزِجُ

خود رده شود

وَلَا تَكُ عَرَضًا ثَاغِرًا مِّنْ دِينِي
 و مباحش بسیار و فراموش کننده که دشمنان و دشمنی را
 اِذَا مَا كَرِهَ رِجَالٌ يُطْلَبُ حَاجَةٌ
 چون بزرگواران می آید و جویند حاجتی
 فَبِالْأَرْسِ وَالْعَيْنَيْنِ مَنَى قَضَاءُ مَا
 پس بر سر و دو چشم از منت گذاردن آن

قَتْنُهُ كُلُّهَا بِالسَّعَاةِ مَسْجُوحٌ
 که مانند شوی مسکری که به آن خدای باطن
 فَقُلْ قَوْلًا حَرَمًا جَدِيدًا
 پس بگوئی گفتار را از آدم و بزرگوار که سابقا
 وَمَنْ يَنْزِي حَمْدَ الْخَالِ سَبِيحٌ
 و سر که بخرد ستایش و شکر از بزرگوار

و مندرجی است

الزَّفَقُ يَمُنُّ وَلَا نَاهُ سَعَادَةٌ
 نرمی کردن چنان است که آهنگی نماند چنان است

فَتَنَانٌ فِي أَمْرٍ تَلَوَّحًا
 پس است باطنی که از امری برسی بجاقت روانه

و مایه است که مکرر آید

فَلَا تَقْسِرْ سِرَكَ إِلَّا إِلَيْكَ
 پس قسری مکن سیر خود را مگر به خود
 فَإِنِّي نَزَّاتُ خَوَاةَ الرِّجَالِ
 چنانکه من بدم و از راه را

فَإِنْ لِكُلِّ نَصِيحٍ نَصِيحًا
 بدستی که هر سر یک نصیحتی را یک خوانی
 لَا يَتَرَكُونَ إِذِيَا صَحِيحًا
 نمی گذارم هیچ پوستی را درست

و مرقع از آن است که

الْبَلْدُ دَاجٌ وَالْكَجَاشُ تَنْطِجُ
 بستان و دشت و کجاش و تانج
 اسد عین فی اللغاة قد مرخ
 اسد عین در لغات قد مرخ

نَطَاجِ اسْدِ بَا أَرَاهَا تَصْطَلُ
 نطاج و اسد بای و آراها تصطل
 مِنْهَا بِنَامُ وَفَرِيقٌ مِنْطَلُجٌ
 پس از این نام و فریق منطلج

فَضُّ نَجَابٍ بِرَأْسِهِ فَقَدَرٌ
 پس بزرگوار شد بر سر او پیشیت کرد
 أَفْلَحَ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَرْجَنُهُ
 برست آنکه باشد او بر سم خواب

تَرْخُمَا تَمَّ بِنَامُ الْفَحْشَةِ
 که محبت کند با او بسمه فحشی خود

و عذرا کرم الله

يَابْنَ أَدَمَ أَيَّامَكَ لَكُنْ يَوْمٌ
 ای پسر آدم روزی که تو هستی روزی
 لَهَا وَأَمِنْ يَوْمٍ بَاضٍ بَخِيرٌ
 برای او و از روزی که بخت بدی

أَنْتَ فِيهِ فَاعْمَلْ لِنَفْسِكَ وَاحِدَةً
 تو در آن پس عمل کن برای نفس خود و تو
 وَشَبْرٌ لَا تَذْكُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ
 و بدی خود که در نیانی او تا روز قیامت

وَعْدًا مَقْبِلَ نَحْوِهِ وَسَعْدٌ لَا تَذْكُهُ أَمْرًا وَانْشَاءً
 و فردا روزی است رفتن و سعادتی که بزرگوار

مَضَى أَمْسُكَ الْبَاقِي شَهْدًا مَعْدًا
 گذشت ای تو پانیده که باقی شهادت بعد است
 فَإِنْ كُنْتَ بِلَا مَسْأَقَةٍ سَائِدَةً
 پس اگر بودی تو که ای کسب کردی بدی
 وَلَا تَرْخُ فَعَلْ الْخَيْرَ نَوْمًا إِلَى غَدٍ
 و تا غیر مکن کردار نیک روزی به فردا

وَأَصْحَتُ فِي يَوْمٍ عَلَيْكَ شَهِيدٌ
 و در بامداد آمدن که روزی که بر تو که است
 فَتَنْ بِأَخْبَارٍ وَأَنْتَ حَمِيدٌ
 پس کن تو بر آوازه و خند و بوی زدن را و شهادت
 لَعَلَّ غَدًا يَأْتِي وَتَنْتَ فَقِيدٌ
 شاید که فردا آید و تو یافت باشی

و مندرجی است

يَا شَاهِدًا لِلَّهِ عَلَى قَرْنَيْهِ
 ای شاهد خدای بر من پس که اسی ده

إِنِّي عَلَى دِينِ النَّبِيِّ أَحْمَدُ
 که من بر دین پیغمبر خود احمد هستم

مَنْ شَكَ فِي الدِّينِ فَإِنِّي مَهْتَدِي	بَارِبِّ فَاجْعَلْ فِي الْخَنَانِ مَوْدِي
و هر که شک کند در دین من گمراهی	ای پروردگار من را در بهشتی بماند
و منه عباد الله	
حَسْبِيَ تَجَانُّي عَنِ الْوَسَادِ	خَوْفًا مِنَ الْمَوْتِ وَالْمَعَادِ
پس بگو من را از ترس کردن از باد	از برای ترسیدن از مرگ و بازگشت
مَنْ خَافَ مِنْ سَكْرَةِ الْمَنَاءِ	لَمْ يَذِرْ مَا لَذَّةُ الْفَقْدِ
هر که ترسد از سستی مرگ	نداند که چیست خوشی خفتن
فَذَلِغَ الْذَرُّعُ مَنَافِعَهَا	لَا بَدَّ لِلزَّرْعِ مِنْ حِصَادِ
بدستی بر سیدشت نهایت خود	ناچار باشد مرگشت را از درودن
وله بنی العباس	
إِنَّ الدِّينَ بِنَوَاطِلِ نَاوِمٍ	وَأَسْتَمْتَعُوا بِالْأَهْلِ وَالْأَوْلَادِ
بست دین است در کوبانیدن ناله	و بر خوردن از کوفته کردن و فرزندان
جَرَبَتِ الرِّجَالُ عَلَى عَجَلِ دِيَارِهِمْ	فَكَكَاثِمٌ كَانُوا عَلَى الْمَعَادِ
و کوفته شد مردان بر عجل دین	پس کوفته شدند بر عجل دین
و منه عباد الله	
الْمَوْتُ وَالْدَائِفُ وَلَا وَلَدًا	هَذَا السَّبِيلُ لَا أَنْ تَرَى جَدًّا
مرگ و دایف و نه فرزند	است این راه که نه بینی جد را
كَانَ النَّبِيُّ وَلَمْ يَخْلُدْ لَمَتِهِ	لَوْ خَلَدَ اللَّهُ خَلْقًا قَبْلَهُ خَلْدًا
بود نبی و نه ماند برای او	اگر خداوند را پیش از او ماند

لِلْمَوْتِ فِينَا سِهَامٌ غَيْرَ خَالِصَةٍ	مَنْ فَاتَهُ الْيَوْمَ سَهْمٌ لَمْ يَنْفَعِهِ
در مرگ ما سهمی است غیر خالص	هر که در گذرد او سهمی از این روزگار
و منه عباد الله	
عَلَيْكَ يَا مَوْلَا الدِّينِ كَلِمَةً	وَرَدَ ذَوِي الْقُرْبَى وَتَرَا لَهَا عِدَةً
بر تو باد یار دین یک کلمه	و بگویند کردن با خود و ندانند برای او
وَلَا تَصْحَبَنَّ إِلَّا تَقِيًّا مَهْدِيًّا	عَفِيفًا زَكِيًّا مُجْتَنِبًا لِلْمَوَاعِدِ
و صحبت مدار با پرهیزگاری پاکیزه	پارسایی پاک و فاصله ده از وعده ها
وَقَارِنْ إِذَا قَارَنْتَ شَجَرًا مُؤَدَّبًا	فَتَى مِنْ بَنِي الْأَجْدَادِ زَيْنَ الْمَثَابِ
و پیوسته چون پیوسته کنی با درختی آموخته	جوانمردی از کسب آن آردمردان زینت
وَكَمْ لَدُنِّي وَلِحَقَّ لِسَانُكَ وَازِ	فَدَيْتُكَ فِي وَقْدِ الْخَلِيلِ الْمُسَاعِدِ
و باز در رنج خود از مردم و از زبان خود در رنج	کند با دم تو در دوستی دوستی یاری کننده
وَبَاغِشْ بِذَلِكَ الْمَالِ فِي طَلَبِ الْعِيَالِ	بِهَمَّةٍ مَحْمُودٍ لِلْجَلَاءِ يَوْمَ الْجَدِ
و رغبت کن در بخشیدن مال در چشیدن بندگان	بجوشش استغناء کردن ستوده گوی بر کوار
وَكُنْ وَاقِعًا بِاللَّهِ فِي كُلِّ حَادِثٍ	يَصْنَعُ مَدَى الْأَيَّامِ مِنْ عَيْنِ نَا
و باش استوار بپندار خدا در هر حادثه	با پند دارد تمام روزگار از چشم و سار
وَبِاللَّهِ فَاسْتَعِمْ وَلَا تَبْجُ غَفْرٍ	وَلَا تَكُ لِلنِّعَمِ مِنْهُ خَالِدٍ
و بپندار خدا طلب نگاه داشته و نه بگو	و مباش مرگشت را از او بخاطر ستوده
و عَصِ عَنِ الْمَكْرُوهِ طَرَفَكَ وَاحْتَبِ	أَذَى الْجَارِ وَاسْتَمِكْ بِجِلِّ الْحَامِدِ
و فرو خو بان از ناشایست چشم و در او پرهیز	از آزاران تنگدین بپندار بر سر استغناء
وَلَا تَتَنَّ فِي الدُّنْيَا بِنَاءً مُؤَمِّلًا	خُلُودًا فَصَاحِي عُلَاهَا بِنَا
و بنا من برای دنیا بپندار کردن امیدوار	ج و پندار من را که نیست زنده بر او

وَكُلَّ صَدِيقٍ لَيْسَ فِي اللَّهِ وَدَّةٌ
و هر دوستی که نباشد در راه خدا دوستی او

فَنَادَ عَلَيْهِ هَلْ بَرٍّ مِنْ خَزَائِدِ
پس و از ده وی که هیچ نیست و نایاب کننده یعنی در

*داند نزد
بغوش*

و عنده رضى الله عنه

وَذُوهُمَ لَمْ تَرْضَ بِالضَمِّ نَفْسَهُ
و بسا خداوند که سمیت که راضی نشد بنگاه نفس او
إِذْ لَخَامَرْتَهُ بِالْكَذِبِ أَرْحَمَهُ
چون آمیزش کند با او در گشایش کردن و خوشتر از گشایش
إِلَى اللَّهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مُعْظِمًا
منفع کند و خدا را که اله باشد بر کردار او

لَقَدْ بَاتَرَ الْأَيَّامَ حَزْمًا وَجِلَّةً
بسیار که اندک کرد و باز و زار بهشت باری و چاره
وَجَلَّ بِالْعِلْمِ زَوْجَ الْفَخْرِ بَابًا
و فرو و به به سوزین باری و زار میکند شوند
وَمَا الْفَخْرُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مُوقِفًا
و نیست نازش که اله باشد تو فخر و داده
فَكَرَمٌ مِنْ فَتَى لَمْ يَعْزِ مِنْ حِلِّ الْيَدِ
بسیار که عزیزی که به سوزین باشد از حلالی و غیره
إِلَّا أَنْ يَشَاءَ الْكَرِيمُ اعْزِمَ مَهْمًا
و نیست نازش که اله باشد تو فخر و داده
وَمَا الْيَتَمُّ مَا قَدْ كَانَ فِي بَطْنِ جَنَّةٍ
و نیست یتیم مادام که باشد در بطن جنة و داده

فَاصْصَحْ قَرْمًا هَبْ زَيْتًا مَجْدًا
پس گشت هستری استوار بزرگ کرد و اندک
تَحَالُ أَهْلًا زَا لَمْ يَخْ فِيهِ تَرْدًا
چنین که نیزه را در وی اندوختی
هَبْ مَا كَرِمًا بِأَذَى الْخَدَّاصِ
حستری بزرگ که از بلند بزرگی که بزرگ در ببالد
فَاصْصَحْ لَا يَأْمُرُ تَرْهَى بِالْعَبْدِ
پس گشت روزی که نازش و بگریه گشت بزرگ اندک
وَأَدَى سَمًا حَائِبِينَ ذَاكَ وَسُودًا
و ظاهر که داند آسان که فخر در میان آن و حستری
مَعَانَا بِنَظَرِ اللَّهِ عَيْدًا مَسْدَدًا
یاری کرده بسیار ای بنده راست گردانیده
وَكَمُ مِنْ فَتَى بِاللَّهِ أَضْحَى مُوَيْدًا
و بسا جوهری که بخدای گشت قوت داده
فَهَبْ عَلَى الْأَعْدَاءِ سَيْفًا مَهْمًا
پس و بزرگ دشمنان گشت سیمه مندی
بَيْتٌ وَبَكِيٌّ مَا بَدَى عَجْدًا
بیت و یتیم مادام که ظاهر کرد و در راه

بگیر

و عنده رضى الله عنه

ذَهَبَ الَّذِينَ عَلَيْهِمْ وَجَدِي
برشته آنکسانی که بر ایشان بود نهوه و دل
مَنْ كَانَ بَيْنَكَ فِي التَّزَابُوتِ
کس که باشد میان تو در خاک و میان او
لَوْ كُنْتَ لَخَلَقَ طَائِفًا كَثَرِي
اگر بودی گشتی بودی طایفه کثرت
مَنْ كَانَ لَا يَطَاءُ التَّزَابُوتَ بِرَجُلِهِ
کسی که باشد که نسیه دنبال را بپای خود

و عنده رضى الله عنه

إِذَا مَا الْمَرْءُ لَمْ يَحْفَظْ نَفْسًا
چون مرد و نگاه ندارد به چهره خود
وَفَاءٌ لِلصَّدِيقِ وَيَذِلُّ مَالًا
وفای کردن برای دوست و خستیدن مال
بَكَيْتُ عَلَى بَابٍ قَدْ تَوَلَّى
گریه کردم بر جوی که پشت بر کرد
فَلَوْ كَانَتْ الشَّيْبَابُ بِيَاءَ بَيْعًا
اگر بودی جوانی که فروخته شدی بخر و خستی
وَلَكِنْ الشَّيْبَابُ إِذَا تَوَلَّى
و لیکن جوانی چون پشت بر کند

وَبَقِيَتْ بَعْدَ فَتْرَةٍ وَجَدِي
با ندم بعد از فترت بقیه بقیه
بِرَّانٍ فَهُوَ بَغَايَةُ الْبَعْدِ
بست سبب و بغایت و بپای
لَمْ يَعْرِفِ الْمَوْلَى مِنَ الْعَبْدِ
گشت نشناخت مولی از بنده
يَطَاءُ التَّزَابُوتَ بِنَاغٍ لِحْدِ
بسیار دنبال را بر خمار نازک

فَبِعَبِّهِ فَلَوْ بَكَيْتُ مِنْ رَمَادٍ
پس به سوزش و بگریه گشت از خاکستر
وَكَيْفَ بَانَ التَّزَابُوتُ فِي الْفَوَادِ
و به سوزین بپای و بپای
فِي الْبَيْتِ الشَّيْبَابُ لَنَا بَعْدُ
ای که شغل جوانی بزرگ و بزرگ
لَا عَطِيتُ الْمُنَاعَ مَا يَرِيدُ
را ندم بپای و فروخته شد را آنچه خواستی
عَلَى شَرَفٍ فَتَطْلُبُهُ بَعِيدُ
بر ندم و پس صاحب بران دور است

وَعَنْدَ رَسُوْلِ اللَّهِ عَلَيْهِ

لَوْ كَانَتْ أَلْأَزْوَاقُ حَجَرِي

اگر بودی روزی ها که روان شدی

لَكَانَ مِنْ خِزْمَةِ مُتَّخِذًا

برآیند بودی آنکس که خدمت می کند خدمت جوینده

وَأَعْتَدَلْ أَكْثَرُ إِلَى أَهْلِهِ

و عدل کردی روزگار با آهل خود

وَلَكِنَّهَا تَجْرِي عَلَى سَبِيلِهَا

این روزها می رود بر روی خود

عَلَى مَقْدَارِ مَا بَاتَ أَهْلُ الْعِدَّةِ

بر مقدار آنکه سر او را بآید از آن بندگان

وَأَغَابَ خَيْرٌ وَكَدَّ سَعْدٌ

و دور شدی بد اختری و فاسد شدی خیر اختری

وَاتَّصَلَ التَّوَدُّدُ فَأَلْجَأَ حَجْدٌ

متصل شدی دوستی و بهر کسی

كَمَا يُبْدِي الْوَالِدُ الْفَرْدُ

چنانچه خواهد نمود پدر بفرزند

وَأَمَّا كَرَمُ الرَّسُولِ عَلَيْهِ

صَدِيقٌ عِدْوِيَّ دَاخِلٌ فِي عِدَائِي

دوست و دشمن من داخل است در دشمنی من

فَلَا تَفْرَقُ مَنِي وَأَنْتَ صَدِيقُهُ

پس از این که من و تو دوستی می کنید

وَأَنِّي لَمَنْ وَدَّ الصَّدِيقَ وَوَدَّ

و بدوستی که دوست دوست مرا دوست دارد

فَأَنَّ الَّذِي بَيْنَ الْقُلُوبِ بَعِيدٌ

پس بدان که آنکه بین دلها دور است

وَعَنْدَ رَسُوْلِ اللَّهِ عَلَيْهِ

مَا وَدَّ بِي أَحَدٌ إِلَّا بَدَلَتْ لَهُ

آنکه دوستی با من می کند

وَلَا قَلْبِي دَانَ كَانَ الْمَسِيحُ بِنَا

و دل من را نبرد اگر مسیح بن ما

صَفَوُ الْمَوَدَّةِ مَنِي إِخْلَالًا

صفای دوستی من را با خنثی کردن

الْأَدْعَوْتُ لَهُ الْخَمْرَ بِالرَّيْدِ

من فرمودم برای او خمر را با رشوت

وَلَا أَتَمَّنْتُ عَلَى سَرَفَتٍ بِهِ

و امیدوار نی گزیدم بر سرفرازی او

وَلَا أَقُولُ لَعْنُومًا فَابْتِغَاءَ

و نمی گویم لعنت را برای گرفتن

وَلَا مَدَدَتُ إِلَى غَيْرِ الْحَبْلِ

و تکیه نکردم بر غیر طناب

نَجْدًا وَلَوْ ذَهَبَتْ بِأَلْمَالِ وَالْوَلَدِ

بخشش و اگر هر چه مال و فرزندان

وَمَا يَنْسُ كَسْرُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ

مَا أَكْثَرَ النَّاسَ لَا بِلَ مَا أَقْلَهُمْ

و بسیارند مردم را نه بآن که کم اندیشند

إِنِّي لَا فَيْحَ عَيْبِي خَيْرٌ أَفْخَمَهَا

بر من که نیست سرافرازی از عیب من بهتر از آنکه بگویم

اللَّهُ تَعْلَمُ إِنِّي لَمَّا أَقْلُ فَنَدَا

خدا میداند که من کم اندیشم و او ندا

أَرَى كَثِيرًا وَلَكِنْ لَا أَرَى أَحَدًا

می بینم بسیاری ولیکن نمی بینم هیچ کس

وَلَمَّا رَأَى عَنَّهُ

مَنْ لَمْ يَرِدْكَ فِخْلَهُ لِمَرَادِهِ

و هر که نخواهد ترا دید بآنکه بخواهد

لَا أَخْرَجُ لِحَجْرٍ وَبَعَادَةٍ

و نمی رانم برای سنگ و دوری

وَعَنْدَ رَسُوْلِ اللَّهِ عَلَيْهِ

تَغَرَّبَ عَنِ الْأَوْطَانِ فِي طَلَبِ الْغَلَّةِ

دور شد از وطن در طلب غله

تَفَرَّحَ كَرِبٌ وَكُتَابٌ مَعْنَةٍ

باز شد شادان گریه و کتاب معنی

فَأَنْ قِيلَ فِي الْأَسْفَارِ ذُلُّ وَجْهَةٍ

پس اگر گویند در سفر ذلت و خوارگی

وَمَا أَزْفَقُ فِي الْأَسْفَارِ خَيْرٌ فَوَإِدِ

و من در سفر بدتر نی گزیدم

وَعِلْمٌ وَأَذَابٌ وَجِبَّةٌ مَا جِدِ

و دانستن و عتاب و پند هر چه

وَقِطْعُ الْقِيَامِ وَرِثَاكِ كُنْدِيدِ

و پاره ای از قیامت و میراث کندی

فَنُوتُ الْفَتَى خَيْرُ لَه مِنْ مَقَامِه
پس هر که جو اندوزد خیرتر از مقام است

بِدَارِ هَوَانِ بَيْنِ وَاِشْرَاحِ
بسیاری خواری میان غم و بخت خواه

وَمَا يَغْنَى كَسْرُهُ عِشَّة

هَمُّوهُ رَحَالٍ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ
فصل پای مردان در کارهای بسیار است

وَهَيَّ مِنَ الدُّنْيَا صَدِيقٌ مَسَاعِدٍ
و تو دوست من از دنیا دوست موافق است

يَكُونُ كَرُوحٍ بَيْنَ جَسَدَيْنِ قَبِيَّتٍ
که باشد همچو جان میان دو تن که بدست

بِحَبْلٍ مَا جَسَدَانِ وَالرُّوحُ وَاحِدٌ
پس آنکه ایشان دو باشد و جان یکی باشد

الَّذِينَ وَمَا نَحْنُاجُ إِلَيْهِ فَقَامَ الْبَنِيُّ عَ وَوَضَعَ رِءَاةً قَلَامُ الرَّأْيِ
آنکه آنچه احتیاج بود بدان پس برآید و بنهاد روی خود را بر آینه

ذَلِكَ الْمُهَاجِرُونَ وَلَا نُضَارُ الْفَوَارِدِ بَنِيهِمْ وَجَعَلُوا بَرَجْرُونَ
آنرا مهاجران و یاوران بنده افشند و آهوان ایشان را در ستادش می کنند

وَيَحْمِلُونَ وَيَقُولُونَ لَيْتَ فَقَدْنَا وَالْبَنِيُّ يَمْلِكُ ذَلِكَ إِذَا الْعَمَلُ
و آن می برد و می گویند ایستند ما و پیغمبر کار کند آگاه آن کار باشد

مُضِلٌّ وَكَانَ عُمَانُ رَجُلًا خَفِيًّا وَكَانَ إِلَيْهِ قِيَامُ فِيهَا عَن
و بود اندک و بود عظمی مردی که غریب بود و در آنجا قیام داشت

نُوبِهِ فَإِذَا وَضَعَهَا نَفَضَ كَتَمَهُ قَتْلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع
بخت او بود که چون آن را ببرد و بگذارد پنهان کرد و کشتن امیر المؤمنین ع

لَا يَتَوَيُّ مِنَ يَمْرِ السَّاجِدِ
نه از بیم از کار سجده

وَمَنْ يَبْتَ لِكَعَا وَسَاجِدًا
و آنکه بخت کند از کار سجده و سجده کند

بَدَائِفِهِمَا قَائِمًا وَقَاعِدًا
بخت گشاده و اسناده و نشست

وَمَنْ يَرْكَبُ عَنِ الْغُبَارِ جَانِدًا
و آنکه بختد و از غبار بگریزد

عَلَيْهِمْ نَوَالُ اللَّهِ عَلَى

وَمَنْ يَكْرَهُ كَذَا مَعًا نَدَا
و آنکه نکرده بختد بختنیزه گفته

وَمَا يَنْسِي لِكَلِمَاتِهِ

عَنْ مُدَافِعٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَن
از مدافع از زهری

عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بِنِ مَالِكٍ عَنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ
عبد الرحمن بن کعب بن مالک از جابر بن عبد الله گفت

سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ عَ يَقُولُ أَنَا أَخُو الْمُصْطَفَا
شنیدم علی را که می گویند و رسول خدا ع می گویند منم برادر مصطفی

لَا إِلَهَ إِلَّا فِي نَبِيِّ مَعَهُ رَبِّيَتْ وَسَبَّاهَا هَا وَلَدِي جَدِّي وَجَدُّ
شک نیست در نسب من و با او پدر و پدروم و دو پیغمبر او ایشان را با فرزند من و پدروم

رَسُولَ اللَّهِ مُنْفَرِدٌ وَفَالْهَرُ دَوَّجِي لِقَوْلِ ذِي قَدِّ صَدَقْتَهُ
رسولان خدا را یکی است و فاطمه زن من است که گفتار خود وند دروغ صدق را

وَجَمِيعُ النَّاسِ فِي ظُلْمٍ مِنَ الْقَضَاءِ وَلَا يُشْرَاكَ وَكَانَ كَدُّ
و جمیع مردم در ظلمت از قضا و شرک و کد و کد

فَالْحَمْدُ لِلَّهِ شُكْرًا لَا شَرِيكَ لَهُ إِلَهًا بِالْعَبْدِ وَالْبَطْحَا بِلَا أَحَدٍ
پس حمد خدا را شکر کردی که انبیا و بندگان و بندگان و بندگان

فَقَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ عَ فَقَالَ صَدَقْتَ يَا عَلِيٌّ وَقَدْ أَوَدَدْتُ لَكَ
پس قسم کرد رسول خدا ع پس گفت راست گفتی تو ای علی و بدست آورده است

الْبَيْتُ الْمُبِينُ رَحِمَهُ اللَّهُ كَذَلِكَ لَا الْبَيْتَ الْكَثَابُ
بیت پاک را رحمت کند خدا کذاک نیست بیت کثافت

و من كلامه عليه السلام

وَإِنْ جِئْتَنِي مِنْكَ يَا ابْنَةَ أَحْمَدَ
بِشَيْءٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ
أَتَصْرِفُ عَنْهُ لِي وَلِيكَ وَأَشْرِكُ
أَيُّ بِنْدَةٍ أَرَادْتَ أَنْ تَكُونَ لِي
أَصْرًا عَلَى ضَرْفٍ أَوْ عَلَى مَنِي
أَنْ يَكُونَ لِي شَرٌّ وَأَنْ تَكُونَ لِي
وَلَكِنْ لَا مَرَاتِي أَنْ تَعْتَوِدَ بَيْنِي
أَيُّ مَرَاتِي أَنْ تَكُونَ لِي شَرًّا
وَفِي هَذِهِ لِي حَقٌّ بِأَنْهِيَ

بِأَهْلِ بَارَةِ أَخْبَتَهُ لِي بِدِينِ
بِنْدَةٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ
الْبَيْتِ وَمَالِي فِي الرِّجَالِ نَدِيدُ
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
إِذَا صَبَرْتُ وَأَخَوَاتِي الرِّجَالِ يَعْبُدُ
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
وَلَكِنْ عَلَى أَمْرِ لَالَةٍ حَلِيدُ
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
لَمَوْتِ الْبَرِيَاءِ قَائِدٌ وَبَرِيدُ

و من كلامه رضي الله عنه

أُرِيدُ جَبَاهُ وَبُرْدَ قَتْلِي

عَذْرَتِكَ مِنْ خَلِيلِكَ مِنْ مُرَادٍ

و لذكره رضي الله عنه

أَلَا إِنَّهَا الْمَغْرُورُ بِالْقَوْلِ وَالْوَعْدِ

وَمَنْ جَالَ عَنْ رُشْدِ الْمَالِ وَالْمَقْدَرِ

فِي بَعْدِ الْحَيْدِ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ عَمْرٍو

وَكَيْفَ كَانَ لِي بَعْدَ الْحَيْدِ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ عَمْرٍو

عليه السلام في رواية أحمد بن كامل بن خلف

أَنَا بِي أَنْ هِنْدًا خَلَّ صَحْرُ
أَيُّ بِنْدَةٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ
فَإِنْ تَخَّرَجْتَ حِينَ وَلِي
أَيُّ بِنْدَةٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ
فَإِنَّا قَدْ قَتَلْنَا يَوْمَ بَدْرٍ
أَيُّ بِنْدَةٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ
وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
فَبُوكِي مِنْ جَهَنَّمَ سَرْدَارِ
أَيُّ بِنْدَةٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ
فَمَا سَيِّئَانِ مَنْ هُوَ فِي حَيِّهِمْ
أَيُّ بِنْدَةٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ
وَمَنْ هُوَ فِي الْجَنِّ يَذْقُهَا
أَيُّ بِنْدَةٍ كَرِهْتَهُ لِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ

دَعَتْ دُرَّكَاءَ وَبَنَاتِ الْهُدَا
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
مَعَ الْهَذَا مَرَحَبًا شَهِيدًا
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
أَبَا جَهْلٍ وَعَبَّةَ وَالْوَلِيدَا
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
عَلَى أَنْوَابِهِ عُلُقًا جَسَدًا
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
عَلَيْهَا لَمْ يَجِدْ عَنْهَا مَحِيدًا
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
يَكُونُ شَرَابَهُ فِيهَا صَدِيدًا
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي
عَلَيْهِ الرِّزْقُ مُغْبِطًا حِيدًا
بِقَوْلِهِ وَنَيْتُ مَرَاتِي مِنْ مَرَاتِي

وعنه رضي الله عنه

إِنَّهُ حَيٌّ قَدِيرٌ قَادِرٌ صَمَدٌ

وَلَكِنْ يَنْزِلُ فِي مَلَكِهِ أَحَدٌ

هُوَ الَّذِي عَرَفَ الْكُفَّارَ مِنْهُمْ

وَالْمُؤْمِنُونَ سَيَحْزَنُ كَمَا وَعَدُوا

وعدده فردا

فَإِنْ تَكُنْ دَوْلَةً كَانَتْ لَنَا عِلَّةٌ
 پس اگر باشد که دوشی باشد آنکه در پیش ازین
 وَبِحَرِّ اللَّهِ مِنْ وَلَاءٍ أَنْ لَمْ نَحْزَ
 و اینست که خداوند از آنکه دوست دارد بر کسی
 فَإِنْ نَطَقْتُمْ بِفَخْخٍ لَا أَبَالَكُمْ
 پس اگر سخن گویدیم بپادشاه که در میان شما
 فَإِنْ طَلَحْتُمْ غَادِرًا فَهَذَا مُخَالَا
 برستی که طالع را انداختیم بنا که افتاده
 وَالْمَرْءُ عَيْنُ ارْتِدَاءٍ أَسْبَغَتْ
 و مرد عین سلاک گردانید او را سر نیزه ای
 فِي سَعَةِ اذْنَوْفٍ بَيْنَ اَلْهَمِّ
 در میان نه پس چون نیست بر کوفتند فرا پیش
 كَانُوا كَذَّابِينَ مِنْ قَبْلِ وَكَلَمَا
 بودند خطا صدها از قید و بند و بزرگترین آن
 وَاحِدًا لِحَرْقٍ قَدْ ارْدَى عَلَى عَجَلٍ
 و یکم بدترین حقیقت که بیای بسوزد بر شتاب
 قَطَلَتِ الْبِرَّ وَالصَّبْرَ تَرْكِبَهُ
 پس کشتند بر و صبر را کنار گذاشتند
 وَمَنْ قَتَلْتُمْ عَلَى مَكَانٍ مِنْ عَجَبٍ
 و آنست که کشتید بر جای عجب
 لَمْ تَجِدُوا مِنْ الْفِرِّ وَفِي طَبِئَةٍ
 نیافتید از فریب و در طبیعت

فَهَلْ عَسَى أَنْ يَرَى فِي عَمَانٍ شَدَا
 پس چه شاید که بداند که در غم آنکه آید شستن
 وَمَثَلُ الْكُفَّارِ إِذْ عَسَدُوا
 و عتوبت کنند که خداوند از آنکه بپندهند
 فَمِنْ نَضَحَ مِنْ أَخَوَاتِنَا الْكَلْبُ
 در آن گسار که در میان کوفت از برادران شستن
 وَلِلْخَفَاجِ نَارُ بَيْتٍ تَقْدُوا
 و مرد و بیای شمشیر را آتش در میان ناکه افتاده
 فَجَبُّ زَوْجَتِهِ إِذْ جَرَتْ قَدْرُو
 پس که میان زن او چون جبر داده شد و بیاید
 لَمْ يَسْكَوْا مِنْ حِيَاضِ الْمَوْتِ إِذْ
 باز نشنیدند از کوفت صدهای هر کوفت در مرد
 ثُمَّ الْإِنْفِ وَجِبَالُ الْفَرْجِ وَالْعِدَا
 بلند بینیان و آنچه که شمشیر باشد شمشیر
 تَحْتَ الْعِجَاجِ أَيْبَا وَهُوَ مَجْهَدُوا
 زیر کوفت ای راه او که شمشیر کشنده
 فَحَامِلُ قِطْعَةٍ مِنْهُمْ وَمُتَعَدُّوا
 پس یعنی بردارند پاره را از ایشان و بپندهند
 مَتَا فَقَدْ ضَادَ فَوَاجِهُ قَدْ مَعَدُّوا
 و پس بدستی که یافتند یکی را بدستی که بدستند
 لَا بَعِيْرَهُمْ بِهَا جَرُّ وَلَا صَرَدُوا
 و پایش نیاید بپندارند آنرا که و نه سر

صَلَّى الْإِلَهَ عَلَيْهِمْ كُلَّمَا ذَكَرُوا
 و بارود و شستن و بر ایشان هر که یاد کرده شوند
 فَقَعَوْا وَقَعُوا لِرَسُولِ اللَّهِ وَاجْتَبَوْا
 گروه کردن کردند بر رسول خداوند و گردیدند برای
 وَمَضَعُ طَلِّ لَيْسَ دُونَ جَرْدَا
 و مضعب که گشت شمشیر در پیش او
 لَيْسَ كَقَتْلِي مَنْ الْكُفَّارِ إِذْ خَلِمَ
 نیستند چون کشتن که کفران که در او افتاده

قَتَبَ مَهْدُ صَدَقَةٍ قَبْلَهُ شَهْدَا
 پس بسا که یکبار استی به پیش از آن که شستن
 ثُمَّ الْعَرَانِ مِنْهُمْ حَمْدُ الْإِسْدَا
 بلند یعنی یا آنکه ایشان حمزه است این شمشیر
 حَتَّى تَزَلَّ مِنْهُ نَعْلُ الْجَدَا
 تا بجای که کعبه در سر کشید از رویاه تن او
 نَارُ الْحَجِّ عَلَى أَبْوَابِهَا رَصَدُوا
 با آتش و در شمشیر که بر درهای آن نگاه بدارند

و من كلامه عليه السلام

وَكَانُوا عَلَى الْإِسْلَامِ الْبَائِلِينَ
 بودند بران کشته اهل اسلام سه گروه
 وَقَرَأَ أَبُو عَمْرٍ وَهَيْبٌ لَمْ يَعِدْ
 و میکرمت ابو عمر و هبیر باز نگردد
 نَهْمُ سَيُوفِ الْهَذَا يَفْعُوَانَا
 باز داشت ایشان شمشیرهای مندی که بپندهند

فَقَدْ جَرَّ مِنْ تِلْكَ التَّلْبَةِ وَاجِدَا
 پس استی بیفتاد از آن سه گروه یکی
 وَلَكِنْ أَخَوَاتُ حَرْبِ الْحَرْبِ عَابِدُوا
 و لیکن برادر جنگ از موده باز گردنده است
 غَدَاةُ التَّقِيْنَا وَالرِّقَاحِ مُصَايِدُوا
 باداد که رسیدیم بهم و نیز با رسیدیم که بود

قَالَ قَتَلَ امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَامِ سَابِرٍ لَطُونٍ وَبِشْرٍ
 گفت روایت گفته که کشت امیر مومنان عام زبک قسپهای قریش از روی
 بَعْدَ احْدٍ فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ مَا يَرِيدُ عَلِيٌّ أَنْ يَتْرَكَ مِنْ قُرَيْشٍ
 بعد از حد پس می گوید گوینده از ایشان می خواهد علی که بگذارد از قریش
 وَاحِدًا وَأَنَّهُ لَكَ أَنَّهُ ضَرِيٌّ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَقَالَ مَا ضَرَبْتُ عَلَى
 یکی را بخدا پس گویند که او هر چه هست بر کشتن ایشان پس گفت پس بترس

فَقَدْ جَرَّ مِنْ تِلْكَ التَّلْبَةِ وَاجِدَا
 پس استی بیفتاد از آن سه گروه یکی
 وَلَكِنْ أَخَوَاتُ حَرْبِ الْحَرْبِ عَابِدُوا
 و لیکن برادر جنگ از موده باز گردنده است
 غَدَاةُ التَّقِيْنَا وَالرِّقَاحِ مُصَايِدُوا
 باداد که رسیدیم بهم و نیز با رسیدیم که بود

وَمَقَالَتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَعِزَّ عَيْنًا عَلَى الْقَدَى

فرد پوشان چشم را بر خاشاک

وَتَصَبَّرَ عَلَى الْأَذَى

و صبر کن بر رنج

أَتَمَّلَ الذَّهْرُ سَاعَةً

بدستی که روزگار ساعتی است

يَقْطَعُ الذَّهْرُ كُلَّ ذَا

هر روزگار را

وَعَنْهُ رَدِي

رَأَيْتُ الذَّهْرَ مُخْتَلِفًا يَدُودًا

دیدم روزگار را که مختلف می گردد

فَلَا حَزَنٌ يَدُودٌ وَلَا شَرُّودًا

پس نه سوخا و نه غم و نه بد و نه نیک

وَقَدْ نَبَتَ الْمُلُوكُ بِهَا قُصُودًا

و بدستی که خاک گردند پادشاهان در وی

فَلَمْ يَبْقَ الْمُلُوكُ وَلَا الْقُصُودُ

پس باقی نماند پادشاهان و نه لشکرها

وَمِنْهُ كَرَمُ الرَّسُولِ

قَدْ عَلِمَ النَّاسُ أَنَا خَيْرُهُمْ نَسَا

بدست که زیدند مردمان که ما بهترین ایشانیم

وَحَسْبُ الْخَيْرِ خَيْرُهُمْ بِنَا إِذَا فُجِرُوا

و ما را زین شایسته ترین ایشانیم چون گناه کنند

هَظُّ النَّبِيِّ وَهُمْ مَا وَكَّرَ مِنْهُ

و هر روز چشم من بر ایشان است و از او می ترسم

وَنَامَ الدِّينُ وَالنُّصُورُ مِنْ نَصْرِهِ

و دین و نصرت از کرم او گسست

وَلَا تَنْقَلِبُ أَنَا خَيْرُهُمْ أَكْمَلًا

و من باز نیامدند که ما بهترین ایشانیم

كَلَامُهُ شَهِدُ الْبَطَاءِ وَالْمَدِينِ

و کلام او گواهی داد بر بدوین و مدینه

وَالْبَيْتُ وَالسِّرُّ لَوْ نَالُوا خَدَمَهُ

و خانه و سر اگر می رسیدند خدمت او

يَأْتِي بِذَلِكَ رُكْنُ الْبَيْتِ وَالْجَمْعُ

و می آید به آن رکن خانه و جمع

وَعَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَبِيدُ نَذْرًا أَنْ يَسْتَوْطِنَ الْهَلِكَةَ

ی تو هم بدین نذر نه روی نه پشت بری گناه را

وَأَنْ يَكُونَ بَعْدَكَ الدَّعَا عَلَى فَرْجِي

و آنکه بسیار گردد از من دعا کردن بر تو

وَأَنْ يَمْخُوفَ فِي الْمَجَالِسِ وَدَعَمَ

و آنکه بدست دهد در مجلسها دوستی ایشان

وَأَنْ كُنْتَ عَنْهُمْ غَائِبًا أَحْسَنُ ذِكْرِي

و آنکه باشم از ایشان غایب شوم و خوب گردانم یاد

وَمَقَالَتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَبَى أَنْ مِنَ الرِّجَالِ سَبِيحَةً

ی نرسد که من بدستی که بعضی از مردمان چهارپایانند

فِي صَوْنِ الرِّجَالِ السَّيِّئَةِ الْمُبْرَ

در صورت مردمان بد و اوینا

فَطَنٌ بِكُلِّ رِيَّةٍ فِي مَالِهِ

و با یک بین مال در هر مصیبتی

وَإِذَا أَصِيبَ بِدِينِهِ لَمْ يَبْعُرْ

و چون مصیبت رسیده شود بدین خود را نداند

وَعَنْهُ رَدِي

رَبِّ فِتْنٍ دُنْيَا مُوَفَّوَةٌ

بسیار جو آنکه دنیای او بسیار باشد

لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ

که نباشد برای او پس او آخرتی نیست

فَأَخِرُ دُنْيَا مُذْمُومَةٌ

و دیگر دنیای او نکوهیده باشد

يَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَأَخِرَةٌ

و از پی در آید آنرا آخرت بزرگوار

وَأَخِرُ قَدْ حَازَ كُلَّهَا

و دیگر جمع کرده باشد هر دو ایشانرا

قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ

که جمع کرده باشد دنیا با آخرت

وَأَخِرُ يَحْزَنُ كُلَّهَا

و دیگر غم خورد هر دو ایشانرا

لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْآخِرَةُ

نباشد از برای او دنیا و نه آخرت

و من جمله حق الله و عیسی

اذا اجتمع علينا معدود مدح
چون جمع شوند بزرگان قیامه و مدح

مكة الكفا خيل في الوغا
سلامت یافت باسد کفلهای ایشان در جنگ

حرام على ان ملأنا طعن مده
حرمت بر آنکه نملایم زدن پشت بر کشته

معركة يوما فاني اميرها
جنگی کاسی روزی بدستی که من امیر ایشان

ومكلمة لثامها وخورها
و چو اوست کرده باشد بر بندهای ایشان و سینههای ایشان

وتدق منها في الصدور صدور
و کوفت شود از آن در سینهها از سرهای نیزهها

و لا يصح عليه السلام

تكثر من الاخوان ما استطعت انهم
بسیار گردان از برادران چندانکه توانی بدستی ایشان

يا كبير الفخيل وصاحب
تسبیاهزار دوست و مصاحب

عباد اذا استخذتم فطمور
سترونها باشند چون طلب کنی نصر و از ایشان

وان عدوا واجدا الكثرة
و بدستی که یک دشمن بر ایند بسیار است

و عند رضى الله عنه

لا يبلغ المرء بلا انجام رتبة
نرسد مرد بهار پس رساندن بقتل

حتى يواصل في افنان مطلبه
تا که بپایان دهد در کوهها بستان خود

خاطر نفسك لا تقعد بمحنة
خود را از غم خود در مشین بجا نماند

حتى يواصلها منها بتغير
تا آنکه بپایان دهد از خود کارها را بگمزدگی

غورا بخد و اعنا يا بتغير
ز من بشتاب از من بیند و گمزدگی را بگمزدگی

فليس جزع على عجز معذور
پس نیست زحمتی از عجز بدست معذور

ان لم تنل في مقام ما تحاوله
اگر نیایی در مقام کوه آنچه می خواهی انداز

فابل عذرا بادلاج و بغيره
پس اتمام کرد آن عذر خود را با تار یکی بدگرمی

قيل لبي المدائني باساده ان الاشعث بن قيس
روایت شد که اشعث بن قیس

دخل عليك بصفيين وهو فائز يصلي خمرة قال فقلت
در آمد پیش تو دو بصفین و او استاده بود که از میگذارد از پیش خود گفت

يا امير المؤمنين ادوت باللذوق بالتمسار قال
ای امیر مومنان ای جد کننده بشب جد کشند باشد بدروز گفت

فانزل من صلواته وهو يقول
پس برون آید از کار خود و او می گفت

احضر على بقع الادلاج والتمه
بهر گزین بر رنج در تاریکی رفتن و بهنگامی

لا تضرب ولا تعجزك مطلبها
نزد دل مضموم باید که غایب نگردد اندر جتن

الخو حذرت وفي الايام تحزنة
برستی که من یافتم و در روزها از مالش گردان است

وقل من جدي امير بطاليد
و آنکه باشم کسی که جد کند و کاری طلب کند آنرا

وبالزواج على الحاجات والكر
و بشبانگاه برها جتها و با بوا

فالبحر يلف بين العز والكر
پس بر روزی تلف شود بین عز و کوه

للصبر عافية مجودة الان
در صبر عافیتی ستوده شود اندر

فاستصحب الصبر الافاز بالجز
پس بر گرداند صبر را آنکه بر و زشت بدرد

و من كلامه عليه السلام

احضر قلبك في بعد العسر تنبهر
صبر کن بر دل که پس از دشواری آسانی باشد

وكل امر له وقت وتذبير
و هر کاری برای او آگاهی باشد و تدبیر

وَالْمُهِنُ فِي حَالَتِنَا نَنْتَظِرُ
و در گوه زحمت در حال تنهایی ما نظریست

وَفَوْقَ تَدْرِيسِنَا نَنْتَظِرُ
و بالای تدریس کردن ما مرقده بر اندازده کرده است

وَمَا يَنْسِي السَّيْرُ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ

إِنَّ عَصْرَكَ الْكَهْرُ فَا نْتَظِرُ
که بندگان نگزد ترا روزگار پس چشم دار

فَرَحًا فَإِنَّهُ نَزَلَ بِمَنْظَرٍ
رستگاری پس رستی که آن فرود آید به چشم دار

أَوْ مَتَكَ الْبُزْ وَأَتَيْتَ بِهِ
یا برسد بتوزیای و مبتلا گردانند تو بدان

فَاجْهَرُ فَإِنَّ الْخَيْلَ فِي نَشْرِ
پس صبر کن رستگاری که آسانی در پی او باشد

رَبِّ مَعَا فَاشْكِي بِعِلَّتِهِ
بستان درستی که شکایت کند به بیماری خود

وَمِثْلِكَ مَا يَتَامُ مِنْ سَهْنٍ
و بسا رنجوری که خسته از پیجویی خود

كَمْ مِنْ مُعَانَا عَلَى نَفْتَوٍ
بسا گرفتاری را بای باکی او

وَمِثْلِي مَا يَتَامُ مِنْ حَذِيرٍ
و بسا مبتلا که خسته از پرستش گردانی

وَقَارِجٍ فِي عِشَاءٍ لَيْلِهِ
و بسا شب دمی در شبگاه شب خود که

دَبَّ إِلَيْهِ الْبَلَاءُ فِي حَيْدَرٍ
بخیزد بسوی او بگما در لشکر او

مَنْ صَحَّ الدَّهْرُ ذَرَّ مَحَبَّتَهُ
و هر صحتی که او با فزاید نماند به محبت

وَنَالَ مِنْ صَفْوَةٍ وَمِنْ كَدٍّ
و بیاید از صفای بودن و از تیری او

وَقِيلَ قَبْرُ الْاِكْتِسَادِ عَلَيْكَ اِكْتِلَامٌ قَالَ
گفته شد درستی که روایت بود محادق بر و سدا م گفت

أَبُو نَصْرٍ الْهَرَمِيُّ إِشْدِيدُهُ أَبُو غَتَّانَ بْنِ سَامَانَ بْنِ مَضَرَ
ابو نصر هرامی شدیدی ابو غتتان بن سامان بن مضر

عَبِي مَهْلٍ يَجْفُو فِي رُؤْيَا مَيْتَةٍ
شاید در که به خوابی شود در خواب مرده

أَهْلًا صَدَّاهَا الْمَهْلُ الْمُتَكَدُّ
که در از که در اندیشه شد شکی ایشان بشوید

سنگ ترا

عَبِي بِالْجَنُوبِ الْعَارِيَاتِ سَيْكَةٍ
شاید بود که به سوی بر سر زود را پوشانده شود

وَبِالْمَنْزِلِ الْمُنْتَخَامِ سَيْكَةٍ
و در منزل شمرده شده و در پناه است

عَبِي جَابِرُ الْعَظْمِ الْكَبِيرِ بِطَنِهِ
شاید بود که اصلاح کننده استخوان بطن

سَيَّرْتَاخَ لِلْعَظْمِ الْكَبِيرِ فَيْحَرُ
زود باشد که جبار گشتند استخوان بطن

عَبِي اللَّهِ لَا يَتَأَسُّسُ مِنْ اللَّهِ أَنَّهُ
شاید بود که خدا را ناپدید نشود از خدا بد رستی

يَسِيرُ عَلَيْكَ مَا يَعْزُ وَيَعْبُرُ
استانست بر تو آنچه نیافت باشد و شود را

وَمِنْ كُلِّ نَمْرٍ كَرَمٍ رَاحَةٍ

جَمِيعُ فَوَائِدِ الدُّنْيَا عِنْدُ
همه فایده های دنیا در بختی است

وَلَا يَبْقَى الْمَسْرُورُ سُرُورُ
و باقی نماند مسرور شادمانی را شادی

فَقُلْ لِلثَّائِبِينَ بِنَا أَفْقُو
پس بگو برای گناهان کنندگان بگو

فَإِنَّ نَوَائِبَ الدُّنْيَا تَدُورُ
پس بد رستی که حوادث دنیا میگردد

وَعِنْدَ عَلِيٍّ الْخَيْرُ وَالرَّحْمَةُ

بِاطْلَابِ الْخَفْوِ فِي الدُّنْيَا يَلْكَدُ
آن تویند خفا شدن در دنیا بی تیر و شدنی

طَلَبْتُ مَعْدُومَةً فَأَيْسُرُ مِنَ الْخَفْوِ
جستنی تویند نمانده پس آید شوی خفا

وَأَعْلَمُ بِأَنَّكَ مَا عَمِلْتَ مَخْصُ بِالْخَفْوِ
و بدان که تو ما دام که زندگی در سندان بود

وَالشَّرُّ وَالْمَبُورُ وَالْعُسْرُ
و بدی و آسانی و دشواری

إِنِّي تَنَالَهُ بِأَنْفَعًا بِلَوْ ضَرَّ
این را به به دنیا سودی بی زیان

وَأَتَمَّا خُلِقْتَ لِلنَّفْعِ وَالْكَفْرِ
و بد رستی که آن آفریده شد بکفر

فِي الْحَبْلِ عَارِ وَفِي الْأَقْدَامِ مَكْرَمَةٌ
و بد رستی که در رشته ای در دست بزرگ

وَمَنْ يَفْزُقْ فَلَنْ يَجُومَ الْقَدَرُ
و هر که بریزد از دستش شود در دست رست

يَعْتَبُ بِجَالِ زَمَانًا مَضَى
عجب کننده جمیع مردان و کارهای را که بگذشت
فَقَتْلُ الَّذِي ذَكَرْهُ فَكَرَمَاتِ
کجاست کسی را که بگویم میگذرد و شرف و کار
أَرَى اللَّيْلَ يَجْرِي كَعَهْدِي بِي
ای شبم شب را که میگذرد چنانکه میگذشت بدو
وَلَمْ تَحْسِبِ الْقَطْرَةَ عَنَّا السَّمَاءُ
و بازند است باران از آسمان
الْتَبَّ عُنْوَانُ الْمَنِيَّةِ
سفید شدن موی سر نماند مرست
وَبَيَاضُ شَعْرِكَ مَوْتٌ يَشْرِكُ
و سفید موی تو مرگ می شریک است
فَإِذَا رَأَيْتَ الْكُتُبَ عَمَّ
پس چون بینی تو سپیدی را که فراموشی

وَمَا لَزِمَانٍ مَضَى مِنْ غَيْرِ
و نیست روزی را که بگذشت زحمت و کوشش
ظَلَمْتَ الزَّمَانَ فَذَمُّ الْيَكْدِ
ستم کردی تو بر روزگار پس بگو شکر آدمیان
وَأَنَّ النَّهَارَ عَلَيْنَا يَكْتَرُ
و آنک روز بر ما باز گردد انیده میشود
وَلَمْ تَكْفِ شَمْسًا وَالْقَمَرَ
و گرفته نشد آفتاب و ماه
وَهُوَ تَابِخُ الْكِبَرِ
و او پدید آمدن وقت پیری است
تَرَأَيْتَ عَلَى الْأَيْشِرِ
پس تو بر پاشی
الرَّأْسُ فَالْحَدُّ الْحَدُّ
سر موی سر را پس لازم باشد بر میز کردن

دَلِيلُكَ أَنْ الْفَقْرَ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى
ای دلدار بر تو فقر بهتر است از ثروت
لِقَائِكَ خَلَقُوا عَصَى اللَّهِ لِلْغِنَى
برای دیدن تو خداوند عصای فقر را آفرید

وَأَنَّ قِلَّةَ الْمَالِ خَيْرٌ مِنَ الْمَنِيِّ
و آنکه مردانگی مال بهتر است از تواناگی
وَلَمْ تَرَ خَلْقًا عَصَى اللَّهَ لِلْفَقْرِ
و ندیدی خلقی را که عصای فقر را آفرید

حَرَضَ نَبِيَّكَ عَلَى الْأَدَبِ فِي الضَّرِّ
بر آنکه بر تو بر آید در کوهی
وَأَتَمَّا مَثَلُ الْأَدَبِ كَمَا فِي غُنْوَانِ
و برستی که در آستان ادب که جمیع کنی برادر اول
هِيَ الْكُفُوزُ الَّتِي تَمُودُ خَائِرُهَا
ای کجما باشد آن کجما می آید خیرهای آن
أَنَّ الْأَدَبَ إِذَا زَكَّ بِهِ قَدْرُ
برستی اگر زکات چون بلوغ او را پای
النَّاسِ إِنَّمَا دَوْعُهُمْ وَمُسْتَمِعُ
مردمان دو طایفه اند خداوند و شنونده

كَمَا اتَّقَى نَبِيَّكَ فِي الْكِبَرِ
تا روشن شود بدیشان در پیری
الضَّيِّ كَالنَّقْرِ فِي الْحَجَرِ
کوهی چون نقش باشد در سنگ
وَلَا تَخَافُ عَلَيْهَا حَادِثُ الْغَيْرِ
و نترسد بر آن از حادثه ها که در دنیا
يَهْوَى عَلَى فُرْسِ الدِّيَارِ وَالْبَرِّ
فرود آید بر بسترهای دنیا و آخرت
وَأَعْوَجَ وَنَابِرُهُمْ كَاللَّغْوِ وَالْمَكْرِ
یا در پند و بازی ایشان چون سود و مکر

دُنْيَا عَدَمَتِكَ مَا أَمَرَكَ
ای دنیا که نیست بهایترا چه نهی تو
مَا ذَاقَ خَيْرَكَ ذَائِقُ
کجاست کسی ترا سنجیده

لِلْمَكْرِ كَثْرَتٌ فَمَا أَضْرَكَ
برای مکر بسیار مالات پس چه ضررت است
الْأَصِيبُ عَلَيْكَ شَرُّكَ
مکر که بر میخیزد بدو بدی خود را

مَا هَذَا الدُّنْيَا لَهَا لَهَا
نیست این دنیا مگر جوینده خود را

لَا عَنَاءَ وَهُوَ لَا يَدْرِي
که رنجی و او نداند

ان اقلت شغل ديانته
اگر روز آورد مشغول کرد آنگاه دین داری

ان ادبرت شغلته بالفقرى
اگر پشت برگرد مشغول گرداند و بدرستی

نقل اند قال القديس كيرلس في فقرته ومبارك
روایت کرده اند که گفت سرآیند برستی که پیشترش مردم با هر چیزی پس فکر کردم اندر و پیشترش که میاد

الفقر فقر في الفقر دواء دوى ان كتمته قتلتي وان الهمة
درویشی پس فکر کرد که دارو دوی دوی است که اگر بپوشانم آنرا بشود امر و الهی میگویند

فصحني كاد الفقر ان يكون كفرا نل هو الكفر
پس و تمام شد و یک شد فقر که باشد فامری بل لا از کافری است

بعينه ثمراتنا
بحقیقت خود

عندنا نى الله

منا كن اهل الفرح حتى قورم
مکن با آن حد که آن درویش تا کور با می شود

عليها تراب الذل بين المقابر
بر آن باشد خاک خواری میان کورهای

ومن على علمه است

ايا من ليس منكم المجبروا
آیا من نیست مرا که از شما مجبورند

يعفوك من عذابك استجروا
بخوش بخواه از عذاب تو زیاده را بخواه

انا العبد المذنب كل ذنب
منم بنده اقدانمند هر گناه

وانت سيد الرب العفودوا
و تو ای خداوند پروردگار آمرزنده

فان عذبتني فالذنب مني
پس اگر عذاب کنی منم گناه من است

وان تعفروا فانت به جديروا
و اگر ببخشای پس بدان سرآورد باشی

ومن على علمه است

كثير المال بعزله عوار
بسیار مال بیاشد مراد از عیبی

ولا مما كل ما ياب منه عار
و نه از هر چیزی که پدید آید بدین عیب

لان المال يسر كل عيب
چون برای مال می پوشاند هر عیبی را

وفي الفقر المذلة والضعف
و در درویشی خواری است و ضعف

كذلك الفقر بالاحرام يزدى
تجانب درویشی با زاهدان عیب در آورد

كما اذنت بشارها العفار
چنانکه عیب در آورد بشارش منده خودی

وعندنا نى الله

يلوت امور الناس غير من حجة
میشود شوم کارهای مردم که از آنرا نیست

وجرت من في العير والير
چون بر مردم گردش از راه و دمو

فلم اربعد الدين خيرا من الغنى
پس ندیدم پس از ایمان بهتر از ثروت

ولما اربعد الكفر شر من الفقر
و ندیدم بعد از کفر بدتر از درویشی

ومن على علمه است

للناس حرج على الدنيا يتبدى
بر مردم تراشیدگی است بر دنیا با شرفی

وصفوها لك مزوج بكبر
وصافای بودن و مزاج ایضا است بکبر

كمن من ملج علمها لا تساعده
که منم ملج علمها بران که یاری نکند با او

وعاجز فالدين يتقصرون
و ب عاجز فال دین بیایستاده

لهم زقوها بعقل عذما زقوا
و تو ای خداوند اندر عقل برآید که عذری دهی

لكم زقوها بالمقادير
لیکن ایستادن و بر آید شدن با اندازه

لو كان عن قوه او عن مغالبة
اگر بودی از قوه یا از مغالبت

طار البزاة بارزوا القاصير
پدید آید باز آن پرورهای بختساز

و عندكم الله تعالى

تُجَانِ رَبِّ الْعِبَادِ يَتَوَبَّعُ	وَنَارُ الْقَائِمِينَ وَالْجَنَّةِ
پاکا پروردگار بندگان ای و بترسد	و روزی آتنده بر پیکر کاران و بند کاران
لَوْ كَانَ مِنْ رِزْقِ الْعِبَادِ مِنْ جَلَدٍ	مَا نِلْتَ مِنْ رِزْقِ رَبِّكَ مِدَّةَ
اگر بودی روزی بندگان از جلدی	نیافتی از روزی پروردگار مدتی

و من حله مقال الله عز وجل

لَيْسَ بِنَارٍ دَهْرٌ عَرَفَتْ نَصْرًا	فَكَأَيُّ بِلَاءٍ لَا يَدُومُ حَقِيرًا
نارینه ای که عرقت کند روزگار و غایت کفر	پس هر بلایی که میماند نه اندک آن باشد
وَأَنْ سَرَفٌ لَمْ يَسْتَهْجِ بِسُوءٍ	فَكَأَيُّ سُرُورٍ لَا يَدُومُ حَقِيرًا
و اگر شاد و روان داشت و نشو و نمو بیادش او	پس هر شادی که میماند نه اندک تغییر باشد

و من حله مقال الله عز وجل

لَيْسَ بِنَارٍ دَهْرٌ فَقَدْ سَرَى دَهْرًا	وَأَنْ مَتَى عَسَفَ قَدَمَتِي سِرًا
نارینه ای که روزگار را بر سر کشی که شاد کند روزگار	و اگر بر سر کشی پیش قدمی که بر سر کشی
لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ غَدَى عَادَةً	فَأَنْ مَتَى صَبْرٌ وَأَنْ سَرَى شَكْرًا
برای هر پرسشی روزی عادت است	پس هر گاه صبر و هر گاه شکر

و من حله مقال الله عز وجل

تَوَلَّى فِي الدُّنْيَا طَوْبَهُ وَلَا يَدْرِي	أَذَا كَانَ كَيْلُ هَلْ تَعِيشُ إِلَى الْخَيْرِ
تو در دنیا طوبه را برگزیدی و ندانی	چون آنکه کسایتی تا به خیر

فَكَمْ مِنْ صَبَحٍ مَاتَ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ

وَكَمْ مِنْ مَرِيضٍ عَاشَ دَهْرًا خَيْرًا

وَكَمْ مِنْ فِتْنَةٍ بَيِّنَةٍ وَبَصِيرَةٍ

وَقَدْ فَتِنَتْ أَكْفَانَهُ وَهُوَ لَا يَدْرِي

و من حله مقال الله عز وجل

غَنَى النَّفْسُ بِكَيْ حَتَّى كَفَتْهَا

وَأَنْ أَعْرَبَتْ حَتَّى بَضَّرَهَا الْفَقْرُ

فَأَعْرَضَ فَأَصْرَحَ أَنَّ لِقَيْتَهَا

بِدَائِمَةٍ حَتَّى يَكُونَ لَهَا يَسْرُ

و عندكم الله تعالى

وَلَا خَيْرَ فِي التَّكْوِي إِلَى غَيْرِ مُشَدِّدٍ

وَلَا يَدُومُ تَكْوِي إِذَا لَمْ يَكُنْ صَبْرًا

الْمَرْئِيَّانَ الْبَحْرَيْنِ صَبْرًا

وَبِأَيِّ عِلَّةٍ جِثَانَهُ نَوْبُ الدَّهْرِ

الْمَرْئِيَّانَ الْفَقْرَيْنِ حَتَّى لَهَا الْغَنَى

وَأَنْ الْغَنَى يَحْسِي عَلَيْكَ مِنَ الْفَقْرِ

و من حله مقال الله عز وجل

النَّارُ أَهْوَى مِنْ رُكُوبِ الْعَارِ

وَالْعَارُ يَدْخُلُ أَهْلَهُ فِي النَّارِ

وَالْعَارِي فِي هَضْمِ الضَّعِيفِ وَظَلَمِهِ
 و آنک در شکم کشفیفان شد و ستم کرد و ظلم کرد
 وَالْعَارِي فِي رَجُلٍ بَعِثَتْ وَجَارَهُ
 و آنک در مردی باشد که شمشیر از او می کشد
 وَالْعَارِي أَنْ يُجِدَى عَلَيْكَ صَبْعَةٌ
 و آنک آن باشد که سودا دهند ترا بیلگی
 وَالْعَارِي فِي رَجُلٍ يَجِدُكَ الْعَدُوَّ
 و آنک در مردی باشد که برادر دشمنان
 وَالْعَارِي أَنْ تَكُونَ فِي الْأَنَامِ مُقَدِّمٌ
 و آنک آن باشد که تو در میان مردمان باشی مقدم
 لِحَاذِ عَلَى طَلَبِ الْحِلَالِ وَلَا تَكُنْ
 در شکار تو در جستجوی حلال و مباش
 إِلَّا لِأَهْلِكَ وَلِصَفِيكَ وَلِزَيْنِ
 مگر برای نزدیکان خود یا برای دوستان یا برای کسی

وَأَقَامَةَ الْأَخْيَارِ بِالْأَشْرَارِ
 و پاداش دادن بکافران بکافران
 طَاوِي الْحَنَامَ مَمْرُقَ الْأَطْمَارِ
 گریخته اندوختن باشد دریده جامهای گند
 فَتَكُونَ عِنْدَكَ سِمْلَةُ الْمَقْدَارِ
 پس باشد نزدیک تو آنست مقدار
 وَعَلَى الْقَرَابَةِ كَالْغَيْرِ الْعَصَارِ
 و بر خویشی تو چون شیر از آزار کننده
 وَتَكُونَ فِي الْحِجَاءِ مِنَ الْعَزَارِ
 و باشی در کار آزار از ریزه نرکان
 تَعْدُونَ بِالْأَشْرَافِ وَالْتِبَارِ
 عدا با اشراف از بکارت و نفوذ کردن
 تَكُونُ لَكَ مَقَاضِي الْأَعْيَارِ
 شکایت کنندتو از مخرج شدن درویش شدن

عنه عن أبيه

إِذَا زَيْدٌ زَادَ صِلَكَ كَانَتْ
 چون زاید شودی زیاده گشت صبر کویا که
 لَأَنَّ فَيْتَ الْمِسْكَ زَادَ طِيْبُهُ
 زیرا که برای خود کرده مشک زیاده میکنند نورا

هُوَ الْمِسْكُ مَا بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالْعَمَلِ
 او است میان شستن و شستن و شستن
 عَلَى السَّخْوِ وَالْحَرِصِطَارِ عَلَى
 و سخودن و از او مرد در صبر کردن بریدن

نَوِي عَلَى جَعْفَرِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنِ الصَّادِقِ
 روایت کرد بر جعفر بن ابوبکر از صادق

أَنَّهُ قَالَ كَانَ عَلَى كُلِّ بَيْتٍ فِي سَوَاقِ الْكُوفَةِ بَطُوفٌ
 که او گفته بود بر بالای هر خانه در بازار کوفه بطوف بود
 وَبَعَهُ الْكَذِبُ عَلَى عَائِلَتِهِ وَكَانَتْ تَسْمِي التَّيْبَةِ فَيَنْفُ
 و بود او دروغ بر او و بر او آن دروغ که نام رده شده و الی پس باشد
 وَيُنَادِي بِكَلَامٍ ذَكَرَهُ نَقَرٌ قَالَ
 و او از مردی و سخن گفت که یاد کردی پس گفتی

تَفْتِي الْبُزَادَةَ مِنْ نَالِ شَهْوَتِهَا
 میست شود خوشی از ناله شهوتش
 تَبْقَى عَوَاقِبُ يَوْمٍ فِي مَغِيْبَتِهَا
 بماند عاقبتی یوم در غیبتش

مِنْ الْحِرَامِ وَيَبْقَى الْأَلَمُ وَالْعَارُ
 از حرامیست و باقی ماند بزه و شگفت
 لِأَخِيرِ فَيَكُنْ مِنْ بَعْدِهَا نَارُ
 سنج خوشی باشد در نیکی که ز پس نا آتش

و مرکز لا ممد عندنا

ذَهَبَ الرِّجَالُ الْمُتَّقِي بِنِعَالِهِمْ
 برفشده مردان اتقاد کرده بپوششهای
 وَبَقِيَتْ فِي خَلْفِ زَيْنٍ بَعْضُهُمْ
 و باقیست در میان بزرگان کسی از بعضی از شما
 سَلَكُوا بَنَاتِ الْجَرَبِ قَاصِحُوا
 برفشده در راههای مخلف پس گشتند
 وَفِي الْجَهْلِ قُلُوبُ الْمَوْتِ مَوْتِ لَحْلِهِ
 و در نادانی پیش از مرگ مرگست مرگ وند
 وَإِنْ أَمْرًا لَمْ يَحْيَ بِالْعِلْمِ مَيِّتٌ
 و اگرستی به مردی زنده نشود بپوشش مرگست

وَالْمُتَكَبِّرُونَ لِكُلِّ أَعْرَضٍ مَكْرُ
 و انکار کنندگان هر مردمانی است
 بَعْضُ الْيَدِ قَدْ مَعُورٌ عَنْ بَعْضٍ
 بعضی رتاد قع شده عیب نامی از عیب نامی
 مُتَكَبِّرِينَ عَنِ الطَّرِيقِ الْأَكْبَرِ
 بگردانندگان از راه بزرگتر
 وَبِحَادِهِمْ قُلُوبُ الْقُورِ قَبُورُ
 و شندی ایشان پیش از نور نور است
 وَلَيْسَ لَهُ حَتَّى النَّوْرِ نَوْرٌ
 و نباشد او را تا زنده شدن زنده شدن

هَذَا وَقَدْ رَوَاهُ أَبُو جَعْفَرٍ بْنُ أَبِي عَوْنٍ بِالْإِسْنَادِ

وهرستی که روایت کرد ابو جعفر بن ابی عون

عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَنَّهُ يُوعَى مِنَ الْمَوْتِ أَقْرَبَ يَوْمٍ لَمْ

از صادق علیه السلام

يُقَدَّرَ أَوْ يَوْمَ قَدْ لَمْ يُقَدَّرْ لَمْ أَخْشَ الْكَرْدِي قَادَا

نکرده باشد یا روزی که تقدیر نکرده باشد

قَدْ لَمْ يُقَدَّرْ لَمْ يَخْشَ الْكَرْدِي قَادَا

تقدیر نکرده بود نترسید از کارد

كُنْتُ أَلْتَوَادُ لَنَا ظَهْرِي

بودی تو سپه من

مَنْ بَنَى بَعْدَكَ فَلَمْتُ

و من که خواهد پس از تو بسازد منم

و رَوَى الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ بِإِسْنَادِهِ

روایت کرد

عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ الدِّبَالِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ

که مردی سوال کرد از

فَبَادَ بَوْدَ خَلِّ مِثْلَهُ ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ إِنَّكَ أَتَى فَقَالَ

پس رفت و در آمد بمنزله خود پس چون آمد پس گفت ای است سوال کننده پس گفت آن

الرَّجُلُ هَذَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ مَسَلْتُكَ قَالَ كَيْتَ

پس گفت ای است سوال کننده گفت چندان

وَكَيْتَ فَأَجَابَهُ عَنْ سُؤَالِهِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كُنَّا

و چندان بی تاب است از سوال او پس گفتند ای امیر مومنان بودیم

عَمْرًا نَاثِرًا إِذْ أَيْلَتْ عَنِ الْمَسْأَلَةِ كُنْتُ فِيهَا كَالْمَسْأَلَةِ الْحَمَامَةِ

در عادت کردم همچون سوال کردنی ترا از مسأله بودی نادران چون جوان دور کردم نادران

أَجَابًا فَأَمَّا ذَلِكَ أَبْطَأْتُ الْيَوْمَ عَنْ جَوَابِ هَذَا الرَّجُلِ حَتَّى

پس جواب دادم اما آنرا امروز از جواب این مرد تا وقت که

دَخَلْتُ الْحِجَّةَ ثُمَّ خَرَجْتُ فَأَجَبْتُهُ قَالَ كُنْتُ خَائِفًا وَلَا

در آمدی در حجه پس چون آمدی پس جواب دادم بول گرفته و نه هر

بِأَيِّ ثَلَاثَةِ خَائِفٍ وَلَا خَائِفًا وَلَا خَائِفًا يَقُولُ عَلَيْكَ السَّلَامُ

بنیاد سه گانه خائف و نه خائف و نه خائف را پس انشاء کردی گفت

إِذَا الْمُسْكَوَاتُ تَصْدُرُ لِي

چون مشکها فرا می آید مرا

مُقْتَنَعَةً بِغُيُوبِ الْأُمُورِ

و اطمینان یافته بکارهای پنهان

مَعَ أَصْحَابِ كُتُبِ الْمَرْفُوعَاتِ

با صاحبان کتب مرتفعات

لِيَأْنُ كُنْتُ فِيهِ الْأَيْمَنُ

در آن زمان چون از من پرسیدند امانت دارم

وَقُلْتُ إِذَا اسْتَنْطَقَتِ الْهَوَا

و گفتم چون در سخن ردا و را اندوهها

وَكُنْتُ بِأَمْعَةٍ فِي الرِّجَالِ

و منم من قوامه فروشی در میان مردان

وَكُنْتُ مَذْذِبٌ لِأَصْغَرِ

و منم من تیز کردن دو غلام یعنی دو

و منم من تیز کردن دو غلام یعنی دو

كُنْتُ عَوَامِضًا بِالْتَّظَرِ

روشنی بر اعم مشکها ترا با ندرت

وَضَعْتُ عَلَيْهَا صَحِيحَ الْفِكْرِ

بهم بران درست اندیشه

أَفْرَى بِهِ عَنْ بَيِّنَاتٍ كَثِيرٍ

بهرم بدان از راد های پرده های بانی

أَوْ كَسَامِ الْبَيِّنَاتِ الْكَثِيرِ

یا چون شمیر بران بخت یونان

أَرَى عَلَيْهَا بَوَاهِجَ الدُّرِّ

بفرزاید بران زیادهای در

أَسْأَلُ هَذَا وَذَا مَا الْخَيْرُ

که سوال کنم از این و آن که چیست خیر

أَقْبَسُ مَا قَدْ مَضَى مَا عَمَّرَ

قیاس کنم با آنچه گذشت آنچه باقی ماند

قیاس کنم با آنچه گذشت آنچه باقی ماند

يَعْرِفُونِي قَوْمَ مَرْثَةَ مِنَ الْخَبَرِ
و غایبند از گروهی که خبر از خبر

وَفِي الْخَبَرِ سَبَابُ الْغَزِيَّةِ
و در خبر سبب است از خبر

يَعْرِفُ الْغَزِيَّةَ بِمَنْ لَيْسَ بِهِ
و غایب از خبر است از خبر

وَبَقِيَ الْغَزِيَّةُ فِي الْخَبَرِ
و باقی ماند خبر از خبر

وَمَا أَتَى الْفَصِيرَ إِلَّا بِقَصِيرٍ
و آنچه آمد به فصیر بود جز بکصیر

وَكُلُّ أَعْرَى يَأْتِي بِأَهْلِهِ
و هر مردی که بی همسر است می آید با خانواده

وَيَذَكِّرُكُمْ بِهِ عَلَى الْفَرَّاشِ وَمَقَامِ رَسُولِ اللَّهِ
و یاد میکند شما را بر بستر و در مقام رسول خدا

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ فِي الْفَارِ كُنْشَا وَقَدْ رَوَاهُ أَبُو جَعْفَرٍ
و خداوند صلوات کرد بر تو و سلم در فاری کنشا و روایت کرد ابو جعفر

وَبَاتَ سَوَاءَ اللَّهِ فِي الْغَارِ امِنًا
و شب گذشت در غار امن

أَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ زَمَتْ فَلَا يَصُرُ
اقامت کرد سه روز و شب گذشت و در غار

أَدَّتْ بِهِ نَصْرًا لَهُ نَبْتًا
و انجام داد به او نصرت را

تَلَكُمُ قُرَيْشٌ ثَمَانِي تَقْتَلَنِي
و شما را قریش هشت نفر می کشد

فَإِنْ بَقِيَ فَرَسٌ ذَقْنِي كَيْفَ
و اگر باقی بماند اسب من را

فَإِنْ هَلَكْتُ فَإِنْ سَوَّافُكُمْ
و اگر من بمانم پس بر سر من

وَقَدْ وَطِنْتُ نَفْسِي عَلَى الْقَتْلِ وَلَا
و من خانه خود را بر سر کشتن نهادم

مَوْفٍ وَفِي حَنْطِ الْإِلَهِ وَفِي سِرِّ
و در خانه خداوند و در سر

فَلَا يَصُرُ بَيْنَ الْحَبَشِيِّ ابْنِ بَرْزٍ
و در میان حبشه و بن بزر

وَاحْمِرَتْهُ جَنِّي أَوْ سَدَّ فِي قَبْرِ
و سرخ شد من در قبر

فَلَا وَدَيْكَ مَا بَرَزُوا وَلَا طَفَرُوا
و در دین تو که برآمدند و نرفتند

بِذَاتِ وَدَقِينَ لَا يَعْفُوا الْهَاتَرُوا
و در ذات ودقین که عفو نمی کنند

من

من

من

وَمِنْ الْمَعْرِفَةِ

وَمِنْ الْمَعْرِفَةِ

وَعَنْدَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَبَا الَّذِي سَمَّيْتَنِي فِي حَبِيدِهِ
منهم که نامم را داده است تا در من تیر نز

عَبْلُ الزَّرَاعِيْنَ بِشِدْدِ الْقَصْرِ
بن زراعتی سخت بزه کرده

أَكْبَلُكُمْ بِالسِّفِّ كَيْلَ السَّنَدَةِ
بچه های شما را از آن که جدا کند بزه پشت

وَأَتْرَكَ الْقَرْنَ بِقَاعِ جَزْرَةٍ
و بگذارد هم بک را بر زمین با موی افتاده

وَفِيهِمْ بِالْضَّاعِ كَيْلَ السَّنَدَةِ
و در میان شما بزه بچه های را بگذارد

مَنْ يَتْرِكُنَا حَقَّ نَقْوَرِ صَفَرَةٍ
هر که بگذارد حق را بر خیز و سخت خود را

فَكَلَّمُ أَهْلَ فَوْقِ جَبَرَةٍ
بچه های ایشان را بگو و در حق اند و بزرگ

أَسْكُو إِلَيْكَ عَجْرِي وَجَعِي
تو گویا به من بگو از اندرون و پر و ناز

أَنِّي قُلْتُ مَضَى بِمَضَرِي
بسته گفتم به من بگو بچه های من

ضَرْغَامُ أَجَامٍ وَلَيْتَ قُورَةٍ
تیر پیشها و شیر قوی

كَلَيْتَ غَايَاتِ كَرِيهِ الْمَنْظَرِ
چون تیر پیشها تا خوش دیدا

أَضْرَكُمُ ضَرْبًا بَيْنَ الْفَقْدَةِ
بزرگم شمار از آن که جدا کند بزه پشت

صَدَدِي أَشْفَى مِنْ رَوْسِ الْكَفْرِ
سینه خود را شفی که هم از سر کفر

أَضْرَبُ بِالسِّفِّ وَجْهَ الْكَفْرِ
بزرگم بکشتن رویهای کفر

أَقْتُلُ مِنْهُمْ سَبْعَةَ أَوْ عَشْرَةَ
بکشم از ایشان هفت یا ده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَعْتَرًا عَنَّا عَلَى بَعْرِي
و از گروه که تا بیا کردند بزرگم

جَدَعْنَا أَنْفِي وَقُلْتُ مَعْتَرِي
بزرگم بینی خود را و بپشت گروه خود را

يَنْصُرُنِي زِلِّي خَيْرٌ نَا ضَرِي
یار من که مرا زود کار من بهتر یاری

أَضْرَبُ بِالْكَتِفِ عَلَى الْبَغَاةِ
بزرگم بکشتن بر پشت دشمنان

أَمْتُ بِاللَّهِ بِقَلْبِ شَاكِرٍ
ایمان آوردم بدین شکر گوینده

مَعَ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى الْمُهَاجِرِ
با پیغمبر برگزیده و مهاجر

وَعَنْدَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَقَدْ عَجَزْتُ عِزًّا مِنْ لَا يَمْتَدُّ
بزرگم بکشتن از آن که جدا کند

أَرْفَعُ مَنْ ذِيْلِي مَا كَانَ يَجْرِي
و بزرگم بکشتن از آن که جدا کند

سَوْفَا كَبُرَ بَعْدَهَا وَاشْتَمَرُ
زود باشد که زود کار من بهتر یاری

قَدْ جَمَعَ الْأَمْرَ الثَّيْبُ الْمُنْتَبِ
گاه باشد که جمع کرد از آن که جدا کند

قَالَ ذَلِكَ لَنَا بَلْفُهُ أَنْ مَعْجُوبَةٍ وَعَمَّا نَقَا قَدْ عَلِيَّ أَنْ
بزرگم بکشتن از آن که جدا کند و بزرگم بکشتن از آن که جدا کند

مِصْرَ لَعْمٍ وَطَعْمَةٍ إِذَا غُلِّ
بزرگم بکشتن از آن که جدا کند

يَا عَجَبًا لَقَدْ رَأَيْتُ مِنْكَ كَرًا
بزرگم بکشتن از آن که جدا کند

بَسْرَقَ النَّبْعُ وَبَعَثَ الْبَصْرَ
بزرگم بکشتن از آن که جدا کند

يَا ذَا الَّذِي يُطْلِمُ مِنْهُ الْوَتْرَ
ای ای که بکشد از آن که جدا کند

حَقًّا وَنَضْلِي بَعْدَ ذَلِكَ لِحَمْرٍ
بزرگم بکشتن از آن که جدا کند

كَذِبًا عَلَى ثَيْبِ الْثَقَرِ
دروغ بر قد از تسلیم کننده ای را

مَا كَانَ رِضَى أَحَدٍ لَوْ خَيْرًا
نموده باشد که رضای یکی باشد که بهتر

أَنْ كُنْتُ تَبْعِي أَنْ تَزُودَ الْفَيْرَ
که باشی و از تو بگو از زود کار من بهتر

أَعْطَكَ الْيَوْمَ دُعَا فَا ضَرَّ
دیدی بر نوم ترا امروز و شربت

لَا تَعْلَمُ فَقَدْ نَالَكَ مَجِيبُ
شستاب من پسین رستی که اید به آجابه کشد

ذَوِي نَبِيَّةٍ وَبَصِيرَةٍ فَالْحَقُّ
خداوند نبیت و بینا دمی و حق

وَلَقَدْ دَعَوْتُ إِلَى الْبَرَارِ
و بدستی بخواند می پر و ن آمدن

يُعَلِّمُ بَصِيرًا رُكَّالَهُ
بر او از و بر تو سفید بران به ن

إِنِّي أَنَا مَثَلُ أَنْ تَقْبُولَهُ
بدستی که امید میدارم که برتیزد

مِنْ خُزْنِهِ غَلَاءٌ يَبْقَى
از خزینه فراخ که باقی ماند

صَوْنِكَ عَنِ عَارِ حَزْرٍ
آواز تو از عار حذر

مُنْجَى كُلِّ قَائِمٍ
جلا دهنده همه قیوم و زین

فَتَنِي حَيْبُ إِلَى الْبَارِزِ
چه از منی را که آجابه کشد و ن

حَقًّا لَكَ حَزْرٌ
همانکه کشده که کار از ار کشده

عَلَيْكَ نَاحِيَةُ الْخَائِرِ
بر تو نوحه کشده چنانکه

ذَكَرُهَا عِنْدَ الْهَرَاهِرِ
یاد آن نزد یک هر به

وَعِنْدَ عَلِيٍّ سَلَامٌ

حَيَاتُكَ أَنْفَاسُ نَعْدُ فَكَلِمَا
ناله تو و نفسهاست که شد و می شود

وَيَحْيَا مَا يُبْقِيكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ
و زنده اندازد و ام که بد از تر است

فَتَحَّ فِي نَفْسٍ وَمِنْ بَعْضِهَا
و نیت در روح و از بعضی گاه

مَضَى بِنَفْسِهَا أَنْ تَقْضَى بِخَيْرٍ
گذشت نفس از آن با رستی فتی از آن بخیر

وَيَحْدُوكَ خَادِمًا بِأَمْرِ يَدِيكَ
و براند ترا را بنده که بخواند به تو افسوس

وَمَا لَكَ مِنْ عَقْلِ تَحْتِ رَدْفَا
و نیت در روح و از بعضی گاه

أَغْضَى عَيْنِي عَنْ أُمُورٍ كَثِيرٍ
فره خواندیم خود را از کارهای بسیار

وَمَا مِنْ عَمِيٍّ أَغْضَى وَلَكِنْ رُبَّمَا
و نه از کوری اسان گیرم و لیکن

وَأَكْتُبُ عَنْ أَثْنَاءِ لَوْثٍ قَدْ نَسَا
و می نویسم شوم از چیزها که اگر خواندیم که بگویم

أَصْرُ نَفْسِي بِأَجْبَتِهَا دِي وَطَافَتِي
ناله بر من نفس که بر بگوشتش که دوی و تو ای

وَأَنِّي عَلَى تَرْكِ الْعَنُوضِ قَدِيرٌ
و بدستی من بر که اشق منم که بدستی

تَعَامِي وَأَغْضَى الْمَرُوءَ وَهُوَ خَيْرٌ
کو به ناما بدستان گیرم مردوی و ناما

وَلَيْسَ عَلَيَّ فِي الْمَقَالِ أَمِيرٌ
و نیست بر من در گفتار فرمانده

وَأَنِّي يَا خَلْدًا وَالْجَمِيعَ بَصِيرٌ
و بدستی که من بخوبی می بینم همه چنانکه

وَعِنْدَ عَلِيٍّ كَرَامَةُ الشُّعْرَى

الْعِلْمُ رَنْزٌ فَكُنْ لِلْعِلْمِ مَكْتَبًا
دانش را رنزیست پس باش مرا دانش را کتیب

وَأَرَكُنْ إِلَيْهِ وَتَقِ بِاللهِ وَاعْنِ بِهِ
و بدستی بآن و استوار باشی خدا و بی یار

لَا تَنَامَنَّ فَإِنَّمَا كُنْتَ مِنْهَا كَمَا
نیمه میز نمی پس اگر باشی تو نیک در یقین

وَكُنْ فِي نَاسِكَ مُحَضَّرٍ تَقِي وَرَعًا
و باشی در ناسک پرستش کشده و تقی و رعی

فَسَوْفَ تَخْلُقُ بِلَا دَابِطٍ لَهَا
پس می کنی بی داب و بایان

وَأَعْلَمُ هَدَيْتَ بَانَ الْعِلْمِ خَيْرًا
و بدان که راه یافته با و ای دانش بهترین

وَكُنْ لَهُ طَالًا مَا عَشْتُ مَقْتَبًا
و باشی بر او را بوییده مادام که زنده باشی

وَكُنْ حَلَمًا رَضِي عَقْلُ فَحَرَمًا
و باشی بر او را استوار عقل که دارم

فِي الْعِلْمِ يَوْمًا وَإِنَّمَا كُنْتَ مِنْهَا
در دانش روزی و اگر باشی تو فرو شوونی

لِلَّذِينَ مَغْنَمًا لِلْعِلْمِ مَغْنَمًا
بر کس را غنیمت شمارند و دانش فید کنند

رَبِّسَ قَوْمًا إِذَا مَا فَارَقَ الرُّوسَا
مشر قوم چون مفارقت کننده تشران

أَخِي لَطَالَهُ مِنْ فَضْلِهِ سَلَامًا
که گشت با بدستی برای بوییده آن از او و ن

و بدستی

او غنیمت

وَعَنْدَ عَلِيٍّ الْحَمْدُ فِي الصَّلَاةِ وَقَائِدِ السَّنَةِ

الْكَيْفُ وَالْخَيْرُ رَجَاءُ شَأْنٍ
شَمْسِيَّةٌ وَخَيْرُ سَائِرِ مَوَاقِفٍ

أَقْعَى الْكَزْبِ وَالْأَسْرِ
وَكَاثُ الْجَمَّةِ الْكَرَامِ

وَعَنْدَ هُذَيْفَةَ

لَا تَهْمُ زَيْنُكَ فِيمَا مَضَى
كُلُّ هَمٍّ فَتْرٌ غَاجِلٌ

وَهَوْنُ الْأَمْرِ وَطَيْفُ نَفْسٍ
يَا بَنِي عَبِيٍّ الْمَيْحِ وَالْمَسِي

وَمِنْ كَرَامَةِ هُذَيْفَةَ

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ
لَمْ يَبْقَ لِي مَوْسٍ فَيُؤْنِسَنِي
فَاعْزَلِ النَّاسَ مَا اسْتَطَعْتُ
فَالْعَبْدُ يَرْجُو مَا لَيْسَ بِدِيكِهِ

دَائِي فِي صُحْبِهِ وَفِي غَلْبِهِ
إِلَّا أَبْعِدْ أَخَافُ مِنْ رَأْسِهِ
وَلَا تَكُنْ إِلَى مَنْ تَخَافُ مِنْ دِينِهِ
وَالْمَوْتُ أَدْنَى إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ

وَعَنْدَ رُحَى السَّنَةِ

لَا تَأْمَسِ الْمَوْتَ فِي طَرْفٍ وَلَا نَفْسٍ
وَأَعْلَمْ بِأَنْ سَهَامَ الْمَوْتُ فَاقْدَرُ
مَا بَالُ دِينِكَ تَرْضَى أَنْ تَدْرُسَهُ

وَلَوْ تَمَتَّعْتَ بِالْحَيَاةِ وَلَكِنْ
فِي كُلِّ مَذْبَعٍ مِنْهَا وَمَنْ تَرْضَى
وَتُؤَيِّدُ نَفْسَكَ مَغْشُولَةً مِنَ الْكَذِبِ

وَمِنْ كَرَامَةِ هُذَيْفَةَ

تَرْجُو النِّجَاةَ وَلَمْ تَبْلُكْ مَا لَكَهَا
وَلَمْ تَبْشُرْ بَوَائِمِ بَارِدِ اللَّحْمِ شَرِبَهُ

إِنَّ الْكَيْفِيَّةَ لَا تَجْرِي عَلَى الْيَسْرِ
وَلَمْ تَبْشُرْ بَوَائِمِ بَارِدِ اللَّحْمِ شَرِبَهُ

وَعَنْدَ كَرَامَةِ هُذَيْفَةَ

أَحَبُّ لِي أَوْلَادُ الْجَمَالَةِ أَتَشَاءُ
فَأَنْتَ لِي بِدَرٍّ إِذَا مَا لَقَيْتَهُمْ

عَلَى الْكَرِّ لَنَا مَثَلُكُمْ فِي الْقَوَارِي
بِقَتْلِي دَوَى الْأَقْرَانِ يَوْمَ الْفَنَاءِ

اِذَا اَذِنَ اللّٰهُ فِي حَاجَةٍ	اِنَّكَ التَّجَاحُ بِهَا يَرْكُضُ
وَاِنْ اَذِنَ اللّٰهُ فِي غَيْرِهَا	اَلْقِدْوَمُ بِهَا عَارِضٌ بِعَرَضٍ
وَمِنْ عِلَلِ التَّلَاحُ	
يَخُنُ نَوَاقِظَ الْاَوْسَاطِ	لَتَاكُنَّ قَضَاوَنَ كَلْبَا
وَلَهُ عَلَيْهِ كَرْنُ لَوْنٍ	
اَضْرَعِي الذَّرْعَ لَا تَغْضَبِي اَحَدًا	فَلَا تَرِي غَيْرَ مَا فِي الْوَجْهِ خَطُوبُ
وَلَا يَغْنَمُ بَدَارُ لَا تَنْفَاجِ بِهَا	فَاَلَمْ رَضِ وَاسِعَةً وَالزَّرْقُ قَبُولُ
وَعِنْدَ كَرَمِ اللّٰهِ حَمْدُ	
تَوْفِ اَعْرُوبَ خَيْرَ لَهْ مِنْ يَقْطَعُ	لَمْ تَرْضَ فِيهَا الْكَانِبِينَ لِحَقْطَعُ
وَفِي صُرُوفِ الذَّرْعِ لَكَ عِظَمُ	وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَاسِمِ
دَعِ الْحَرَصَ عَلَى الْكَثْبَا	وَفِي الْعَيْشِ فَلَا تَطْمَعُ

فَانِ الْاَوْدَانِ مَقْشُورٌ وَوَسْوَءُ الْاَلْفِ لَاسْتَفْعَ
فَانِ الْاَوْدَانِ مَقْشُورٌ وَوَسْوَءُ الْاَلْفِ لَاسْتَفْعَ
فَانِ الْاَوْدَانِ مَقْشُورٌ وَوَسْوَءُ الْاَلْفِ لَاسْتَفْعَ

وَلَا تَجْمَعُ مِنَ الْمَالِ	فَلَا تَذْهَبُ لِمَنْ تَجْمَعُ
فَلَا تَذْهَبُ فِي رَضَاكَ	وَكَيْفَ الْمَرْءُ لَا يَنْفَعُ
فَإِنَّ الْكَثْفَ مَقْشُورٌ	غَنَى كُلِّ مَنْ يَنْفَعُ
وَلَهُ رَعَى اللّٰهُ	
اِنَّ اَخَالَ الصَّدَقَ مِنْ بَيْتِي مَعَكَ	وَمَنْ يَحْزَنُ فَيَنْفَعُ مِلْهُ يَنْفَعُكَ
وَمَنْ اِذَا عَابَ اَعْرَاقُ طَعَكَ	ثَبَّتَ فِيهِ شَلْهُ لِيَجْمَعُكَ
وَعِنْدَ كَرَمِ اللّٰهِ حَمْدُ	
ذُنُوبِي فَكَيْتَ فِيهَا كَثْرَةُ	وَدَحْمَةُ نَفْسِي مِنْ ذُنُوبِي اَوْحُ
فَمَا طَبَعِي فِي صَالِحٍ قَدْ عَلِمْتُ	وَلِكُنْتُ فِي رَحْمَةِ اللّٰهِ اَطْمَعُ
فَإِنَّ بَيْتَ عَفْرَانٍ قَدْ اَلَيْتُ رَحْمَةً	وَأَنْ يَكُنِيَ الْاُخْرَى فَاَكُنْتُ اَضْعُ

مِنْ زَرْ

كُلِّحِي وَإِنْ بَمَلَى عَيْشًا
از زنده گری همت یابد زندگانی را
اگر ایام به باشد از خوشی بهره را

و من كلامه في نفسه

أَنَا مَرْبٍ بِالصَّبْرِ فِي نَصْرِ أَحَدٍ
که می فرمایم از صبر کردن در یاری کردن
و لَكِنِّي أَحِبُّ أَنْ تَرَى نَصْرِي
و لیکن من دوست داشتم که تو بینی یاری
و سَجِي لَوْجِهِ اللَّهُ فِي نَصْرِ أَحَدٍ
و سحر من برای رقص است از یاری کردن

و عنده عليه السلام

فُضِّلَ الْجَدِيدُ عَلَى الْبَلَدِ
نهایت نرنگی با کهنی است
بَيْنَ اجْتِمَاعٍ لَمْ يَصِرْ
در میان اجتماع که باز نمانست
أَمَّا يَنْتَفِعُ بِالْقِيَامِ
یا کدام سودمند شود بپیشانی
أَمَّا يَنْتَفِعُ بِشَيْءٍ
یا کدام سودمند شود بچیزی
يَا بَوَسَّ لِلذَّهْرِ الَّذِي مَا
ای به تو هم روزگار در آن روزگار که

فَذِكْرِي فِي مَثَالِهِمْ يَكْفِيكَ
باز من را ز یادگارهای ایشان بسزاست
مِنْ شَرِّهِ سَمَاعَةٍ
از بدی شنیدن آن

و عنده كرم الله وجهه

لَكَ الْحَمْدُ أَمَّا عَلَى نِعْمَةٍ
من تراست ستایش یا بر نعمتی
وَأَمَّا عَلَى نِقْمَةٍ تَدْفَعُ
و یا بر بدی سختی که دفع کنی
و نَسَاءُ فَعَقِلْ مَا بَيَّنَّتْهُ
و زنان را که فهم کنی آنچه روشن است

و من كلامه في نفسه

مَاتَ الْوَفَاءُ فَلَا رَفْدَ وَلَا طَبْعَ
مرد وفا پس نیست هیچ کشتی و نه طعمی
فَاصْبِرْ عَلَى نِعْمَةٍ بِاللَّهِ وَارْضَ بِهِ
پس صبر کن بر نعمت خداوند بخداوند شود
فِي النَّاسِ إِلَّا الْيَأْسَ وَالْجُرْعَ
در مردمان مگر ناامیدی و دل صبری

المناجاة عنده كرم الله وجهه

إِلَهِي يَا ذَا الْجُودِ وَالْجَدِّ وَالْعِلِّ
ای خدایا که خدایا و بزرگی و بلند
لَكَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْمَجْدِ وَالْجُودِ وَالْعِلِّ
من تراست ستایش ای خدایا که بزرگی و بلند

بناك تعطي وينبع
بزرگوار ای خدایا که می دهی و می دهی

إِلَهِي وَخَلْقِي وَخِزْيِي وَتَوَكَّلِي
ای خدایا و آفریدنی و روزگار من و بازگشت
إِلَيْكَ لِي الْأَعْيَارُ وَالْخِزْيَانُ
به تو نزد من یادگار و خزانه

و من كلامه في نفسه

الهي لئن انت نفسي بولها
الهي لئن جلت وحت خطيتي
الهي نري خالي وفري وفاقي
الهي فلا تقطع رجائي ولا تنزع
الهي اجرني اجر من عذابك
الهي انني بلفظي حبيبي
الهي عذبتني لك حبيبة
الهي اذقني طعم عفوك يوم لا
الهي اذ المر نرعي كثر ضايعا
الهي اذ المر نرعي عن غير محسن
الهي لئن فرطت في طلب التقي

فها انا في دوزخ الندامة انتع
فغفوك من ذنبي اجل وابع
وانت مناجاتي الخفية تسمع
فواديني في سب جودك ملهم
اسير ذكرك خائف لك اخضع
اذا كان لي في القبر منوي ومضج
فجل رجائي منك لا ينقطع
بنون ولا مال هبنا لك تنفع
وان كنت ترعاني فلت اصنع
فني لمسي بالهوى تمتع
فها انا انزل العفو افقوا وانع

الهي ذنوبي بدت الطود واعتك
الهي لئن اخطات جهلا فطاما
الهي عني ذكرك طوبى لوعيني
الهي اقلني عثرتي واجح حوتي
الهي اتلني منك روحا ورحمة
الهي لئن اقصيتي واهنتني
الهي لئن خبتني وطر ديتني
الهي حلف لي بالبلد ساهر
فكلهم رجونا لك راجيا
الهي عني رجائي سلامة
الهي فان تغفر عفوك متقدي

وصفك من ذنبي اجل وابع
رجوك حتى قبل ما هو بحر
وذكر لخطايا العين مني بدع
فاني مقر خائف متضرع
فلبت سوي ابواب فضلك
فمن ذا الذي رجو ومن ذا الشفع
فما جلدني بارتك كيف اصنع
بناجي ويدعوا والمغفل جمع
لرحمتك العظمى وفي القدر طمع
وقبح خطيائي على بئس المنع
ولا فبا الذنب المدع اصرع

نوع میکند

نوع میکند

اراد

الهي حق الهاشتي واليه
الهي فاشرفي علي دين احمد
بين نود كرم ابردين محمد

فلا تخبرني الهي وسدي
وخرم طردان ان محمود منور
وصل عليه مادعاك موحد
و درود فرست بر مادم كه بخواند ترايك كوتيه

وحرمة ابرار هم لك ختم
و به بزرگو مي يفته كان اين كرا فرستند

منيبا نقتا فاننا لك خضع
باز كرده پر سيزه كرده ان برادر فرستند
شفاعته الكبري فذلك النفع
از شفاعت بزرگتر او كه اوست بزرگتر
ونا جاك اخيار ربك رجع
و از كوينه تو كز يدان پيش تو ركوع كنند تا با

و عنده رضى عنه

قدم لنفسك في الحياة ترودا
پيش خست بر نفس خود در زندگاني خود تروشد

واهتم للشر القريب فانه
و ايتد لشر قريب و ايتد

واحرص مصاحبة الليام فانهم
و ايتد مصاحبه الليام فانهم

فقد اتفارقوا وانت مودع
پيش تو از او تفارق و انت مودع

انا من الشرف البعيد واشبع
دور تر است از شرف دور و اشبع

فادامعت فمنهم لك منقح
فادامعت فمنهم لك منقح

لا تفش سرا ما استطعت الى امر
پس كنه سر ما تا تواني به امر

فكلمني بسر غيرك صابعا
پس كلمني بسر غير تو صابعا

واذا استغاثك ولا ساء عثرة
و ايتد استغاثت و لا ساء عترة

واذا اتمنت على السر ارجفها
و ايتد اتمنت على السر ارجفها

واجمع اباك بكل ما اوصى به
و ايتد اجمع اباك بكل ما اوصى به

بفشي اليك سرا ايتد
پس بفضي اليك سرا ايتد

فكذبك لا محالة يصنع
پس كذب تو لا محاله يصنع

فاجبت اليك بلوبلا ترفع
پس اجبت اليك بلوبلا ترفع

لا يبلغ الشرف الجيم مضجع
پس لا يبلغ الشرف الجيم مضجع

فافله ان ثواب ربك اوسع
پس فافله ان ثواب ربك اوسع

و من كل رضى عنه

وَعِنْدَ كَرَمِ اللَّهِ

وَدَاوُعِدَّوَادَاوُ لَا تُدَارِ

فَإِنَّ مَدَارَةَ الْعِدَى لَيْسَ نَفْعُ

فَإِنَّكَ لَوَدَّارَبْتَ عَامِينَ عَقْرِيَا

إِذَا امْكُنْتَ يَوْمًا مِنَ الدَّمِ تَلْعُ

وَابِضًا لَعَلَّكَ تَكَلُّ

أَيَّاصْلَحَ الذَّنْبُ لَا تَقْطَنَ

فَإِنَّ الْإِلَهَ يَوْفُ يَوْفُ

فَلَمْ تَرْحَلْ بِإِلَاحِيَّةِ

فَإِنَّ الطَّرِيقَ مَخُوفٌ مَخُوفٌ

وَسَنَدُ عَلِيٍّ لِيُصَوِّلَ

جَزَى اللَّهُ عَنَّا الْمَوْتَ خَيْرًا فَإِنَّ

أَبْرِيْنَا مِنْ وَالِدِنَا وَارَافُ

يَعْمَلُ تَخْلِصَ النَّفْسِ مِنَ الْإِلَاحِيَّةِ

وَيُدْفَعُ مِنَ الدَّارِ الَّتِي هِيَ أَسْرَفُ

وَعِنْدَ هَرَمِ اللَّهِ

مَالِي عَلَى فَوْتٍ فَإِنَّ سَفْ

وَلَا تَرَا فِي عَيْلِكَ الْكُفْرُ

مَا قَدَّرَ اللَّهُ لِي فَلَيْسَ لِي

فَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ

أَنَا رَاضٍ بِالْعُسْرِ وَالْيُسْرِ

وَمِنْهُ كَرَمُ اللَّهِ

لَا تَخْلُقْ بَدَنِيَاءَ وَهِيَ مَفِيلَةٌ

فَإِنَّ تَوَلَّى فَاحْرَى أَنْ تَحْوِيَهَا

وَعِنْدَ رَحْمَةِ اللَّهِ

عَرَفْتُ وَمَنْ يَعْتَدِلْ يَعْرِفُ

عَنِ الْكَلَمِ الصَّدَقِ بَاتِي بِهَا

وَسَائِلُ تَدْرُسُ فِي الْمُؤْمِنِينَ

فَأَصَحَّ أَحْمَدِيْنَا عَزِيزًا

عَنِّي أَلَيْسَ سِوَايَ مُنْصَرَفُ

مَلَا فَوْتُ وَهَيْتُ أَكْثَرُ

نَدْخُلُ فِي ذِكْرِهِ وَلَا صُلْفُ

وَمِنْهُ كَرَمُ اللَّهِ

فَلَيْسَ يَنْقُصُهَا التَّذِيرُ وَالشَّرَفُ

فَالشُّكْرُ مِنْهَا إِذَا مَا أَدْرَكَتْ خَلْفُ

وَعِنْدَ رَحْمَةِ اللَّهِ

وَأَبْقَيْتُ حَقًّا وَلَمْ أَصْدِرْ

مِنْ اللَّهِ ذِي الْكَرَامَةِ الْآرَافُ

بِهِنَّ أَصْطَفَى أَحْمَدَ الْمُصْطَفَى

عَزِيزِ الْمَقَامَةِ وَالْمَوْقِفِ

فَيَا أَيُّهَا الْمَوْعِدُوهَ سَفَاهَا
 يَا أَيُّهَا الْمَوْعِدُوهَ سَفَاهَا
 الْبَيْتُ خَائِفُونَ أَدْنَى الْعَذَابِ
 الْبَيْتُ خَائِفُونَ أَدْنَى الْعَذَابِ
 فَإِنْ تَصْرَعُوا نَحْتِ آسَافِنا
 فَإِنْ تَصْرَعُوا نَحْتِ آسَافِنا
 غَدَاةَ رَأَى اللَّهُ طُغْيَانَهُ
 غَدَاةَ رَأَى اللَّهُ طُغْيَانَهُ
 فَأَنْزَلَ جِبْرِيْلَ فِي قَتْلِهِ
 فَأَنْزَلَ جِبْرِيْلَ فِي قَتْلِهِ
 فَذُكِّرَ الرِّسُولُ رُسُلًا لَهُ
 فَذُكِّرَ الرِّسُولُ رُسُلًا لَهُ
 فَبَاتَتْ عَيْنُونَ لَهُ مُعْوَلَاتٍ
 فَبَاتَتْ عَيْنُونَ لَهُ مُعْوَلَاتٍ
 فَقُلْنَ لِأَحَدٍ ذُرْنَا قَلِيلًا
 فَقُلْنَ لِأَحَدٍ ذُرْنَا قَلِيلًا
 فَخَوَّهُمْ ثُمَّ قَالَ اطْعَمُونَا
 فَخَوَّهُمْ ثُمَّ قَالَ اطْعَمُونَا
 وَلَجَلَى النَّصِيرِ إِلَى غَيْرِهِ
 وَلَجَلَى النَّصِيرِ إِلَى غَيْرِهِ
 إِلَى أَدْرِغَاتٍ رَدَّافَاهُ
 إِلَى أَدْرِغَاتٍ رَدَّافَاهُ

وَلَمْ يَأْتِ جَوْدًا وَلَمْ يَغْفِرْ
 وَلَمْ يَأْتِ جَوْدًا وَلَمْ يَغْفِرْ
 وَمَا آمَنَ اللَّهُ كَالْأَخُوفِ
 وَمَا آمَنَ اللَّهُ كَالْأَخُوفِ
 كَمَصْرَعٍ كَعَبَّائِي الْأَشْرَفِ
 كَمَصْرَعٍ كَعَبَّائِي الْأَشْرَفِ
 وَأَعْرَضَ كَالْجَمَلِ الْأَخْيَفِ
 وَأَعْرَضَ كَالْجَمَلِ الْأَخْيَفِ
 بَوَّخًا إِلَى عَبْدِهِ الْمَلِيفِ
 بَوَّخًا إِلَى عَبْدِهِ الْمَلِيفِ
 بِأَبْضِ ذِي طَبْخٍ مَرْهَفِ
 بِأَبْضِ ذِي طَبْخٍ مَرْهَفِ
 مَتَى يَنْجُ كَعَبَّائِي تَنْدَفِ
 مَتَى يَنْجُ كَعَبَّائِي تَنْدَفِ
 فَأَنَا مِنَ النَّوْحِ لَمْ تَشْتَفِ
 فَأَنَا مِنَ النَّوْحِ لَمْ تَشْتَفِ
 دَجُورًا عَلَى نَعْمَةِ الْأَنْفِ
 دَجُورًا عَلَى نَعْمَةِ الْأَنْفِ
 فَكَانُوا بِدَارِهِ ذِي خَرَفِ
 فَكَانُوا بِدَارِهِ ذِي خَرَفِ
 عَلَى كُلِّ ذِي دَبَرٍ عَجَفِ
 عَلَى كُلِّ ذِي دَبَرٍ عَجَفِ

فَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ أَسْرَتُهُ فَقَالُوا لَهُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَوْ كُنْتَ
 فَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ أَسْرَتُهُ فَقَالُوا لَهُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَوْ كُنْتَ
 إِلَى مَعَاوِيَةَ رُقْعَةً لَقَضَى دَيْنَكَ فَقَالَ لَهُمْ لَا يَنْبَغِي لِلْعَبْدِ أَنْ يَسْأَلَ
 إِلَى مَعَاوِيَةَ رُقْعَةً لَقَضَى دَيْنَكَ فَقَالَ لَهُمْ لَا يَنْبَغِي لِلْعَبْدِ أَنْ يَسْأَلَ
 غَيْرَ اللَّهِ فَلَمَّا لَحِقُوا عَلَيْهِ قَالُوا كُنُوا كُنَّا يَا أَوْ تَوَلَّى بِهِ بِالْعَبْدِ
 غَيْرَ اللَّهِ فَلَمَّا لَحِقُوا عَلَيْهِ قَالُوا كُنُوا كُنَّا يَا أَوْ تَوَلَّى بِهِ بِالْعَبْدِ
 فَلَمَّا أَصْحَبَ بِهِمْ خَرَجَ إِلَيْهِمْ وَفِي يَدِهِ كِتَابٌ مِثْلُ الْأَمَلَةِ فَقَالَ
 فَلَمَّا أَصْحَبَ بِهِمْ خَرَجَ إِلَيْهِمْ وَفِي يَدِهِ كِتَابٌ مِثْلُ الْأَمَلَةِ فَقَالَ
 لَهُمْ إِنِّي قَارِئُكُمْ دَخَلْتُ بَيْتَ خَزَائِنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
 لَهُمْ إِنِّي قَارِئُكُمْ دَخَلْتُ بَيْتَ خَزَائِنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
 فَوَجَدْتُ هَذِهِ الرُّقْعَةَ وَمَا أَدْرِي مَا فِيهَا إِلَّا مِنْ قِلَّةٍ وَبُخْطَةٍ فَادْفَعْنَهَا
 فَوَجَدْتُ هَذِهِ الرُّقْعَةَ وَمَا أَدْرِي مَا فِيهَا إِلَّا مِنْ قِلَّةٍ وَبُخْطَةٍ فَادْفَعْنَهَا

اغْنِ عَنِ الْمَخْلُوقِ بِالْمَخَالِفِ
 اغْنِ عَنِ الْمَخْلُوقِ بِالْمَخَالِفِ
 وَاسْتَرْزِقِ الرَّحْمَنَ مِنْ فَضْلِهِ
 وَاسْتَرْزِقِ الرَّحْمَنَ مِنْ فَضْلِهِ
 مَنْ ظَنَّ أَنَّ الرِّزْقَ فِي كَفِّهِ
 مَنْ ظَنَّ أَنَّ الرِّزْقَ فِي كَفِّهِ
 أَوْ قَالَ أَنَّ النَّاسَ بِعُنُونِي
 أَوْ قَالَ أَنَّ النَّاسَ بِعُنُونِي
 أَرَى الدُّنْيَا سَبُودُنْ بِانْطِلَاقِ
 أَرَى الدُّنْيَا سَبُودُنْ بِانْطِلَاقِ

تَغْنِ عَنِ الْكَاذِبِ بِالضَّادِ
 تَغْنِ عَنِ الْكَاذِبِ بِالضَّادِ
 فَلَيْسَ غَيْرُ اللَّهِ بِالرَّازِقِ
 فَلَيْسَ غَيْرُ اللَّهِ بِالرَّازِقِ
 فَلَيْسَ بِالرَّحْمَنِ بِالْعَوَانِي
 فَلَيْسَ بِالرَّحْمَنِ بِالْعَوَانِي
 زَلَّتْ بِهِ الثَّغْلَانِ مِنْ خَلْقِ
 زَلَّتْ بِهِ الثَّغْلَانِ مِنْ خَلْقِ
 مُشْرِقًا عَلَى قَدَرٍ وَسَافِ
 مُشْرِقًا عَلَى قَدَرٍ وَسَافِ

فَلَا الدُّنْيَا بَاقِيَةٌ بَعْدِي	وَلَا خِي عَلَى الدُّنْيَا بَاقِيَةٌ
------------------------------------	--------------------------------------

پس دنیا با منده هیچ زنده تر
و نه هیچ زنده بودن با منده باشد

و مگر من در روز قیامت

بَعِثْنَا قَوْمًا قَبْلَكَ	وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَى خَالَتِي
----------------------------	------------------------------------

ما را پیش از تو
و باز گذاشتم کار خود را با فریخته خود

و ما را در روز قیامت

لَوْ كَانَ بِالْحِجْلِ الْغَنَى لَوَجَدْتَنِي	بِخَوْمٍ أَقْطَارِ السَّمَاءِ تَعْبَلْتَنِي
---	---

اگر بود در دنیا فقر تو
و اگر بود در آسمان فقر تو

و اگر بود در آسمان فقر تو

سَمِعْتُكَ تَبْنِي مَجْدًا عَنْ حَيَاتِهِ	وَأَنْتَ بِحَمْدِ اللَّهِ غَيْرُ مُوَفَّقٍ
---	--

من شنیدم که تو بانی
و تو بجز حمد خداوند

و تو بجز حمد خداوند

و عنده است

وَمَا أَمْرًا تَنْقُضُ عُرْوَةً	وَمَا لَيْسَ بِالْحِجْلِ الْوَيْقُ
---------------------------------	------------------------------------

و نه چیزی که رشته را
و نه چیزی که رشته را

و من در روز قیامت

نَعَزْتُ سَأَلَ مَنْ عَزَلِي	مَنْ النَّاسُ هَلْ مِنْ صَدِيقٍ صَدُوقٍ
------------------------------	---

و من را از کسی که مرا
و من را از کسی که مرا

و من در روز قیامت

مَنْ لَمْ يَكُنْ جَدًّا مَسَاعِدُهُ	لَحْتُهُ أَنْ يَجِدَنِي فِي الْحَرَكَةِ
-------------------------------------	---

و من را که نیست
و من را که نیست

و من در روز قیامت

شَدَّ حَبْلَ زَيْمِكَ لِلْمَوْتِ	فَإِنَّ الْمَوْتَ لَا قِيَا
----------------------------------	-----------------------------

و من را که
و من را که

و من در روز قیامت

<p>كَبَا أَصْحَكَ الْكَهْهَرُ چنانچه بخندانید ترا روزگار</p>	<p>كَذَاكَ الْكَهْرُ يَكِيكَ همچنان روزگار یکدیگر مانند ترا</p>
<p>فَتَدَا عَرَفَا قَوْمًا پس بدستی که می شناسم گروهی را</p>	<p>وَإِنْ كَانُوا صَعَالِكًا اگر چه باشند درویشان</p>
<p>مَتَابِعَ إِلَى الْجَنَّةِ یک شتابندگان بسوی دیرین</p>	<p>لَلغِي مَتَارِكًا و گریخته نیست در گشتن</p>

و عند ریحانه

<p>فَوَيْلٌ إِذَا اشْتَبَكَ الْقَتَا و وای من آنجا که در ششوند نیزه ها</p>	<p>جَعَلَ الصُّدُورَ هَامًا لِلَّهِ گردانید سینها را حرا انداز راه پا</p>
<p>الذُّبُوعَ لَا جِلْدَ لَهَا زره ها برای آن</p>	<p>الذُّبُوعَ لَا جِلْدَ لَهَا زره ها برای آن</p>

و هرگاه که بر آید

<p>إِلَيْكَ تَرْفَعُ إِلَى سَوَاكَ بسوی تو آن که بر تو است</p>	<p>أَقْبَلْتُ عَمَّا ابْتَغَى الْإِضْطَاقُ و من آوردم آنکه بطلبم تنگنا</p>
<p>اسْتَلَّ الْيَوْمَ مِنْ دَعَاكَ افتاد امروز از ندا تو</p>	<p>أَيُّوبَ إِذْ جَلَّ بِلَاكَ یونس چون فرو داد بر جان تو</p>
<p>إِنْ يَكُ مَتًى قَدَدْنَا فَضْلًا اگر باشد روزی که بکشد ما فضل</p>	<p>رَبِّ قَالِكَ لِي مِنْ لِقَاكَ پروردگار من پس بگو که من دیدار</p>

و عند ریحانه

<p>وَالْحُجْتُ عَنْ سِرِّ ذَاتِ السِّرِّ و او پروریدم سحر ذات سحر</p>	<p>الْعَيْنُ عَنْ دَرَكِ الْأَدْرَاكِ چشم از درک یافتن در یافتن</p>
<p>عَنْ ذِي الْهَيْئَةِ عَجَزَتْ جُنُودُ از خداوند و عجز یافتند پیران</p>	<p>وَفِي سِرِّهَا تِلْكَ الْوَدَى هَبْمُ و در پنهان قندیل افروخته قندیل است</p>
<p>وَلَا إِلَى سِرِّ ذَاتِ اللَّهِ مِثْلُكَ و نه به سحر ذات خداوند مثلی</p>	<p>يَهْدِي إِلَيْكَ هُدًى مُتَدَرِّجًا شَرَفًا می دهد به تو هدایت متدرج شرف</p>

و نقتل عند کمر اندی

أَنْتَ قَالَتْ أَنْ كُنْتُ بِفَدَاكَ فِي بَعْضِ حِطَائِنَا وَقَدْ صَارَتْ
 بدستی که من بودم بخدا در بعضی ایوان هایمان و آن ستم شده

لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ إِذَا أَنَا بِأَمْرَةٍ هَجَمْتُ عَلَى وَفِي يَدِي
 زین فاطمه سلام اگر من که از امری در آورم بر من و در دلت

مُسْحَاةً أَنَا أَعْمَلُ بِهَا فَلَمَّا نَظَرْتُ إِلَيْهَا طَافَتْ قَلْبِي مِمَّا تَدَاخَلَتْ
 یک بود و من کار میکردم به آن پس چون نظر کردم بدو پرید دل من از آن

مِنْ جَمَالِهَا فَسَبَّحْتُهَا بِبَيْتِهِ بَيْتِ عَامِرِ الْجَحْمِيِّ وَكَانَتْ
 از خوبان آن پس سپردم او به بیت دختر عامر و بود

مِنْ أَجْلِ نِسَاءٍ قَدْ بَرَفَتْ لِي بِأَبْنِ أَبِي طَالِبٍ هَلْ لَكَ
 از خویش زنان که برافروخته اند برای پسر ابی طالب

أَنْ تَشْرُوَنِي فَأَغْنِيكَ عَنْ هَذِهِ الْمُسْحَاةِ وَادِّلَّكَ عَلَى حَزَنِ
 که بخری مرا پس بگویم که از این مسحا و دل دهی مرا به غم

الْأَرْضِ وَكَوْنُكَ لَكَ الْمَلِكُ مَا بَقِيَتْ فَقُلْتُ لَهَا مَنْ أَنْتَ
 زمین و بگویش که پادشاه است پس بماند پس گفتم به تو که من

يَحْتَيِ اخْطَبُكَ مِنْ اَهْلِكَ فَقَالَ اَنَا الدُّنْيَا فَقُلْتُ لَهَا اَرْجِعِي
تا بجایم نترس از کسان تو پس گفت من دنیا پس گفتم او را باز نترس

فَاَطْلُبِي زَوْجًا غَيْرِي فَلَبِثْتُ مِنْ ثَلَاثِي وَاقْبَلْتُ عَلَى مَخَافِي مَا بَنَيْتُ
پس بجوی شوهری تو من پس بمانی تو از کار من و روز او ردم بر پیل و انشا کردم

وَمَا هِيَ اِنْ عَزَّتْ قُرُونًا بَطَالًا
و نیست آن اگر بلند بماند ایام سودمند

وَزَيْنَتْنِي فِي مِثْلِ ذَلِكَ كَثْمًا يَلِ
و آرایش او در مانند آن شیوایا

عَرُوفٌ عَنِ الدُّنْيَا وَلَيْتَ بَجَاهِلٍ
رسیده بودم از دنیا و نیکم نادان

رَهْبِيْنُ بِفَقْرَيْنِ نَلَّكَ الْجَنَادُ
گروانم از زمینهای از گیاهان میان آن

وَأَمْوَالُ قَارُونَ وَمِثْلُ الْقَبَائِلِ
و مالهای قارون و مانند قبایل

وَيَطْلُبُ مِنْ خَيْرِهَا بِالْهَوَائِلِ
و جستجو میکند از جمیع آنها که آن بجزایر

لَمَّا فَلَكَ مِنْ عَزِّ وَمُلْكٍ وَتَبَائِلِ
بعد آنکه در دوستی و بزرگی و پادشاهی و بخشش

وَلَخِشْيِ عَتَابًا دَائِمًا غَيْرَ زَائِلِ
و ترس از عتابی دایم و از پادشاهی و ترس از پادشاهی

فَإِنَّكَ يَا دُنْيَا وَأَهْلَ الْعَوَائِلِ
پس ای دنیا و ایاهای فقر و نیاز

لَقَدْ خَابَ مِنْ عَزِّهِ دُنْيَا دِينَةٍ
برستی که نام برشته شد از بزرگواریت و دینا

تَتَنَا عَلَى زِي الْعِزِّ بَعِثَةٍ
و تو را بر بزرگواریت میافزاید که بپایند است

فَقُلْتُ لَهَا غَيْرِي سِوَايَ قَاتِنِي
پس گفتم او را نه بجز آن که مرا بکشد

وَمَا أَنَا قَالَتُهَا فَإِنَّ مُحَمَّدًا
و من کار با شدم ای دنیا پس ریش که محمد

وَهَبَهَا اتَّخَذَ بِالْكَفْزِ وَدَرَهَا
و او را داد با کفزدن و در آن

الْبَسَ جَمِيعًا لِلْفَنَاءِ مَصْرَهَا
پس بپوشید همه را برای فنا و بپوشید

فَعَرَى سِوَايَ انْتِي غَيْرُ رَاغِبٍ
پس بپوشید همه را برای فنا و بپوشید

وَقَدْ بَغِيتْ نَفْسِي مَا قَدْ بَغِيتُ
و من بپوشیدم نفسی را که بپوشیدم

فَإِنِّي لَخَافُ اللَّهَ يَوْمَ لِقَائِهِ
پس من بپوشیدم خدا را روز دیدن او

وَبِئْسَ الْخَبِيرُ عَلِيًّا سَلَامٌ

دَخَلَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ
در آمد جابر بن عبد الله انصاری بر امیر المؤمنین پس گفت

لَهُ يَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَوْمَ الدُّنْيَا بَارِبَعَةَ عَالَمٍ مُسْتَعْمِلِ
ای جابر بن عبد الله ای قوم دنیا باریبعه عالم مستعمل

وَجَاهِلٌ لَا يَسْتَكْفِي أَنْ يَقْتُلَ وَغَنِي جَوَادٍ بِمَعْرُوفِهِ وَفَقِيرِ
و نادان که نکند از آن که بکشد و غنی جواد با معرفت و فقیر

لَا يَسِيحُ أَخْبَرَهُ بِدُنْيَا غَيْرِ يَا جَابِرُ مَنْ كَثُرَتْ نِعَمُ اللَّهِ عَلَيْهِ
نزد و دور را گفت خود را بدینا خود ای جابر هر که که بسیار باشد نعمتهای خدا بر او

كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ فَإِنْ فَعَلَ مَا يَجِبُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرْضَهَا
بسیار شود حاجتهای مردم بدان پس که کند آنچه واجب شده است بر وی عرضش

لِلدَّوَامِ وَالْبَقَاءِ فَإِنْ فَضَرَ فَمَا يَجِبُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرْضَهَا
برای دوام و پایداری و اگر فضا کرد آنچه واجب است بر او عرضش

لِلزَّوَالِ وَالْفَنَاءِ وَأَنْشَأَ
برای زوال و فنا و آید

إِذَا طَلَعَ اللَّهُ مِنْ قَالَتَا
چون طلعت خدا از آن گفت

عَرْضُ لَوْ دُبَارًا قَالَتَا
عرضش بود اگر دبار گفت

وَأَعْطَى مِنْ دُنْيَاكَ مَنْ سَأَلَهَا
و داد از دنیا تو هر که خواست

فَأَحْذَرُوا الْفَضْلَ يَا جَابِرُ
پس بپرهیز از ازیل شدن زیا ای جابر

دانش خود را

اورا

فَإِنَّ ذَاكَ الْعَرْشَ جَزِيلُ الْعَطَاءِ
بدینستی که خداوند عرش بسیار بختیشت است

يُضْعِفُ بِالْحِجَةِ أُمَّتًا هَلَا
افزودن کند بر بخت بجهت دادن مانند بانی آنرا

فِي سِلَاقِي

الْعَالَمُ الْعِلْمُ أَهْلُهُ وَنَهْجُ الْجَاهِلِ فِي بَعَثِهِ
دانا دانش را از سر او ازان و گمراه کننده ازان در آموختن

مَلَأَ بَدَنَهُ وَجَلَّ الْفَنَى بِمَعْرِفَةِ وَبَاعَ الْفَقِيرُ مَنِيَهُ بِدُنْيَا
ناچار باشد ازان و جل کند تو را گمراهی خود و بفروشد درویش دین خود را بدنیای
غَيْرُ جَلَّ الْبَلَاءُ وَعَظُمَ الْعِقَابُ زِيَادَةً مِنْ رِوَايَةِ كَيْدِ
خود خود فرو داد بدلا و بزرگ شود پاداش بد زیادته از روایت سید

وَكَمْ رَأَيْنَا مِنْ ذَوِي شَرَفٍ
و بسا که دیدیم از خداوندان توانگری

لَمْ يَقْبَلُوا بِالشُّكْرِ أَقْبَالَهَا
که روی نیاوردند بر شکر بچیزی که روی آوردن

ثَابِتًا عَلَى الدُّنْيَا بِأَمْوَالِهِمْ
برگذاشته بر دنیا بمالهای خود

وَقَبَّحُوا بِالْجُلِّ أَفْقَالَهَا
و بد کردند به جلیلی بپندهای آنرا

لَوْ أَنَّكَ لَتَنَعَّمَ بِجَازَاهُمْ
اگر خداوند بودی بفرموده را پاداشی از حق ایشان را

مَقَالَةَ الشُّكْرِ الَّذِي قَالُوا
همچو گفتار آن سپاسی را که گفت آنرا

لَيْنَ شُكْرْتُمْ لَا زَيْدٌ نَكْمُ
اگر سپاسی را دیدی سر زاید را کنیم بر تو

لَكِنَّا كَفَرْنَا عَنْهَا
لیکن ما سپاسی ایشان را نکردیم و از نعمتها را

وَمِنْ عِلَالِ الْمَرْءِ

يَا مَنْ بَدَنَاءُ اشْتَعَلَ
ای ای کسی که بدنیای او مشتعل گشت

فَدَعَا لَهْوَ الْأَمَلِ
بدین بفرموده او را از امید

الْمَوْتُ يَا أَيُّهَا بَغْيَتُهُ
فاته

وَالْقَبْرُ صَدُوقُ الْعَمَلِ
و گور صندوق عمل است

وَلَمْ تَزَلْ فِي غَفْلَةٍ
و همیشه باشی در غافل شدن

حَتَّى دَنَا مِنْكَ لِاحْتِلَالِ
تا که نزدیک شود به تو وقت مرگ

وَعِنْدَ رَحْمَةِ اللَّهِ

هَبَا الدُّنْيَا نَا قَالِكْ عَيْنُوا
الکاه دنیا را می رانند بسوی بزیادت شدن

الْبَيْتُ مَصْرُ ذَلِكَ إِلَى الْكَفَالِ
ای نیست بازگشت آن باز آید شدن

فَمَا نَزَّجُوا الشَّيْءَ لَيْسَ يَنْفَى
پس جدا میدارند و چیزی را که نیست که باقی ماند

وَنَبْكَ مَا نَفَعَهُ الْكِبَالُ
بازوای از حال مگرداند آنرا شبها

وَمِنْ عِلَالِ الْمَرْءِ

لِنَقْلِ الصَّخْرِ مِنْ قِلَلِ الْجِبَالِ
برای سنجیدن از سرهای کوهها

أَجَبًا لِي مِنْ مَنِ الرِّجَالِ
دوست داشته باشم از سرهای مردان

يَقُولُ النَّاسُ لِي فِي الْكَفَرِ عَارُ
میگویند میان مرا که در کفر کردن شگفت

فَقُلْتُ الْعَارُ فِي ذَلِكُ الْتَوَالِ
پس گفتم شگفتی در خواری خواستن

وَمِنْ كَلَامِ مَهْرَبِ اللَّهِ

يَلُوتُ النَّاسَ قَرْنًا يَعْدُرُونَ
بازوای مردم را می راند و می پندازند

فَلَمْ أَرَمَلْ خَيْتَالِ بِيَالِ
پس ندیدم مانند تراننده بسبب مال

وَذُقْتُ حَرَمَ الْأَيَّامِ طَرَا
و بچشیدم تمنی چیزها را

فَبَا طَعْمِ أَمْرٍ مِنَ الْتَوَالِ
پس بچشیدم امری از خواستن

وَلَمْ أَرَفِ الْخَطُوبَ إِشْدَ هَوْلًا
و ندیدم در کارها بزرگ سختی رسیدن

وَلَا أَصْعَبَ مِنْ مُعَادَاةِ الرِّجَالِ
و دشوارتر از دشمنی کردن مردان

و عندكم من الله

مَا اعْتَابُ بِأَذَلِّ وَجْهِ سَوَالٍ <i>عوضی و اگر چه بیا بد از روی تو بگویم</i>	عَوِضًا وَلَوْ نَالَ الْبَنَى سَوَالٍ <i>عوضی و اگر چه بیا بد از روی تو بگویم</i>
وَإِذَا السُّؤَالُ مَعَ السُّؤَالِ وَذَاتُ <i>و چون خواستن با بخشش یکی تو آنرا</i>	رَجَحَ السُّؤَالُ وَخَفَّ كُلُّ نَوَالٍ <i>اگر وزن آید خواستن و سبک شود هر بخشش</i>
وَإِذَا بَقِيتُ بِذَلِكَ وَجْهَكَ بَانِدًا <i>و چون بمانماید از آنکه در پیش تو بماند</i>	فَانْزِلْهُ لِلتَّكْرَمِ الْكَفِضَالِ <i>پس بفرست آنرا بزرگی نماینده را بپایه فضل</i>
إِنَّ الْكَرَمَ إِذَا خَالَكَ بِمَوْعِدٍ <i>پس اگر بزرگی تو را بماند بوقت بوعده دادن</i>	أَعْطَاهُ سَلًا بِغَيْرِ مَطَالٍ <i>بهره داد آنرا نخواستن و بی آنکه بماند</i>

و منزهت علیها

لَا تَحْرَعَنَّ مِنَ الْهَرَالِ فَرَمَسًا <i>و نترس مکن از لاسازی پس بپاشد</i>	ذِيحَ السَّيْبِ وَعَوِي الْمَرْوِلِ <i>بشنید فریاد را و سستگار شود و لغز</i>
وَاجْعَلْ فَوَادَكَ لِلتَّوَاضُعِ مَنَزَلًا <i>و بگردان خود را بگردانی تواضع بماند</i>	إِنَّ الْتَوَاضُعَ بِالشَّرَفِ جَمِيلٌ <i>پس درستی که فروتنی کردن بزرگواری خوب باشد</i>
وَإِذَا جُمِلَتْ إِلَى الْقُبُورِ جَنَانًا <i>و چون گرداری تمام شود بجهنم را</i>	فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ بَعْدَهَا مَجْمُولٌ <i>پس بدان که تو پس از آن بودا شده باشی</i>
وَإِذَا وَلِيْتَ مَوْعِدَ قَوْمٍ لَيْلَةً <i>و چون تمام شد بوقت بمانی</i>	فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ عَنْهُمْ مَسْئُولٌ <i>پس بدان که تو از ایشان پرسیده خواهی شد</i>
بِأَصْحَابِ الْقُبْرِ الْمُنْقَسِ سَطْحُهُ <i>بناگاهان قبرها که فرو رفته اند</i>	وَلَعَلَّهُ مِنْ تَحْتِهِ مَغْلُوبٌ <i>و شاید که او از زیر آن بدهنده باشد</i>

مَا يَنْفَعُهُ أَنْ يَكُونَ مَنُوقًا
سود نمکند او را که باشد کوه رنقش کرده

لَا تَغْتَرِزْ بِنِعْمِهِمْ وَبِمَلِكِهِمْ
فریفته مشو بچشمی ایشان و بپادشاهی ایشان

وَعَلَيْكَ مِنْ حَقِّ الْعَذَابِ كِبُولٌ
و حال آنکه بر تو از عذاب بیدم باشد

الْمَلِكُ يَغْنَى وَالنَّعِيمُ يَزُولُ
و حال آنکه پادشاهی غنیست شود و خوشی بماند

و عندكم من الله

فَإِنْ تَكُنْ لِلْأَرْزَاقِ قِسْمًا مَقْدَرًا <i>پس اگر باشی در زیاده بخشش مقدر</i>	فَقَدْ خَرَصَ الْمَرْءُ فِي الْكِبِّ أَجَلًا <i>پس اندک در صدد در کسب خوشتر است</i>
وَإِنْ تَكُنْ أَكْثَرًا لَعَنُتِغِيَّةً <i>و اگر باشی در نیا که شتمند او را کوانا به</i>	فَذَارُوا اللَّهَ أَعْلَى وَأَنْبَلُ <i>پس بفرار از خدا را بلندتر و بزرگتر است</i>
وَإِنْ تَكُنْ لِلْأَمْوَالِ اللَّزْزِ جَمْعًا <i>و اگر باشی مالها برای نگه داشتن گرد کردن</i>	فَمَا بَالُ مَتْرُوكٍ بِرِ الْخَرَجِ جَمْلًا <i>پس چیست حال آنکه رها شده گردان بچل کند</i>
وَإِنْ تَكُنْ لِلْأَيْدَانِ لِلْمَوْتِ أَشَادًا <i>و اگر باشی شتابی که برای مرگ افزوده اند</i>	فَقَتْلُ مَرِيٍّ فِي اللَّهِ بِالسَّيْفِ أَفْضَلُ <i>پس کشتن مری در راه خدا با شمشیر قاصد است</i>

و منزهت علیها

فَلَا تَحْجَعْ وَإِنْ أَعْسَرَتْ لَوَبًا <i>پس در حق مکن و اگر چه تنگ است شوی تو را</i>	فَقَدْ أَسْرَتْ فِي دَهْرِ طَوِيلٍ <i>پس برستی که تو در نگرش دراز</i>
وَلَا تَأْسَ فَإِنَّ النَّاسَ كُفْرًا <i>و نا امید مشو پس بدانستی که نامیدی کافی باشد</i>	لَعَلَّ اللَّهَ يُغْنِي عَنْ قَلِيلٍ <i>شاید که خدا را دفع کند از کار اندک</i>
وَلَا تَنْظُرْ بِرَبِّكَ ظَنًّا سَوِيًّا <i>و مکن مبرر بر پروردگار خود گمان بد</i>	فَإِنَّ اللَّهَ أَوْفَى بِالْحَبِيبِ <i>پس بدانستی که خدا نترسد از دوست</i>

رَأَيْتُ الْبِرَّ يَتَّبِعُهُ بَيَّارٌ
ویدم دستخوار را که در پی باشد از آن آساید

وَقَوْلُ اللَّهِ أَصْدَقُ كُلِّ قَبِيلٍ
وگفتار خدا ای است ترین هر گفتمانیست

و عنده علی بن النعمان

صِنِّ الْكُفْرَ وَكُلِّهَا عَلَى مَا يَنْبَغُهَا
نگاه دار کفر را و بر دار او را بر آنچه بایزاید

تَعَشَّرَ الْمَاءُ فَالْقَوْلُ فَيْكُ جَبَلٌ
تا بزیستی بسطامت و گفتار در میان در حق تو نیک باشد

وَلَا تُرِينَ النَّاسَ إِلَّا جَمْعًا
وفرمانها مردمان را مگر جمعی

بَنَّا بَيْنَكَ دَهْرًا وَجَنَّاكَ خَلِيلٌ
بنیادیم تو را روزگار را و جانی تو را دوستی

وَأَنْ ضَافِرُ زَقَالِئِ يَوْمٍ فَاصْبِرْ إِلَى غَدٍ
و اگر تو نیک بود روزی امروز پس صبر کن تا فردا

عَسَى تَكُنَّا أَكْثَرُ عَنْكَ تَرَوُا
باشد شاید بود که ما از تو را از تو را ای شود

يَغْرُغْنِي الْكُفْرُ أَنْ قُلْ مَا لَمْ
غالب کند بر من کفر را که بگویم آنچه را که

وَيَغْنِي غَنَى الْمَالِ وَهُوَ ذَلِيلٌ
و غنی نماید تو را ثروت و حال که او خوار

وَلَا خَيْرَ فِي قَوْلٍ آخَرٍ مِمَّنْ
و نه نیکی در دوشی مردی دیگر

إِذَا الرِّيحُ مَالَتْ مَالٌ حَبْتٌ تَمِيلُ
چون باد بجهت شمال می آید

جَوَادٌ إِذَا اسْتَعْنَيْتَ عَنْ أَخِي مَا لَمْ
جواد است اگر بخواهی از برادر خود

وَعِنْدَ احْتِمَالِ الْفَقْرِ عَنْكَ جَبَلٌ
و در اندک احتمال فقر از تو

فَمَا أَكْثَرَ الْأَخْوَانَ حِينَ يَفْعَلُونَ
چند بسیار از برادران را در آن وقت

وَكُنْهُمْ لِلثَّيَابِ تَقَلِيلٌ
و باشند آنرا برای لباس کم

من عنه علی بن النعمان

فَلَا تُكْرَنَ الْقَوْلُ فِي غَيْرِ وَقْتِهِ
بسیار نگردد گفتار در غیر هنگام آن

وَأَدِّمْ عَلَى الْقَتْمِ الْمَرْبِ لِلْعَقْلِ
و ایستاد باش بر خاموشی از اندک عقل

يَمُوتُ الْفَتَى مِنْ عِثْرَةِ بِلْسَانِهِ
نمیرد جوان مرد از عثره دهان او

وَلَيْسَ يَمُوتُ الْمَرْءُ مِنْ عِثْرَةِ الرَّحْلِ
و نیست مرد مرد از عثره ارغوان یا

فَلَوْ نَكَّ مِثْلًا الْقَوْلُكَ مِثْلًا
اگر نه باشد چنانچه گفته گشتی

فَتَجَلِبَبُ الْبُعْضَاءُ مِنْ زِلَتِ النَّعْلِ
پس بپاشد بعضی از زلتن کفش

و عنده علی بن النعمان

دَارِي مَنَاجٍ عَلَى مَنَاجٍ
داری مناجات بر مناجات

وَذَا دِي مَنَاجٍ عَلَى مَنَاجٍ
و زاده دین مناجات بر مناجات

أَقْدِرُ مَا عِنْدَنَا حَاضِرٌ
توانم آنچه در نزد ما حاضر

وَأَنْ لَمْ يَكُنْ غَيْرُ خَيْرٍ وَخَلٌ
و اگر نه باشد غیر خیر و خل

فَأَمَّا الْكَبِيرُ فَرَضٌ سَبِيحٌ
اما بزرگوار پس سوره باشد بدان

وَأَمَّا اللَّيْمُ فَذَاكَ الْوَيْلُ
و اما کسین پس این وای

و عنده علی بن النعمان

خَوْفِي مِنْكُمْ أَخُو خَبَلٍ
ترسیدم از شما برادر نیاس خود

تَرَجِعُ الْمِرْجَ فِي بَيْتِ الْحَبَلِ
از مارش بر می گردانی در خانه نیاس

فَقُلْتُ دَعْنِي مِنْ أَكَاذِبِ الْحَبَلِ
پس گفتم رها کن مرا از کاذب نیاس

لَمْ تُشْرِي خَوَادَّ وَذُجَجِلِ
نزدی نخریدی و زنجیر

ادْفَعْ عَنِ نَفْسِي أَفَانِي الدُّوَلِ
دفع کن از نفس خود کوفتای دولت

بِخَالِي وَبَارِقِي عَزْوَ جَلِ
در خال من و درخشان کن زینت من

و امرای بنی کلاب

وله عليه السلام في رواية أخرى فأنشدكم

وَذَلَّلْتُ لَهَا أَرْضَ نَهْرٍ لَهَا

وَجَنَّبْتُ زَمِينَ رَا حَبَابِيْدِي

لَمَّا السَّحَابُ تَرَى جَالَهَا

جَوْنُ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

هَذَاكَ تَخْرِجُ أَنْفَالَهَا

اِنْ مَنَكَمُ نَهْرِيْنِ اَنْدَارُو بَارِيْ كَرَانِيْدُو

مَنْ النَّاسُ يَوْمَئِذٍ مَّا لَهَا

اَزَادُ مِيَانِ اِنْ رُوْزِ كَرْتَشْتِ اَوْرَا

وَذَلِكَ لَا تَلْنَا وَحَى لَهَا

بِرُوْزِ اَوْرَا اِنْ مَنَكَمُ نَهْرِيْنِ اَنْدَارُو

يُعِيْمُ الْكُمُوْلُ وَالْهَفَا لَهَا

اَنْدَارُو اَوْرَا مَوْبَا نَرَا وَاَكُوْ دَكَانِ اِيْ نَرَا

وَلَوْ ذَرَّةٌ كَانَ مَثَقَا لَهَا

وَاَكُوْ دَرَّةٌ بَا شَدُّ وَزْنِ اَنْ

وَكَيْ تَرَى الْعَيْنُ مَا هَا لَهَا

وَلِيْكِنْ يَنْدُ جَنْمِ اَنْجِ نَهْرِ سَا نَدِ اَوْرَا

فَأَمَّا عَلَيْهَا وَأَمَّا لَهَا

إِذَا كُنْتُ فِي السَّعَةِ حَبَابَا لَهَا

جَوْنُ بَا شَدُّ وَزْنِ اَنْ

إِذَا قَرَبْتُ سَاعَةً نَالَهَا

جَوْنُ نَرَا كَرْتَشْتِ اَوْرَا اِنْ مَنَكَمُ نَهْرِيْنِ اَنْدَارُو

تَبَرُّ لِحَالٍ عَلَى سُرْعَةٍ

بِرُوْزِ اَوْرَا اِنْ مَنَكَمُ نَهْرِيْنِ اَنْدَارُو

وَتَنْقُطُ لَهَا أَرْضُ مِنْ نَفْسَةٍ

وَاَكُوْ دَرَّةٌ بَا شَدُّ وَزْنِ اَنْ

وَلَا يَدْرِي سَائِلٌ قَائِلٌ

اِنْ اَنْجِ نَهْرِ سَا نَدِ اَوْرَا

تُخْبِتُ لَهَا بَارِيْهَا

اِنْ مَنَكَمُ نَهْرِيْنِ اَنْدَارُو

وَيَصُدُّ كُلُّ إِلَى مَوْقِفٍ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

تَرَى الْبَنَفْسُ مَا عَمِلَتْ مُحْضِرًا

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

تَرَى النَّاسُ كَرِيْ بِلَا فِقْوَةٍ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

يُجَارِبُهَا مَلِكٌ قَادِرٌ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

ذُنُوبِيْ بِلَا يَنْبِيْ فَمَا حَبَلِيْ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَلَا يَدْرِي مَهْدِيْ يَقُوْمُ وَبَعْدَا

طَوْنُ مَهْدِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَيُوَيْعُ مِنْهُمْ مَنْ يَلْذُوْهُ زَلَّةٌ

وَاَكُوْ دَرَّةٌ بَا شَدُّ وَزْنِ اَنْ

وَلَا عِنْدَ جَدُّوْهُ هُوَ يُعْقِلُ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَيَا لِحَقِّ يَا أَيُّكُمْ وَيَا لِحَقِّ عَمَلٍ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

فَلَا تَجْذَلُوْهُ يَا بَنِيْ وَعَجَلٍ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

بَنِيْ إِذَا مَا لِحَقِّ التَّلَكُ فَاَنْتَظِرْ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَذَلَّ مَلِكُنَا لَأَرْضٍ مِنْ آلِهَاتِهِمْ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

صَيِّ مِنَ الصَّيَّانِ لَا أَرَى عِنْدَهُ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

فَتَرْتَقُوْمُ الْقِيَامُ لِحَقِّ مَنَكَمُ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

سَيِّ بَنِيْ اللَّهِ نَفْسِيْ قِيَادُ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا عَاثَا مَرِيْ سَتِيْنِ حَوْلَا

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَيَضِيْبُ الضَّيْفُ بَعْضِيْ لِبَعْضِيْ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَتَلَتْ الضَّيْفُ مَالُ وَحَرَضُ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَبَا قِي الْعَرِ اسْقَامُ وَتَبِيْ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

فَجَذَلْنَا لَهَا الْعَمْرُ حَمَلُ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

فَنَصِفَا الْعَرِ نَحْفَةً التَّلِيْلُ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

لَفَعْلَتُهُ بِمَسَا عَنِ سَمَالِ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَيُغْلُ بِالْمَكَا سِ وَالْعِيَالِ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَيَهْمُ بِأَرْحَالِ قَانِيقَالِ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَيَسْمُوْهُ عَلَى هَذَا الْمَثَالِ

بَارِيْ كَرْتَشْنِ بَرِيْنِي عَالِ نَرَا

وَأَعْطَيْتُ لِلنَّفْسِ مَا هِيَ و بودم من نفس خود را آنچه می او	نَسِيتُ الْمَعَادَ فَمَا وَفَّكَ فراموش کردم بازگشت ای و ای آنرا
---	---

و عنده رهنی انداخته

وَاعْلَمْ حَقًّا أَنَّهُ حَكَمٌ عَدْلٌ و میدانم برستی او و عدل است	أَخَافُ وَأَرْجُو عَنُودَ وَعِقَابَهُ می ترسم و امید دارم در گزشتن او و عقوبت کردن
وَإِنْ يَكُ نَعْدًا فَإِنِّي لَهُ أَهْلٌ و اگر باشد عذاب کردن پس من برای آن آهسته	فَإِنْ يَكُ عَفْوَ أَفْهَمُنِي تَفَضُّلُ پس اگر باشد در گذشتن او که به بیان آرد و حسن باشد
خَيْتَكَ الْعُظْمَى وَقَدْ بَدَعَ النُّقْلُ بجور و دادن بر رکن و گاه باشد باغت	فَجِي ذَوِي الْأَفْقَارِ تَنْفُ قُلُوبِهِمْ پس گوشت که انداخته است بسبب تا شفا پس جان
وَإِنْ حَبَوُا عَنْكَ الْحَدِيثَ فَلَا تَلْ و اگر با دارند از تو سخن را پس سوال کن	فَإِنْ أَعْرَضُوا كَرِهًا فَيُتَكْرَّمُ پس اگر عرض کردند ستم و سختی پس بجزا
وَإِنَّ الَّذِي قَالُوا وَذَلِكَ لَمْ يَقُلُو و ای کسی که گفتند این را پس بدار که نگویند	فَإِنَّ الَّذِي يُوَدِّعُكَ إِسْتِمَاعُهُ پس ای کسی که خدایتان را شنید

و مرقارانه بر صیادیده

أَرْحَنِي فَقَدْ أَفْنَيْتُ كُلَّ خَلِيلٍ سختی بر من کردی پس من را از هر دوستی	إِلَّا أَتَيْتُ الْمَوْتَ الَّذِي لَيْسَ بَارِكِي مگر آنکه نیاید مرگ که نیست بر من نیکو
كَأَنِّي لَتُخَوِّخُوهُمْ بَدِيلٌ و ای من که بفرمایید بفرمایید	أَرَأَيْتَ نَصْرًا بِالَّذِينَ أَحْبَبْتَهُمْ آیا دیدی نصرتی را به آنهایی که دوست داشتی

فَالِدُخْلُ الْجَارِثِ الْأَعْوَارِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ پس ای دزدان دزدان پیران امیر المؤمنین	فَإِنَّ الْإِسْبَابَ پس ای اسباب
---	-------------------------------------

عَلَيَّ كَيْبًا حَزِينًا مُتَغَيِّرًا اللَّوْنُ فَقَالَ لَهُ يَا حَارِثُ مَا لِي
آنکه من را غمناک کند و غمناک بگردیده پس گفت مرا و ای حارث

أَرَأَيْتَ كَيْبًا حَزِينًا مُتَغَيِّرًا اللَّوْنُ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا أَلَوْنُ
آیا دیدی غمناک و غمناک بگردیده پس گفت ای امیر المؤمنین

كَذَلِكَ وَقَدْ كَرِهْتُ سَيِّئًا وَدَقُّ عَظْمِي وَأَقْرَبَ أَجَلِي فَقَالَ عَزَمُ
همچنان حال آنکه بزرگتر شد سال من و کمرشید استخوان من و نزدیک شد اجل من

يَا حَارِثُ هَذَا مِنْ بَيْتِ يَرْفِ ای حارث این بیت از میز به پیشه مرا	مِنْ مُؤْمِنٍ أَوْ مُنَافِقٍ از مؤمن یا منافق
--	--

يَعْرِفُنِي طَرَفُهُ وَأَعْرِفُهُ شناختن مرا بجهت او و بشناسم او را	بِنَعْسَتِهِ وَأَسْمِهِ وَمَنَاقِبِهِ بجفت او و نام او و اوصاف کردار او باشد
--	---

وَأَنْتَ عِنْدَ الصَّاحِبِ مُعْتَرِضِي و تو نزد اوست حراطه و در پیش اینده باکی	فَلَا تُخَفِّ عَشْرَةَ وَلَا زَلُّو پس ترس از سر آمدن و نه از لغزش
---	---

أَقُولُ لِلنَّارِ حِينَ تَوْفَّقُ الْعَرَضُ و می گویم برای آتش آن هنگام که بداند از آن	ذَرْبِهِ لَا تَقْرُبُهُ إِنْ لَهُ و دست بردار از نزدیک من شود بدو بدستی او را
---	--

حَدَّيْكَ بِحُلِّ الْوَصِيِّ مُتَّصِلًا رشتن است به رشتن و پیوسته پیوسته	تَحَالَهٌ فِي الْحَدِّ وَالْعَصَلَا در پنداری آنرا و شیرینی است
---	--

أَسْقِيكَ مِنْ بَارِدٍ عَلَى ضَمَائِهِ آب و لقمه ترا از آب سرد و بر شنگی	كَمْ لَيْتَ أَعُودُ بِهِ لَكَ جَمْعًا پس ای من که بفرمایم به تو در جمع
---	---

قَوْلِي عَلَى بَحْرٍ عَجَبُ گفتم ای من که بفرمایم به تو در بحر	وَمِنْ كُلِّ مَرَّةٍ عَلَيْهِ ذِكْرًا و از هر مرتبه که بر او یاد
---	---

و من کل مرتبه علی ذکر او

<p>دُنَا خَدَعْنِي لَتِ اعْرِفْ خَالَهَا دُنیا فریب دہا کہ یاکر نہیں کہ نہیں</p>	<p>مَدَنِي اِلَى يَمِينِهَا فَرَدَتْهَا وَسَمَاهَا مدنی را یمن سوخت راسته در آید</p>
<p>وَدَايَتَهَا حُجَّاجَةٌ دیدم او را بنیازمند</p>	<p>فَوَهَبَتْ جَلَّتْهَا لَهَا پس بخشید بر او را</p>
<p>لَوْ كَانَ هَذَا الْعِلْمُ حَصْلَ الْمُنَى اگر بودی این علم حاصل منی</p>	<p>مَا كَانَ يَبْقَى فِي الرِّبَةِ جَاهِلٌ نبود در بمانده در میان افریدگان</p>
<p>أَجْمَدُوا وَلَا تَكُنْ وَلَا تَكُنْ غَافِلَةٌ گوش کن و کار مکن و مبالغ غافل شو</p>	<p>فَذَكَاةُ الْعَقْلِ لِمَنْ تَشْكَا سَلَةٌ پس پشیمانی سران بآیین مرا گشت کرامت</p>
<p>وَمَرَّ مَعَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ</p>	
<p>رَضِينَا فَبَسَّ لِحْيَتَا رَفِئَتَا خوشو شدیم بقبضت باصلاح او زده</p>	<p>لَتَأْخُذْهُ وَلَدٌ عَدَا مَالٍ مراست و آنکه هم دشمنان راست مال</p>
<p>فَإِنَّ الْمَالَ يُغْنِي عَنْ قَلِيلٍ بدست که مال نیست سود از اندک</p>	<p>وَإِنَّ الْعِلْمَ بَاقٍ لَا يَزَالُ و بدستی به دانش بماند که از ایل شود</p>
<p>وَمَا تَعْلَمُ عَنْهُ يَحْمَدُ</p>	
<p>لَنَعْلَمَ أَبَا بَكْرٍ وَلَا نَكُ جَاهِلًا ایستد ابابکر و ما بشناسان</p>	<p>وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ سَلِّ عَلَى عَدَا ابوبکر رضی الله عنه در مسجد پس گفت</p>
<p>وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَوْصَى بِحِفْظِهِ و رسول خدا وصیت کرد در حفظ او</p>	<p>بِأَنَّ عَلِيًّا خَيْرٌ حَافٍ وَنَاعِلٌ پس علی را خیر تر است محافظ و نوازشگر</p>
<p>وَأَكْذَبُهُ قَوْلُهُ فِي الْفَضَائِلِ و کذب کرد در فضایل</p>	<p>وَكَيْفَ هَذَا الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِ قَدِيمٍ چگونه است این عیش از بدو</p>

<p>وَلَا تَحْتَسِبْ حُجَّتَهُ وَارْدُ الْوَدَى و محاسبان و را حق او و بگردان نماند</p>	<p>إِلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ أَصْدَقُ قَائِلٍ پس او راست گویا که خداوند است گفتار</p>
<p>وَلَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَامٌ</p>	
<p>الْأَهْلُ إِلَى طَوْلِ الْحَيَّةِ بَيْلٌ بدان صحیح نیست بسود و زن زندگانی را</p>	<p>وَإِنِّي وَهَذَا الْمَوْتُ لِحَسْبِ جَوْلٍ و جانمند و حال من مرگ نیست که بود</p>
<p>فَإِنِّي وَإِنْ أَصَحْتُ بِالْمَوْتِ مَوْقِنًا پس بدستی که من اگر گشتم بمرگ یقین دهنده</p>	<p>وَلِيَا مَلٍّ مِنْ دُونِ ذَلِكَ طَوِيلٌ و مرگ است امید و پیش از آن</p>
<p>وَالَّذِي هُوَ الْوَأْنُ تَرْوَحُ وَتَغْتَبِكُ و در روز کار و راه گشتن و بماند</p>	<p>وَأَنْ تَقُولَ بَيْنَهُمْ نَبِيلٌ و به کسی که جان و دین از آن برون و بخونند</p>
<p>وَمَنْ لِحَقِّ لَا مَعْرَجَ دُونَهُ و جای و دوز آن بر استیج بالا رفتن نیست از</p>	<p>لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُ لَاحِظٌ بَيْلٌ و هر امر را از آن بنویس او را است</p>
<p>قَطَعَتْ بَيَاتِكُمُ التَّعْزُزُ ذِكْرٌ بریدم روزهای غایت شدن یاد بگور</p>	<p>وَكُلُّ عَزْزٍ مَاهُنَاكَ ذَكِيلٌ و هر غلبه ای اینجا خوار است</p>
<p>أَرَى عَلَيْكَ كَثِيرًا عَلَى كَثِيرٍ ایستد بر تو بسیار بر خود بسیار</p>	<p>وَصَالِحَتُهَا حَتَّى الْمَاءِ عَلَيْكَ و خداوند آن عذرا تا وقت مرگ بر تو</p>
<p>لِكُلِّ جَمَاعٍ مِنْ خَلِيلِينَ قَرِينٌ بر هر جمعی از دو دوست جدا</p>	<p>وَكُلُّ لِقَاءٍ الْغَائِبِينَ قَلِيلٌ و همه دیدار گذرانندگان اندک است</p>
<p>وَإِنْ أَفْتَقَادِي بَعْدَ أَحْمَدٍ و بدستی من بعد از احمد</p>	<p>ذَكِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدْعُ خَلِيلٌ و کم است بر آن که ندانند دوست</p>
<p>وَكَيْفَ هَذَا الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِ قَدِيمٍ چگونه است این عیش از بدو</p>	<p>لَعَمْرُكَ إِنِّي أَمَّا إِلَيْكَ بَيْلٌ زنده ۱۵ غم که زمره است و بدست</p>

سَمِعَ عَنْ ذِكْرِي وَتَحْسَنِي مَوَدَّتِي

وَلَيْسَ خَلِيلِي بِالْمَلُودِ وَلَا الْكَدِي

وَلَكِنْ خَلِيلِي مِنْ يَدِي وَمُصَالَه

إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعَيْشِ مَدَا

بِرِدِّ الْقَبِي لَا يَمُوتُ وَهَرَمَا

وَلَيْسَ جَلِيلُ زُرَّةٍ مَالٍ وَفَقْدَهُ

لِذَلِكَ حَسْبِي لَا يَوَانِيهِ مَضْجَعُ

يَا نَوْعِي قُلُّ الْأَجْبَالِ الْخَوَّسِيمِ

وَأَسْتَزَلُّوا بَعْدَ عَزِّ عَنْ مَعَاظِلِهِ

نَادَا نَمَّ صَارِخٌ مِنْ بَعْدِ مَا دُفِنُوا

وَيُظْهِرُ بَعْدَ الْخَيْلِ عَدْلِي

إِذَا غَبَّتْ بِرِضَاهُ سِوَايَ بَدِيلِ

فَإِنْ غَرَّابَاتِ الْبَاكِاتِ قَلِيلُ

وَلَيْسَ إِلَيَّ أَنْ لَا يَمُوتَ سَبِيلُ

وَلَكِنْ زُرَّةُ الْأَكْرَمِينَ خَلِيلُ

وَفِي الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفَرَقِ غَلِيلُ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْكَرَامُ

غَلِبَ الْخَالُ فَلَمْ تَنْفَعَهُمُ الْقُلُوبُ

إِلَى مَقَارِهِمْ يَا بَسْمًا تَزَلُّوا

إِنَّ الْأَشْرَقَ وَالْخَيَانَ وَالْجَلِيلُ

إِنَّ الْوَجُونَ الَّتِي كَانَتْ مَحْبَبَةً

فَأَصَحَّ الْقَبْرُ عَنْهُمْ حِينَ سَابَ لَهْمُ

وَمَا لَكُمْ كَرَفَا الْأَمْوَالِ وَاتَّخَرُوا

وَمَا لَكُمْ شِدَادُ دُونََ تَحْصِينِهِمْ

أَصَحَّتْ مَسَاكِينُكُمْ وَخَنَاءُ مَعْطَلَةٍ

سَلَّ الْخَلِيقَةُ إِذَا فُتِحَتْ مَنِيَّتُهُ

إِنَّ الْكُفْرَ الَّتِي كَانَتْ مَفَاتِحُهَا

إِنَّ الْعَبِيدَ الَّتِي رَضَتْ عَنْهُمْ عَدْلُ

إِنَّ الْفَوَارِسَ وَالْعُقَدَانَ مَا صَنَعُوا

إِنَّ الْكُفْرَ أَلَمْ يَكُونُوا خَلْفَتَهُمْ حِيلُهُ

مِنْ دُونِهَا تَضَرَّبَ الْأَشَارُ وَالْهَلَا

وَبَلَّكَ الْوَجُونَ عَلَيْهَا الذُّودُ تَنْقَلِبُ

فَأَجْحُوا أَبْعَدُ مَوَلَاكُمْ قَدْ أَكَلُوا

فَخَلَفُوا عَلَى الْأَعْدَاءِ وَارْتَحَلُ

فَفَارَقُوا الذُّودَ وَالْأَهْلِينَ وَانْتَفَلَوْا

وَمَا كُنُوهَا إِلَى الْأَخْبَاتِ قَدِيرُ

إِنَّ الشَّهْرَ وَالْأَنْسَ الْخَيْلَ وَالْخَوَلُ

تَنَوُّوا بِالْعَصْبَةِ الْمُقَوَّبِينَ لَوْ حُلُ

إِنَّ الْعَدِيدَ وَالْأَنْسَ الْبَيْضَ وَالْأَكَلُ

إِنَّ الْخَوَارِمَ مَحْطِيَّةَ الذُّنُوبِ

لَمَّا دَوَّاهُ صَرْعًا وَهُوَ يَنْقَلِبُ

اِنَّ الْكَلِمَةَ اَمَّا لَمُؤْمِنًا مَّا غَضِبُوا
بکی اند ویران آن حمایت کردند و بدین شد

اِنَّ الْكَلِمَةَ لَمُؤْمِنًا مَّا غَضِبُوا
بکی اند ویران آن حمایت کردند و بدین شد

هَبْهَاتٍ مَا مَنَعُوا ضِيَاءَ وَلَا دَفَعُوا
چه دورست از آن مانع کردند هیچ ستم باز نداشتند

مَا سَاعَدُوكَ وَلَا وَاوَاكَ اَقْرَبُ
موافقت نکردند با تو و موافقت نکردند با تو نزدیکتر

مَا بَالُ فِرْقٍ لَا يَتَّبِعُ احَدًا
چیت حال بود که بنوبت نمی آید بدو هیچ کی

مَا بَالُ ذِكْرِكَ مَنِيًّا وَمُطْرَجًا
چیت حال بود که در تو فراموش گرد و ماند افتاد

مَا بَالُ فِرْقٍ وَحْدًا لَا يَتَّبِعُ احَدًا
چیت حال بود که به تنهایی پیوسته نماند

لَا تَنْكُرُنَّ فَمَا دَامَتْ عَلَىٰ ذَٰلِكَ
تا یکنه نه حمله نماند بر حق بماند

وَكَيْفَ بِرُجُودِ اَمْرِ الْعَيْشِ مُتَّحِلًا
و چگونگی به وجود آمدن عیش متعلق

وَجِسْمُهُ لِبَنَاتٍ اَكْرَدَىٰ عَرَضًا
و تن او بر زنانی مملکت نشانه است

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ نَجْمًا يَهْدِيهِ
بکی اند حمایت کنندگان آنکه در نزد بدین است

لَنَا اَنْتَكَ سِهَامُ الْمَوْتِ تَنْتَحِلُ
آن هنگام که آمد بتویرهای مرگ که پیکانها را ده

عَنْكَ الْمَيِّتَةُ اَوْ فَايُهُم بِالْاَجَلِ
از تو مرگ چون فرود آمد به آن وقت مردن

كُلُّ شَيْءٍ لَهَا فَا فَتَحَ بِمَا فَعَلُوا
همه واکذا شدند توانی رشت آنچه ایشان کردند

وَلَا يَخُوفُ بَرٌّ مِنْ بَيْنِهِمْ رَجُلًا
و نمی گردد بد و از میان ایشان مردی

وَكَلَّمُ يَأْتِيهِمُ الْمَلَأُ قَدْ تَغْلَوُا
و ستم این آید پیش گردن مال حقیقت که مشغول

بِعِشَالِكُمْ كَنْفِيهِ الْكَرْعُ وَالْوَهْلُ
کرد می بد بتوزد و جانب او ترس و ناتوانی

اَلَا اَنَا خَ عَلَيْهِ الْمَوْتُ وَالْوَجَلُ
مگر فرود آمد بروی مرگ و ترس

وَدَوَّحَهُ بِجَمَالِ الْمَوْتِ مُتَّحِلًا
و جان او در میان مرگ پیوسته است

وَمَلَكُهُ زَائِلٌ عَنْهُ وَمُسْتَقِلُّ
و بادشاهی از وی می نماند و از وی می ماند

وَفِي الْخَلْقِ لِحْيَانًا لِعَبْرَةٍ مَرَّ
و در خلق در میان آنکه در نزد بدین است

وَلَمَّا رَأَىٰ اِنْسَانًا يَرَىٰ عَيْبَ نَفْسِهِ
و ندیدم هیچ آدمی که بیند عیب خود را

وَمَنْ ذَا الَّذِي يَحْجُو مِنَ النَّاسِ سِلَاحًا
کیست آن کسی که برسد از مردمان سلاح

اَحَلَّتْ قَوْمًا حِينَ حَرَبَتْ اِلَى الْغَنَى
بزرگ زد کردی آن هنگام که از گشایی با تو گذشت

وَلَمْ يَفْقَرْ يَوْمًا وَاِنْ كَانَ مَعْدًا
و در روز نشود روزی و اگر باشد نماند

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَيَعْلُ عَلَىٰ عَضِّ الرِّجَالِ ثِقِيلُ
و در پای بر کوبیدن مردان سنگین

وَاِنْ كَانَ لَوْ يَخْفَىٰ عَلَيْهِ جَبَلٌ
و اگر چه باشد که پنهان شود بر او کوه

وَلِلنَّاسِ قَالٌ بِالظُّنُونِ وَقِيلُ
و آدمیان گفت کوهی است به گمانها

عَيْنُهُ تَفَرَّى وَغَدَاةً تَنْبُلُ
و چشمها نگاه می دارد و بامداد آید بخشش

يَحْنَىٰ وَلَمْ يَتَغَنَّ قَدْ يَجْلُ
می خندد و نماند بخندن مرزنجبین

اَقْبَلِكْ بِنَفْسِي اِنَّمَا الْمُصْطَفَى الَّذِي
خواجه درم بر بخش خود ای برگزیده آن برگزیده که

وَيَهْدِيكَ حَوْبَانِي وَمَا قَدْ بَنِي
و هدایت دهد از آن و جان من و چیت قد جان من

وَمَنْ كَانَ لِي مَرُكْتُ طِفْلًا وَيَا قَاسِمَ
و آن کسی که بود در من در آن وقت که بود کودک

وَمَنْ جَلَّ جَدِّي وَمَنْ غَمَّ اِلَى
و آن کسی که پدر او در بدرفتاری غم و بدرفتاری

وَمَنْ جِئْتُ اِنْجِي بَيْنَ مَنْ كَانَ مَرًا
و آن کسی که می آید از میان آنکه در میان کسی که بود

هَذَا نَابِرُ الرَّحْمَنِ مِنْ غَمَّةٍ لِحَمَلٍ
راه نماند از غم و انداخته از غم و انداخته

لَمْ يَأْتِي مَعَهُ اِلَى الدَّرْعِ وَالْاَمَلِ
و آن کسی که نماند به سوی دروغ و امید

وَالْعَفْشُ بِالْعِلْمِ وَبِالْهَمَلِ
و برداشت بر علم و بر همت

وَمَنْ تَحَلَّى تَحَلَّى وَمَنْ بَنَى بَنَى
و آن کسی که تهنیت و صلوات و در تهنیت

دَعَا لِي وَلِخَالِي وَبَيْنَ مَنْ فَضَارَ
خواندند و برادران و در میان آنکه در میان

لَكَ الْفَضْلُ اِنِّي مَا حَيْثُ لَكَ كَرَمٌ
 لَكَ الْفَضْلُ اِنِّي مَا حَيْثُ لَكَ كَرَمٌ
 لَكَ الْفَضْلُ اِنِّي مَا حَيْثُ لَكَ كَرَمٌ
 لَكَ الْفَضْلُ اِنِّي مَا حَيْثُ لَكَ كَرَمٌ

وَأَسْتَعِزُّ عَلَى الْمَدِينَةِ عَلَيَّ مَا فَتَعَهُ عَلَى مَا وَقَالَ يَا سَوْدَةَ
 نَعْتُ فَرِيضًا إِنَّمَا خَلَقْتَنِي اسْتِغْلَالًا لِي فَقَالَ طَلَمَا أَذِنْتَ لِأَمْرٍ
 أَنبِيَاءَهَا يَا عَلِيَّ مَا تَرْضَى بِأَنْتَ وَذِي وَصِيٍّ وَخَلِيفَتِي وَقَائِمِي
 دِينِي وَمَنْحُزٍ وَعَدِي لِحُكْمِي وَدَمَكُ دِي وَتَ مَنِي بِمَنْزِلِهِ هَرُونَ
 مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا بَنِيَّ مِنْ بَعْدِي فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

أَلَا نَاعِدَا اللَّهَ أَهْلَ النِّفَاقِ
 يَقُولُونَ لِي قَدْ قُلْنَاكَ الرُّسُولَ
 وَمَا بَانَكَ إِلَّا أَنَّ النَّبِيَّ
 فَرِيتَ وَبَيَّنَّنِي عَلَى عَائِنِي
 وَأَهْلَ الْأَرَاخِيفِ وَالْبَاهِلِ
 حَقَّكَ وَمَا كَانَ بِالْفَاعِلِ
 إِلَى الزَّاحِمِ الْحَاكِمِ الْقَاضِلِ

فَلَمَّا رَأَى هَذَا قَلْبُهُ
 أَمْرًا بَرًّا عَمِّي فَأَنْبَأَنَّهُ
 فَقَالَ أَخِي أَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ

وَأَيْضًا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

بِمِثْلِ دَفْعِ الْعَقْلِ فِي نَفْسِهِ
 فَإِنْ تَزَلَّتْ بَعْنَةُ لَمْ تَرَعْهُ
 نَأَى الْأَمْرِ يُقْضَى إِلَى الْخَيْرِ

وَذُو الْجَهْلِ بِأَمْنٍ آتَامَهُ
 فَإِنْ بَدَّهَتْهُ صُرُوفُ الْكُفَرَانِ
 وَلَقَدْ خَرَجَ الْحَزْمُ فِي نَفْسِهِ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَرَّمَ

وَقَالَ مَقَالُ الْأَخِ الْكَتَابِ
 يَا حَيَّافِ ذِي الْجَدِّ الْكَدَّاعِلِ
 كَهْرُونَ مُوسَى وَلَكْرِيَانِكَ

وَأَيْضًا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

مُضَابِيهِ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَا
 لِمَا كَانَ فِي نَفْسِهِ مَشْتَا
 فَضْلًا خَيْرَ أَوْلَا

وَبَنِي مَضَارِعَ مَنْ قَدْ خَلَا
 بَعْضُ مَضَابِيهِ أَعْوَلَا
 لَعَلَّهُ الْخَضِرُ عِنْدَ الْكَسَا

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَرَّمَ

اعني جود انا لك الله فيكما
ان چشم من بخشش كنيد بركت خدا و خدی دتا

علي يد الطهارا وابي ريسها
بر مته بطي و بر مته ان

مصابها ادجي لي الجود والهوك
صفت ايشان باريد كردنيد براي من ميان همين

منذ فطنت الله خيمها
يكرد بدستی که خوب کرد ايشان خدا خوی او را

لقد نضر في الله ديس محمد
بدستی که يار کرد در خدا و محمد را

وايضاً عليه السلام والتحية

عليها لكن ما ترى لها مثلاً
بر و ما ند نشوند که نمی تو را ايشان مانند

وسيد الخوان اقل من صلا
و مته زن اولين کسی که نماز کرد با رسول

فبت افاي منها القم والنكلا
پس ببت که بستم بچ بخت ايشان اندا و وفيد در

مباركة والله ساق لها الفضلا
بخشست و خدا بر ندر برای او فضل را

علي مني في الدين قد دعا الما
برای که شتم کرد در دين کسی که دعا است

وقف الداعي التي اكرولا
پس او اند خواننده بیک فرستاده را

في دحي البيل بكن واصبلا
در تايكها های شب با طرا و شبانگا

سدا قادرا و بفي غلبلا
مته و نفا در او و بفي غلبه را

مثل ما كان ها و با و ذكلا
مانند کسی که باشد فرافتنند و خوار

وجبي محمد لي خلبلا
و بر این بستمه است محمد را دوست

ان عبد الطاع رتا جلا
بدستی که بنده کفران بردار کند خدا را بزرگ را

فصلوة اياه نذري عليك
پس در و ن بپای بستم بر تو

ان ضرب العدا بالبيض رخي
بدستی که زدند دشمنان شمشیر سفید شوند گردانند

ليس من كان قاصدا متيقما
نیست آنکی که باشد راه راست روزه استوار

حبي الله عصمة لا مودي
نداشت خدا انکه دست مکارای را

وله عليه التحية ولا كن م

انا الصفر الذي حدث عنه
منه جان که حدیث گفته اند تر

وقاسيت الحروب انا ابن سبع
و بستم حروب را بر موقت سال

فلم تدع التوفلت اعدوا
پس مدهدست نشستم با مار دشمن

وايضاً عليه السلام والتحية

صيد الملوك ارب و صغالب
تا بادش مان خدگوش باشد و ربا مان

صدي الفوارس في اللفاء و ائي
نخا من سواران باشند کارزار و مدهدستی که من

وقال علي كرم الله وجهه

المرتران الله ابلي رسوله
ای ندمید که خدا نعمت داد رسول خود را

بما اترك الكفار دارمكة
بأنکه فرود آورد کافران در سرای خوار

فامسي رسوله قد عر نصره
پس گشت رسول خدا که قول شد بر و ز

عناق الطر تحدا بخدا لا
مرخان تو هر را افتاده نشوند افتاده نشد فی

فلا شيت ائت الرب لا
پس و نه شدم شیت گردانید در در

ولم تدع النخا لدي ملا
و مدهدست بخشش نزدیکی من

واذا كنت فصيلا ابطال
و چون سوار شوم پس شکا رمن دیر از باشند

عند الوغا القصر فقتاك
نزدیک کارزار شیرلی بستم شنده

بلا و عمر نزي قنار و ذي فضل
نعت و دینی عطا خد و نوزایی و حد و ندر

ولا قوا هو انا من انا و من قنار
و نه رسیدند بر حوار را بر کرد و ز ششم

مينة اياته لذوي العتكل
بود امین خدا که فرود آورد ده کند رستی

مَبِينَةً لِّأَيُّهَا لَذَوِي الْعَقْلِ
و شکر کرده شنایان او را خداوندان خود را
وَامُوا بِاللَّهِ جَمْعِي أَكْثَمُ
و شکر بستان خدا کرد و شکر بستان بندگان
فَرَادَهُمُ الرِّحْمُ خَيْلًا عَلَى نَيْلٍ
بسی زیادت کرد بر خداوندان بیایی عقل بر نیایی
وَقَوْمًا غَضًّا فَأَعْلَهُمُ أَحْسَنُ
و گروهی خشمگین بستان که کرد از ایشان نیکوترین کرد
وَقَدْ جَادُوا بِالْجَلَدِ وَالْقَتْلِ
و بدگشتی سو کرده بودند از بزدن و قتل
صَرَبًا وَمِنْ دِي حَبَّةٍ مِنْهُمْ كَلٌّ
افتاده و از خداوندی از ایشان دوامی
يَحْدُو بِأَسَالِ الرِّثَاءِ وَالْوَيْلِ
بخشش می کردند بفرموده اشکهای باران خود قطره و زاری
وَسَيِّئَةٌ تَنْعَاهُ وَتَعْيُ الْأَجْمَلُ
و برسیه بفرموده می دادند او را و خبر می دادند بفرموده
مَلَكَةٌ حَرِيٌّ مَبِينَةُ التَّحَلُّ
بوده عقل گرم بگریه انداخته میبست رسیدن
ذُو وَجْدَةٍ فِي الْحَزُونِ وَفِي السَّلْ
خداوندان دلیرها در زمینهای درشت و دراز
وَلَلْغَى اسَابِقُ مَقْطَعَةِ الْوَصْلِ
و در می میبست بریده پیوند
عَنِ الْبَغْيِ وَالْعُدْوَانِ فِي السَّخْلِ
از شتمانی و از بیداری در مشغول کننده بندگان

فَجَاءَ بِفِرْقَانٍ مِنَ اللَّهِ مُنْزَلِي
پس آورد و فرق گشته از خداوند فرستاده
فَامِنْ أَقْوَامٍ كَرَامٍ وَاقْتَنُوا
پس بگردید و آتی بزرگان و یقین داشتند
وَأَنْتُمْ أَقْوَامٌ فَذَاعَتْ قُلُوبُهُمْ
و شما کردید و آتی بزرگان و یقین داشتند
وَأَمَّا مَنْ مِنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ رُسُلَهُمْ
و یقین داد از ایشان روزی که رسول خود را
يَا أَيُّهُمْ بِبَعْضِ خُفَافٍ قَطَاعٍ
بستانهای ایشان بود همیشه ای سفید سبک برنده
فَكَمْ تَرَكُوا مِنْ نَاسٍ فِي حِمَّةٍ
پس بسیار ترک کردند از نمانده خداوند حیمت
وَبَكَى عِبُونَ النَّاسِ عَلَيْهِمْ
و گریه می کردند خشمهای نوحه گران بر ایشان
نَوَاحٍ تَكِي عَتَبَةُ الْعَوَائِبِ
نوحه گران گریه می کردند بر عتبه گران و بر سر
وَذَا الرَّحْلُ تَنْعَى وَأَبْنُ جَذَعَانِ فِيمَا
و خداوند گریه را بفرموده اند و بر خنجر می زدند و در میان
يَوْمِي مِنْهُمْ فِي بَيْتٍ يَدْعُ عَصَابَةَ
یقیم شوند از ایشان در جاه بدر گریه
دَعَا الْغِيَّ مِنْهُمْ مَنْ دَعَا فَاجَاهَهُمْ
خواند گشتی از ایشان کسی که خواند پس جابجاست
فَاصْخَرُوا الدِّمْدَادَ الْحَجِيمَ بِعَرْلٍ
بشدند از دزدان سرور و از بندگان

وَقَالَ عَلِيٌّ يَوْمَ الْخَنْدَقِ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْجَمِيلِ الْمُفَضَّلِ
و شکر و ستایش مرا خداوند را بستان که احسان کننده
شُكْرًا عَلَى تَمْكِينِهِ لِرَسُولِهِ
شکر کردن بر تمکین دادن او را رسول خود را
كَمْ نِعْمَةٍ لَا اسْتَطِيعُ بُلُوغَهَا
بسی نعمتی من توانان بستم بیان رسیدن
بَلِّغْ أَصْحَابَ فَضْلِهِ مَتَّظَاهِرًا
شکر مصلحت بزرگوار است احسان او هم بهشت شوند
قَدْ عَابَنَ الْأَخْرَابُ مِنْ تَأْيِيدِ
بدگشتی که معاینه بیدارند و مان از قوت دادن
مَا فِيهِ مَوْعِظَةٌ لِكُلِّ مُذَكِّرٍ
آنچه در وی است بفرموده اند و اندک کننده

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَمْدُ يَوْمَ أُحُدٍ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَنَحْنُ الْمُسْلِمُونَ
و شکر و ستایش را بفرموده برای و شکر
وَقَالُوا بَيْنَ الْكِبَادِ نَضْرِبًا
گفتند که بپشتیم چون باری شوم
فَإِنْ تَبَغَّوْا وَتَفَخَّرُوا عَلَيْنَا
پس اگر شتم کنید و بفرموده کنید
وَلَوْ فِي الْعَوَائِدِ وَالضَّلَالِ
و شکر و ستایش را بفرموده برای و شکر
غَدَاةَ الرُّوحِ بِأَسْلِ الْهَوَالِ
باید و ترس بستان بفرموده دراز
بِحِمَّةٍ وَهُوَ فِي الْغَرْفِ الْعَوَالِ
بجزمه و او در غرفه ای هست بلند

فَقَدْ أَوْدَىٰ بِحَيَّةٍ يَوْمَ بَدْرٍ
ویدستی که هلاک کرد ایند عقبه را روز

وَقَدْ فَلَّتْ خِلْمُهُمْ بِسَدْرٍ
ویدستی که رفته در او دم سواران ایشانرا بید

وَقَدْ خَادَيْتُ كِبَهُمُ جِهَادًا
ویدستی که بکدام منته ایشانرا اشکارا

قَتَلَ لُجْجُهُ فَرَّقَتْ عَنْهُ
پس در وی لجاجت کرد پس بر داشت از او

كَأَنَّ الْمَلْحَ خَالَطَهُ إِذَا مَا
گویا که لنگ میزدش کرد با او چون

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَكُنَّا نَرْكَبُ فِي دُمُوقِ وَأَهْلُهَا
و ما را که می نشستیم در دُمُوق و اهل آن

وَعَيْنُهُ صَادَ الرِّمَاحُ جَلِيلُهَا
و بانه فی بی نیاز از ایشان که صید میزد نیز ماشور و

وَكُنَّ أَنْاسُ لَا تُصِيدُ بِهَا حِنَا
و ما را می یابیم که صید نکند بزمان

تَبَكَّى عَلَى بَعْدِ لَهَا رَاحَ غَارِنَا
گریه می کرد بر نبودن او را که در غار ما

وَقَدْ أَوْدَىٰ وَجَاهُ غَيْرِ الْبَرِّ
ویدستی که هلاک برد ایند و کوشش زد نه بقیه

وَاتَّبَعَتِ الْعَرْمَةُ بِالْجَبَالِ
و از پی مردم به نیت از بار کار کارندان را برد

بِحَدِّ اللَّهِ طَلَمَةً فِي الْحَبَالِ
بستایش خدا طلحه را در جویان

بَقِيَ الْحَدَّ جُودَتْ بِالضِّقَالِ
بستگ نیز مای که نه کرده شد بر دشمن کردن

تَلَطَّى كَالْعَقِيقَةِ فِي الظُّلُومِ
زبان زد همچو برق در سایه های

لَمَّا صَدَّ مِنْ صَفِّ بْنِ

مَنْ اسْمُهُ مَوْتُورٌ وَشَمَطٌ أَتَاكَ
از مردی دو مو کینه بسته وزن دوی فرزند مرد

وَأَضْحَتْ بَعِيدًا يَوْمَ أَحْدَاكَ لَأَلِّ
و گشت پستک از او و زنی از پلوکان

إِذَا مَا طَعَنَّا الْقَوْمَ غَيْرَ الْمَقَابِلِ
چون نیزه زدیم گروه را جز کار را او کننده

فَلَبَسَ إِلَى يَوْمٍ الْحَبَابِ بِقَافِلِ
و بست تا روز شمار بار کردند

وَقَالَ تَعَالَى كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ فِي حَبِيبٍ أَخْبَ إِلَهُ هُودِي

لَقَدْ كَانَ ذَا جِدٍّ وَجَدَّ كَفَرُهُ
بدستی بود خدا آمد دولت و کوشش زد برای کفر

فَقُلْتُ بِالسَّيْفِ ضَرْبَةً
پس در آن قلعه او به شمشیر زدم

فَذَاكَ مَاتَ الْكَافِرِينَ وَمَنْ كُنَّ
پس آنست بازشت کافران و نه که باشد

وَكْتُبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَأَنَّكَ غِلٌّ وَأَنْتَ الْخَيْسُ
همچو نیزه ای بیست و نه را بیابان

بِحَدِّ الْخَرَابِ وَخَزِ الرَّقَابِ
به نیت کردن ضرب زدن و بریدن گردن

نَكَبِدُ الْكَذُوبَ وَنَحْرِي الْهُيُوبَ
و کینه می کند دروغ گو و سوا می زند صاحب نیست

وَكْتُبَ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ سَفِيَّانَ

الْأَمِنْ ذَا يَبْلُغُ مَا إِنْ قَوْلُكَ
بدستی است آنک برساند آنچه می گویم

أَلَا أَيْلُغُ مَعُوبَةً بِنَ مُحَمَّدٍ
بدان برساند معویه به محمد

وَنَاطَحَتِ الْأَكَا رِمَ مِنْ رَجَالِ
و سرزدی بایزکان از مردان

فَقَدْ الْبَنَى فِي الْمَخَامِعِ يُعَلِّ
پس بنده شد بنویس در محله ها که سید می باشد

مَحْتَقٌ فَصَارَ إِلَى قَعْرِ الْحِمِّ كَبَلٌ
ختم آمد پس بازشت به انت آویزخ مانند باشد

مُطْبَعًا لِمَرَّاتٍ فِي الْحَدِّ تَبَلٌ
فرمان بردارم فرمان خدا را در بهشت فرود آید

وَكْتُبَ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ سَفِيَّانَ

غَدَاةُ الْخَيْسِ يَمْخُضُ فَيَقَاتِلُ
بامداد جنگ می کشد تا صیقل داده

أَمَامَ الْعُقَابِ غَدَاةُ الْكِرَالِ
در پیش علم بامداد فر و آوردن

وَتَرَوِي الْكُجُوبَ دِمَاءَ الْقَذَالِ
و می بیند دروغ گو و سوا می زند صاحب نیست

وَكْتُبَ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ سَفِيَّانَ

فَإِنَّ الْقَوْلَ يُلَغِيهِ الْكَرْتُولُ
پس بدستی که گفتار برساند او را فرستاده

لَقَدْ خَاوَلْتُ لَوْ نَفَعَ الْجَوَلُ
اینجا جستی که سود در دل جستن

هَمُّ الْهَامِ الَّذِينَ لَهُمْ أَصُولُ
که ایشانند جگانه که دارند اصل

هَمُّ نَصْرُوا النَّبِيَّ وَهُمْ أَجَابُوا
ایشان یاری کردند و پیغمبر را و ایشان اجابت کردند

بَنِي خَالِدٍ وَالْأَصْحَابُ عَنْهُ
آن پیغمبری که مجادله کردند با ایشان از او

إِذَا مَا لِكِرْبًا هَدَبٌ غَارِضًا
چون حرب دامن فرزند را زد و میسغ آن

فَبَوَّشْنَا أَنْ يَحُولَ الْخَيْلُ يَوْمًا
پس زود باشد چو آن گشته سواران تر و روزی

فَاجَابَهُ مُعَاوِيَةُ بْنُ سَفِيَّانَ

لَا تَجِبَنِي يَا عَلِيُّ عَنَّا فُلًا
پسندارم ای علی غافل

وَالْمَشْخَرُ وَالْقَنَا الذَّوَابِلُ
آسیبان مژده و جوب نرهای باریک

لَا وَدُونَ الْكَوْفَةِ الْقَنَابِلُ
پس این در آورم در کوفه مهره از آن

فِي عَامِنَاهُذَا وَعَامِنَا قَابِلُ
در سال ماکه نیست و سال پسند

فَاجَابَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

أَصَحَّتْ ذَا حَقٍّ تَتَخَيَّبُ لِبَاطِلًا
شستی نه خداوند نادانی آرزوی کنی باطل را

أَصَحَّتْ أَنْتَ يَا ابْنَ حَرْبٍ جَاهِلًا
گشتی تو ای پسر حرب نادان

نَبْعِينَ الْفَارِجَا وَتَابِلًا
نود و نه دراز نینداز و نیرداز

لَا وَدُونَ شَامِكَ الْكَوْاهِلُ
پس این در آورم در شام تو اسپان بایک گشته

لَا يَمِينُ مِنْكُمْ الْكَوَاهِلُ
پس این گشته یمنند ز من شما دو شام

يَزِدُّ جُودَ الْخَزَنَةِ وَالْتَوَاهِلُ
بیشتر دهد در زمین دولت و زحمه و

بِالْحَقِّ وَالْحَقُّ نَزِيلُ الْبَاطِلِ
حق و حق زایل کنند باطل را

هَذَا لَكَ الْخَامُ وَذَرْفِي قَابِلًا
این تراست اسل و بگذارد اسل آید

وَلَهُ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَلَى قَائِمَةِ الْمُسْلِمِينَ

فَمِنْ كَحْدِ الدُّنْيَا بَعِثَ بَسْرًا
پس هر گسار گشت دینار برای زندگانی گشت دینار

إِذَا أَقْبَلَتْ كَانَتْ عَلَى الْمَرْوَفَةِ
چون روی آورد باشد بر مراد شوی

فَسَوْفَ لَعَمْرِي عَنْ قَلِيلٍ يَلُومُهَا
پس زود باشد بجان من از اندک گرامت شد

وَإِنْ أَدْبَرْتَ كَانَتْ كَيْلًا مَوْمًا
و اگر پشت برگرداند باشد بسیار اندک جهات

وَأَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَمَ

لَا تَنْظُرَنَّ إِذَا مَا كُنْتَ مُقْتَدِرًا
ظلم کن چون باشی تو

بَنَامُ عَيْنِكَ وَالْمُظْلُومُ مُنْصَرِّفًا
بخشید دو چشم تو و ظلم رسیده یاری خواهنده

فَالظُّلْمُ مَرْجَعُهُ يَفْضِي إِلَى الدَّمِ
پس ظلم چه گاه گوی بخشد به پشیمان

يَدْعُوا عَلَيْكَ وَعَيْنُ اللَّهِ لَمْ تَحْمَ
نقزین اند بر تو و ذات خدا خفتند

وَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَمَا الدَّهْرُ إِلَّا يَقْظُ وَنَوْمَةٌ
و نیست روزگار مگر بیداری و خواب

بَعِثْ قَوْمًا وَيَمُوتَ قَوْمٌ
بفرستد گروهی و بمیرد گروهی

وَلَيْلَةٌ بَيْنَهُمَا وَسَوْمَةٌ
و شبی در میان ایشان و روزی

وَالدَّهْرُ قَاضٍ مَا عَلَيْكَ لَوْمَةٌ
و روزگار کند زنده باشد و نیست بر تو ملامتی

وَأَيْضًا عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَلَا كَرَمَ

اِذَا مَا كُنْتَ فِي نِعْمَةٍ فَارْعَهَا
چون باشی در خوشی پس آن را دراز

فَإِنَّ الْغَاصِيَ تَرْبِيْلُ النِّعَمِ
پس بدستی که نافرمانی را بپروردند خنیا

وَعندهای الهی

فَإِنَّ الْغُرُورَ وَمَنْ جَوَلَهُمْ
پس ای اندکرومان و آنسان که بودند گرد آید

تَقَابُوا جَمِيعًا وَفِي الْحَكَمِ
پس شدند همه بحق پروردها من گردیدند

وَكَانَ مَوْثِقًا ثَلَاثًا وَمَعْبَرًا
و بایستی تو را سه گوی و پل و پستی

فَمَا تَقْطَعُ الْعَيْشَ إِلَّا بِرِسْمِ
پس بری را زنده می کند مگر با رسم

خَلْقٍ دُنْيَاكَ مَسْئُومَةٌ
پس دنیای تو بزرگوار نبوده است

فَلَوْ تَأْكُلُ الْكُفْرَ الْآبِسَ
پس خوری کفری که با زهر است

حَاجًا مَدْدُ دُنْيَاكَ مَذْمُومَةٌ
نیاز داری دنیای تو مذموم است

فَلَنْ تَلْبِسَ الْحَمْدَ إِلَّا بِذَمِّ
پس بپوشی ستایش را مگر بکفر و بدی

إِذَا تَمَّ أَمْرُنَا نَقْصُهُ
چون تمام شود کار ما نقصان

تَوَقَّعْ زَوْلاً إِذَا قَلَّ نَجْمُ
منتظر باش فانی شدن را چون بویستند ستاره

وَكَمْ قَدَّرْتُ فِي غَفْلَةٍ
و چقدر در غفلت

فَلَنْ يَشْعُرَ النَّاسُ حَتَّى يَهْجُرَ
پس نماندند آهستان را مگر در گناه

قَالَ عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْثَدَةَ
فرمود عمرو بن عبد الله بن مرثدة

تَنْزَعُ عَنْ مَضَادِفَةِ اللَّيَامِ
باز می کشد از مضادفات لایام

وَالْمِ بِالْكَرَامِ بَنَى الْكَرَامِ
و فرود ای پیران پیران بزرگان

وَلَا تَكُنْ عَائِقًا بِالْذَّمِّ نَوْمًا
و مباش عائقا در گفتن بد روزگار

فَإِنَّ الْكُفْرَ مَخْلُ النَّظَامِ
پس بدستی که روزگار را کشاده نظام است

وَلَا تَحْدُ عَلَى الْمَعْرُوفِ قَوْمًا
و سبب بر روی قومی

فَوَيْتُ بِاللَّهِ رَبِّكَ ذِي الْعَالِي
و اعتماد کن بخدا پروردگار تو که خداوند بلند را

وَكَانَ لِلْعِلْمِ ذَا طَلَبٍ وَحِجَّتْ
و بایستی مدانی که او را بدین و بپوشتن

وَبِالْعَوْرَاءِ لَا تَطْلُقْ وَكَفَى
و بزنانت حق گو

وَإِنْ خَانَ الصَّدِيقُ فَلَا تَخْذَلْهُ
و اگر خیانت کند دوست تو جزا نماند

وَلَا تَحْمِلْ عَلَى الْإِخْوَانِ ضِعْفًا
و نه مدار بر برادران

وَقَالَ إِنَّ الْعَقْلَ إِقَامَةُ رِسْمِ الْعُبُودِيَّةِ لَا لِأَدْرَاكِ التَّوْبِيَّةِ
و فرمود که عقل ایستادگی رسم بندگی است نه برای آید توبه

كَيْفِيَّةُ الْمَرْءِ لَيْسَ الْمَرْبُودُ كَهَا
پس چگونه مرد نیست مرد که در بند او را

هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ الْإِنْسَانَ مُتَدَعًا
او است آنکه آید و در جزا را بپوشد از نده

وَأَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَا تَوَدَّعَ الْكَثْرَ الْأَعْيُذُ ذِي كَرَمٍ
و دوست نماند از آنکه نزدیک خداوند بزرگواری

وَالْكَثْرَ عِنْدَ كَرَامِ النَّاسِ مَكْرَمٍ
و از نزدیک مردمان بزرگواری بپوشیده باشد

وَكَانَ مِنْهُمْ تَلْدَانُ السَّلَامِ
و بایستی از ایشان که ایستادگی سلام می داشت

وَذِي الْأَكْلَاءِ وَالْقَمَرِ الْجَمَامِ
و خداوند قمر و قمرها بزرگ

وَنَاقِصٍ فِي الْحُلُولِ وَفِي الْحَرَامِ
و ناقص در حلال و در حرام

بَمَا يَرْضَى إِلَهٌ مِنَ الْكَلَامِ
پس آنچه خوشد کرد خدا را از کلام

وَدَمْرٍ بِالْخَطِّ مِنْكَ وَبِالْإِثَامِ
و دیم بپوشد خط از تو و بپوشد

وَعَذَابٍ الصَّنْعِ تَخْ مِنْ الْأَثَامِ
و عذاب از صنایع تو از آنکه گناه

وَقَالَ إِنَّ الْعَقْلَ إِقَامَةُ رِسْمِ الْعُبُودِيَّةِ لَا لِأَدْرَاكِ التَّوْبِيَّةِ

وَكَيْفِيَّةُ الْخَيْرِ فِي الْقَدَمِ
پس چگونه بپوشد بگوئی که نماند تا مادامه قدیم بود

فَكَيْفَ يَذْكُرُ مُسْتَحْدَثُ الْخَيْرِ
پس چگونه یاد آید از آنکه تازه بود

وَأَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَالْكَثْرَ عِنْدَ كَرَامِ النَّاسِ مَكْرَمٍ
و از نزدیک مردمان بزرگواری بپوشیده باشد

وَالْكَثْرَ عِنْدَ كَرَامِ النَّاسِ مَكْرَمٍ

وَالسَّعْدُ عِنْدَكَ فِي مَبِيتِهِ غَلَقَ

فَدُضَاعُ مِفْتَاحِهِ وَالْبَابُ مَحْتَمِلٌ

وَإِنَّا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

أَخْوَدُ الدَّيَّانِ أَجْمَعُ ضَنْكُ مَلِكِهِ

مِنَ الذَّهْرِ لَمْ يَسْجُ لَهَا الدَّمُ وَاجِلٌ

وَلَيْسَ أَخْوَدُ بِالَّذِي أَنْ تَنْعَبَتْ

عَلَيْكَ أَمُورٌ ظَلَّ لَهَا لَأَمِيًّا

وَمِمَّا نَسَبَ لَيْسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ

كَرَّمَ مِنْ أَدَبٍ فَطَرِ عَالِمِهِ

مُسْتَكِلُ الْعَقْلِ مَقْلُ عَدِيمِ

وَمِنْ جَهْلٍ مَكْرَمَالَهُ

ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

وَإِضَاعُ عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَالْإِكْرَامُ

أَنْصَرُ لِلْمَلِكِ غَرَامُ وَحَبَّةُ

فَنُوحَرَامُ سَلَوُ بَلَوِ الْهَيْبَةِ

خُلِقْنَا لِلْخَيْرِ لِنَتَّخِذُوا لَنَا

وَنَلِكُ الْغَوَايِ لِلْبُكَارِ وَالْمَالِ

وَإِنَّا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

وَإِذَا طَلَبْتُ إِلَى كَرِيمٍ جَانِبَهُ

فَلِقَاؤُهُ يَكِينُكَ وَالْقَسِيمُ

وَإِذَا رَأَيْتَ مِثْلَ ذِكْرِي الَّذِي

حَمَلْتَهُ فَكَأَنَّهُ مَلْفُوفٌ

وَلَهُ بِمَا نَسَبَ نَبِيُّ عَلِيٍّ لِسَانُهُ

أَصْحَبَتْ بَيْنَ الْهُمُومِ وَالْهَمَمِ

هُمُومٌ عَجَزُوهْمَةُ الْكِرَمِ

طُوبَى لِمَنْ قَالَ قَدْ دَعَيْتُهُ

أَوْ قَالَ عَزَّ الْقَنُوعُ بِالْقَسَمِ

وَقَالَ عَا عَلِيٍّ السَّلَامُ

الْأَطْلُبُ الْعِزَّ فِي قَوِيٍّ وَقَدْ جَمَلُوا

فَرَضَ الْكَتَابُ وَنَالُوا أَكْلَ مَا حَرَّمُوا

جَبَلُ الْأَمَانَةِ لِي مِنْ بَعْدِ أَحْمَدِنَا

كَأَنَّهُ لَوْ عَلِمْتَ التَّكْرِبُ وَالْوَدَّاءُ

لَا فِي بَنُوْنِهِ كَانُوا ذَوِي مَدْعٍ

وَلَا رَعَا بَعْدَهُ الْأَوْلَادُ مَبَا

ذَكَرَ الْإِمَامُ أَبُو عَلِيٍّ الْجَبَرِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ إِنَّ الرَّبَّ يُسَبِّحُ بِأَلْبَدِيَّتِكَ لَهُ

هَذِهِ الْأَنْشُكَاةُ ١١١٠ هـ ١١١١ هـ وَذَكَرَ أَنَّهُ سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ

بَنَ الْأَنْشُكَاةُ

أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَجَدَهَا عَلَى صَخْرَةٍ مَنُوقَةٍ فَأَخْبَرَ
یافت بر سنگی منقوشه پس خبر داد

أَنَّهَا إِسْرَائِيلُ الْأَعْظَمُ وَفَرَّهَا بِهِ هَذِهِ الْآيَاتُ
نام خداست بزرگ و تفسیر بدین آیات

بَكَتُ عَصَى صَفِيَّتٍ بَعْدَ خَائِرٍ
بگریه عصا را بعد از خیر

وَمِمَّ مَدِينٍ ابْنِ ثَمَرٍ سَلَمٍ
وهمین شهریور از بنال بریده پس زود بان

وَحَاشَ خَيْرٌ تَمَّ وَأَوْقَوْسٍ
وای خیر تبت پس و لو که زود بند

وَأَرْبَعَةٌ مِثْلُ الْأَصْبَاحِ صَفِيَّتٍ
و چهار دیگر مانند شدن برده داشتند

فَيَا حَامِلَ الْإِسْمِ الَّذِي لَيْسَ مِثْلُهُ
ای حامل اسمی که نیست مانند او

وَقَالَ عَلِيٌّ يَا أَبَا طَالِبٍ

أَيُّ طَالِبٍ عَصَا الْمُسْتَجِيرِ
ای اباطالب عصای کس که از تو پناه میجو

لَقَدْ هَدَيْتَ فَقْدَكَ أَهْلَ الْحِفَاظِ
ای پستی که بیگانه را یافتن تو خداوندان نگاه داشت

وَأَكْرَمَ أُمَّةً عَمَلَهُ سَادِمٍ
و بزرگوار کردی امتی که عملش سادم

وَعَيْتَ الْمَحُولَ وَتَوَدَّ الظُّلَمَ
ای آن سائلها علی و او دشمنای تو را بگرفت

وَقَدْ كُنْتَ لِلْمُصْطَفَى خَيْرَ عَمٍّ
و بدستی که بودی مرصطفی را بهترین بود پدری

كُتِبَ إِلَى مُعَاوِيَةَ

أَمَّا وَاللَّهِ إِنَّ الظُّلَمَ سُومٌ
اما والله بدستی که ستم کردن شوم است

إِلَى الدُّيَّانِ يَوْمَ الْكَيْسِ نَمَضَ
بسوی خدا یاد آورد منوره و در کجای کجاست

سَتَعْلَمُ فِي الْحَيَاةِ الْغَيْبِ
زود بماند که بدانی در روز شمار چون بهم رسید

سَتَنْقُطُ اللَّذَازَةُ عَنْ أَنَاثٍ
زود بماند که بگریه شود خوشی از زردمان

لَا مَرَّهَا تَقَرَّبَ الْكَيْسُ إِلَى
از برای کار ای که کرد و شبها

سَلَا الْيَامَ عَنْ أَمْرِ نَقَضَتْ
سوال نبرد روزگار از کرد و ماند که بگرفتند

تَوَدَّ الْخُلْدَ فِي دَارِ الْمَنَابَا
ای جوی بود ماندن در سری مرگها

تَنَامُ وَلَمْ تَمُتْ عَنْكَ الْمَنَابَا
بخشی بود جان کند بخسید از نوم طلب

لَهْوَتِ عَنِ الْفَنَاءِ وَأَنْتَ تَقْنَطُ
شاد شدی از نیست شدن و حال کنی تو نیستی

تَمُوتُ عَدَا وَأَنْتَ قَرِيرٌ عَيْنٍ
میری تو فرد و حال کنی تو را کس چشم بگریه یعنی غمی

وَلَا زَالَ الْمَسِيُّ هُوَ الْظُّلُمُ
و همیشه بماند بدستی که ستم است

وَعِنْدَ اللَّهِ تَجْتَمِعُ الْخُصُومُ
و نزد یک خدا جمع شوند خصمان

عَدَا عِنْدَ الْمَلِكِ مِنَ الْعُيُومِ
فرد نزد یک پادشاه گشت سخن دشمنان

مِنَ الدُّنْيَا وَتَنْقُطُ الْهُومُ
از دنیا و بریده شود غمها

لَا مَرَّهَا تَحَرَّكَ الْخُجُومُ
از برای کار زود بماند پیش میگردند

سَجَرَ الْعَالَمِ وَالرُّسُومُ
زود بماند که بر دهنده زبانشان و نشانهای سران

فَكَمْ قَدْ أَمْرٌ مِثْلُكَ مَا تَرُدُّهُ
پس ستم چقدر است مانند تو چندی جوی تو را

تَبَنَى لِلْمَنَةِ يَا نَوْمُ
بیدار شوی از برای مرگ بسیار حسپنده

فَمَا شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا يَدُومُ
پس نیست هیچ چیزی زود بماند همیشه

مِنَ الْعَصَلَاتِ فِي فَحٍّ نَعُودُ
از نخودهای بازی در زود بماند

ذَكَرَ الْإِمَامُ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْوَاحِدِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ
یاد کرد پیشوای علی بن احمد واحدی از ابی هریره

اجتمع عنده من اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم
جمع نزدیکی از یاران رسول خدا و ایشان ابو بکر

وعمر وعثمان وطلحة والزبير وفضل بن العباس وعمار
و عمر و عثمان و طلحه و زبیر و فضل بن عباس و عمار

وعبد الرحمن وابودر ومقداد وسلمان وعبد
و عبد الرحمن و ابوذر و مقداد و سلمان و عبد

ابن مسعود فجلسوا فاخذوا في مناقبهم فذكر علي ابي طالب
ابن مسعود پس نشستند پس شروع کردند در فضایل خود پس از آنکه علی ابي طالب را

فقال لهم فمما اشرقت الوانت اكرمنا فيما ساعدنا من رسول
پس پرسید ایشان را در چه چیزها که ما را یاری کردید از رسول خدا

فقال لهم علي فاسمعوا مني ثم انشأ يقول
پس گفت ایشان را علی ایستاد و گفت و می گفت

من الاسلام بفضل كل منهم
از اسلام از فضل هر یک از ایشان

عليه الله صلي وآل ع
بر او خداوند و آل و پیغمبر

الى الاسلام من عمر وعمر
به اسلام از عمر و عمر

وحينا رالى الاسلام من
و گاهی مرا دیدم به اسلام از

واوج طابعتي فرضا بعزم
و اوج طایفه مرا دیدم به اسلام از

لقد علم الانا ما بان سفي
بدرستی که دانستم حقان آنکه خشنود

واحمد النبي اخي وصهر
و حمد پیغمبر را برادر من و داماد

واني فابذل الناس حرا
و منی را فدا کردم از مردم را آزاد

وقابل كل صديق ربي
و با هر دوستی که دوست داشتم

وفي القرآن الزمهم ولاي
و در قرآن را بستم به خود و نماند

كاهرون من موسى اخوه
کاهن هرون از موسی برادر بود

كذلك لئلا اقامني لهم اياها
همچنین بپای برداشتم برای ایشان پیشوا

فمن منكم تعاد لي بسبي
پس کس است از شما که بر سر من بی نصیبی

فويل ثم ويل ثم ويل
پس وای پس وای پس وای

فويل ثم ويل ثم ويل
وای پس وای پس وای

فويل الذي يفتي سفاها
و وای مرا آنکه بداند که بد بخت شود از جهت بی خردی

وقد استهزوا كروايات
و بدریستی که روان شد روایات

كذلك انا اخوه وذلك اسم
همچنین من برادر او بود و اینست نام من

واخير هم بعد من خيبر
و بعد از ایشان را بران در غدير خم

وايلا لي وسابغني ورحم
و مسلمان من و کرد از پیش من و خور و نذی

لمن يلقى الله غدا يطهر
مرا آنکه خدا را است خدا را و دانستم گردن بری

لجاهد طابعتي وعمر بعد من
مرا کار کننده فرمان برداری من و خواهم که

بريد عداوتي من غير حرم
که خواهد دشمنی مرا ببرد بکنایه

وشاعت بين الحاضر والعام
و فاش شد بین حاضر و عام

ان معوية كتب الي ابر المؤمنين يا ابا الحسن ان لي فضائل
که معاویه بنویشت به من یا ابوالحسن که مرا فضیلتهاست

كثيره كان ابي سيدنا في الجاهلية وصهر رسول الله
بسیار بود پدر من پدر من در جاهلیت و داماد رسول خدا

فانا كاتب الوحي فكنا اليه ابر المؤمنين علي عليه السلام
و من نویسنده وحی بود پس نوشت ما را به ابر المؤمنان علی علیه السلام

وحسن سيدنا شهدا وعي
و حسن که مرا شهادت هم داشت

محمد النبي اخي وصهر
محمد پیغمبر را برادر من و داماد

وَجَعَلَ الَّذِي يَصْحِي وَبَيْتِي
و جعفر اند جانگوشی کند و بند نگاه میکند

وَبَيْتَ مُحَمَّدٍ بَيْتِي وَعَرْشِي
و دختر محمد هم نشین و عروس منست

وَسَيْطَا أَحَدٍ وَلَدَايَ مِنْهَا
و دو بنبره محمد فرزندان من اند از او

سَبَقْتُكُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ طَرًّا
پیش گرفته ام بر شما بمسلمانی

وَأَوْجِبُ لِي وَلا بَيْتَهُ عَلَيْكُمْ
و واجب گردانید برای من حاکم بودن بر شما

أَنَا الْبَطْلُ الَّذِي لَمْ تَكُونُوا
منم دلیله آن دیگر که انکار نکردید او را

بَطْرِي مَعَ الْمَدَائِكَةِ ابْنِ أَبِي
که می برد با دشمنان بر سر در منست

مَنْوَلٌ لَهَا بَدِي وَكَمِي
ایمنحه است گوشت او چون من و گوشت من

فَمَنْ مِنْكُمْ لَهُ سَهْمٌ كَسَهْمِي
پس از شما هر کس نصیبی است چون نصیب من

غُلَامًا مَا جَعَلْتُ أَوْانَ حَلِي
و احوال کودکی نرسانیده بودم بهنگام خویشاوندی

رَسُولَ اللَّهِ يَوْمَ عَذْرِ خَيْ
رسول خدا روز عذر خیم

لِيَوْمِ كِبَاهَةٍ وَلِيَوْمِ سَلَامِي
برای روز خیم و برای روز صلح

ذَكَرَ أَخِي خَوَارِزْمِ فِي الْمَنَاقِبِ بِأَسَادِهِ مُتَصِلًا عَنْ
یاد کرد در مناقب با اسناد خود پیوسته از بر

مُسْلِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ اجْتَمَعَ عِنْدَ عُمَرَ خَاصَّةً مِنْ
از پیوسته گفت جمع شدند نزد یک تن از وی

قُرْبَى فَنِمَّ عَلَى ابْنِ أَبِي طَالِبٍ فَنَذَا كَرُوا الْكَرْفَ
در این میان بود پادشاه کردند بزرگی خود را

وَعَلَى عَمَلِكُ بْنُ الْكَرْمِ فَقَالَ عُمَرُ مَا لَكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ
و علی بن عماره دینی خویشاوندی عن افغان پس گفت چیست

فَهُوَ شَاكٍ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ ع
پس گفت

اللَّهُ أَكْرَمَنَا بِنَصْرِ نَبِيِّهِ
خدا بزرگ گردانید ما را از یاری کردن پیغمبر خود

وَبِنَا اعْزَيْنِيهِ وَكِتَابُهُ
و با ما غلب کرد و بنده خود را و کتاب خود

فِي كُلِّ مَعْرَكَةٍ نَطِيرُ سَيُوفَنَا
در هر جنگ گامی می برانید شمشیرهای ما

وَيَزِدُّنَا جَبِينَ فِي بَيْتَانَا
و زیارت می گردانند ما را بنزد در خانه های ما

فَتَكُونُ أَفْكَ مَسْجِدِ حَتَلَه
پس باشیم اولی حلال داشته حلال او را

يَحْنُ الْبَرِّيَّةِ مِنَ الْبَرِّيَّةِ كُلِّهَا
مایم بزرگتر از خالقان همه

الْخَابِضُ وَاعْتَمَرْتُ كُلَّ كَرْمِيَّةٍ
سرو و کندکان در سبزه ها هر خنکی

وَالْمُؤْمِنُونَ قَوِي الْأُمُورِ بَعْرِ
و محکم کنندگان توانایا کارها بغالب شدن

أَنَا لَمَنْعُ مَنْ أَرَدْنَا مَنَعَهُ
پس است که مانع می گم کسی را که خواهم مانع او

فَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا تَرْكُ لَنَا شَيْئًا
فرمودند که علیه السلام یا ابا الحسن ما ترک کردی برای ما چیزی

فَلَمْ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ بِصَفِيٍّ يَرْجُبُ لِبُكَارَةِ
و چون گفت از برای بیرون آمدن

وَبِنَا أَقَامَ دَعَايَ الْإِسْلَامِ
و بنی من کردند دعاهای اسلام

وَاعْزَنَا بِالْقَمَرِ وَالْأَقْدَامِ
و عیب گردانید ما را بپاری دادن و فریبش دادن

فِيهَا الْجَوَاحِرُ عَنْ فِرَاجِ الْهَامِ
در او کاسهای برآورد چون کمان چکان

بِفَرَايِضِ الْإِسْلَامِ وَالْأَحْكَامِ
بفریضهای اسلامی و احکام

وَمَحْمُودٌ كَلَّ حِزَامِ
و حرام داشت ز برآمدن حجامی را

وَنَهَامُهَا وَنَهَامُ كُلِّ زَهَامِ
و پوسندگی ایشان و سبب هر سبب

وَالضَّامِنُونَ حَوَادِثَ الْإِقَامِ
و پانیدان سببها روزها

وَالنَّاقِصُونَ مَرَاتِرَ الْأَبْرَامِ
و پادشاهان کندان رنهای ناقصه گنور

وَيَجُودُ بِالْعُرُوفِ الْمُعْتَامِ
و بخشنده بشماره های مرزیده

ضَرَبَهُ بِالْغَيْفِ وَطَاطَ الْهَامِ
بزدل بشمیه میان چکا
فَتَبَّكَ مِنْ جَهْمٍ عَظِيمَةٍ
پس برید ازین او استخوانهای او
أَنَا عَلَى صَاحِبِ الْكُفْرِ صَاحِبٌ
منم علی خداوند ذوالکفر
أَخُو بَنِي اللَّهِ ذِي الْعَدَةِ
برادر بیقر خداوند دشمنی است
أَنْتَ أَخِي وَمَعْدِنُ الْكِرَامِ
تو برادرمی و کان بزرگواری

بَشْفَةٍ طَارِيَةٍ هَذَامَةٍ
بشمیه بران سخت بران
وَتَبَّكَ مِنْ أَنْفِهِ أَرْغَامَةٌ
و ظاهر کرد از بینی او بخار و او سید
وَصَاحِبُ الْخَوْضِ لَدِي الْقِيَامَةِ
و خداوند خوض کوز نزدیک رستخیز
فَرَّقَا أَدْعِيَتِي الْغِيَامَةِ
بدستی که گفت چون بر سر نهادم ادا ساز خود
وَمَنْ لَهُ مِنْ بَعْدِي الْإِمَامَةِ
و انکسی که مراست از پیش من پیشوا

وَقَالَ الْمَفِيدُ رَحِمَهُ اللَّهُ وَهَذَا النِّظْمُ الْمُنْفِقُ عَلَى نَفْسِهِ دَيْكِلَ عَلَى
و گفت این نظم
أَنْتَ عَلَيْهِ أَكَلَمَ ذَكَرَ النَّصْرَ وَاجْتَمَعَ بِهِ وَقَالَ
یا ذکر نص را و حجت گفت بدان و گفت
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ يَوْمَ الْكَرْبِ

وَلَمَّا رَأَتْ الْخَيْلُ تَفْرَعُ بِالْفَتَا
و آن صفا را دیدم که اسبان را کوفته می شد بر چوب
وَأَقْبَلَ فِي الثَّوَارِكِ
و او را آورد در میان کوبه که او
وَنَادَى هَذَا الْكَلْعُ وَجَيْبُ
و او را دیدم که قبیلۀ طاع

فَوَارِسُهَا حِمَارُ الْعِيُونِ دَوَائِي
سواران او سرخ پستان بودند خون آلود
غَلَامَةٌ دَجْنٌ أَوْ عَرَاضُ قَنَامٍ
برسیا بود یا فراموش آمدن کرد سیاه
وَكَبْدَةٌ مَعَ يَحْمٍ وَجِي جَدَامٍ
و قبیلۀ منی با قبیلۀ الح و قبیلۀ جدم

يَتَمَتَّ هَٰذَا الْكَلْبُ هَمَّ
قصه کردم همدان را که ایشان
وَنَادَيْتُ فِيهِمْ دَعْوَةً فَاجْلِبَنِي
و او را زدم در میان ایشان خداوندی بر ایشان
وَمِنْ كُلِّ حَيٍّ قَدَانَتِي عِصَابَةٌ
و از هر قبیلۀ بدستی که آمدند بمباروسی
فَوَارِسُ مِنْ هَٰذَا لَيْسَ وَجَرِي
سواران از همدان نیستند بی سلاح
يَقْدُودُهُمْ حَيٍّ الْحَقِيقَةُ مِنْهُمْ
که است ایشان را حمایت کننده حقیقت از ایشان
فَخَاضُوا الْكَلَامَ وَأَصْطَلَبُوا بَشَرًا
پس آمدند بالمشان و گرم شدند بختای ایشان

حَرَّمَ اللَّهُ هَٰذَا الْخَانَ فَانْتَمَ
خداوند خدا را همدان را بدستی که ایشان
لِهَٰذَا أَخْلَقَ كَرَامَ تَرْبِيَتِهَا
مرحمه از اخویات بزرگواری را بدستی ایشان
مَتَى تَأْتِيهِمْ فِي دَارِهِمْ تَنْصِفُهُمْ
هرگاه که آید بدیشان در سرای ایشان بستمهای ایشان
إِلَّا أَنْ هَٰذَا الْكَلَامَ غَزَا
بدل بدستی که همدان بزرگواری می نمایند
إِذَا كُنْتُ بَوَائِبَ عَلِيٍّ أَبَابِ جَنَّةٍ
چون باشم در بوابان بر در بهشت

إِذَا نَابَ أَمْرُ جَنِّي وَسَهَامٍ
چون ظاهر شود کار بهر من مذ و بهر من
فَوَارِسُ مِنْ هَٰذَا غَيْرُ كَلَامٍ
سواران از همدان نه نامکشان
أُولُو الْجَدَاتِ فِي الْقِيَامَةِ
خداوندان نجاعتها و کارزار بزرگان
غَدَاةُ الْوَعْدِ مِنْ شَائِلِكُمْ وَنَمَّ
بامداد جنگ از سلاح دور و همزمان
سَعِيدَانِ قَيْسٍ وَالْكَرِيمِ حَاجِي
سعدیه که بر قیس است و نیک مرد حاکم است
وَكُنَّا لَدَى الْجَمْعِ كَأَشْرَفِهِمْ
و بودند نزدیک کارزار همچو شیران و وزیران
سَهَامٌ أَلْعَادِي غَدَاةُ كُلِّ حِمَارٍ
یزدانی دشمنان اند نزدیک هر مرکب
وَلَيْسَ أَدْلَاؤِي وَحَسَّ كَلَامٍ
و زنی چون بوسند بدم و خولی سخن
تَبَّتْ نَاعِيًا فِي غَيْطَةٍ وَطَعَامٍ
تب گذاری خوش عیش و شادی و خوش بگو
كَمَا عَزَّكَ الْبَيْتُ عِنْدَ مَقَامٍ
چنانکه عزت است کوشه خانه که نزدیک مقام
أَقُولُ لِهَٰذَا أَدْخُلُوا بَابَ دَمٍ
گویم که همدان را که در در بهشت است

وقال عليه التحية ولا لكم

لا تخرجن الرجال ان مرجوا

نداح مکن با مردمان اگر مراج کنند

فالجرح جرح اللسان بقلبه

در جراحت زبانش بکند بیا نور و آزار

لما رفقوا بما زجوا سلوا

نزدیدم قومی که فرج کردند که بسلامت نماند

ودت قول بيل منه دم

و با سخنی بگو روان شود از خون

في رواية وقد فغها الى الحصين بن منذر وعلة الرقابي

لقاء المبرد ودوي الاخطب في المناقب انها الحصين

روایت از مبرد و اوایت کرد اخطب در مناقبها بدستی که حصین پرستند

بن منذر صاحب الراية بصقن

بن منذر صاحب علم ایمومنان بود بصقین

لنا الكلبة البيضاء بحقق ظمنا

ماست غله فیدر جنبشند ما با او

فيورد هافي الكصف حتى يدرنا

بک در آورد و از او صرف تا بداند از ما

نراه اذا ما كان يوم حنطة

می بینم او چون باشد روز انباشت نام

ولجل صراحين بدعي الى الكوفي

و ببرد زانرا بدست منور و نور

اذ قنا ابن هند طعنا وضربنا

تا نماند بر او زانرا طعنا و ضربه

اذا قبل فذنها حصين تقديما

چو گویند او پیش از آن میان فراموشید

سها المنيبا تقطر الموت والذما

تیرهای مریکها چنانکه مرگ و خونبار

التي فيه الاعتة ونكرنا

تنگ کننده و کما غاب شدن و بزرگی

اذا كان اصوات الرجال تنعما

چون باشد آواز مردان تنبست شد

بأيا فنا حتى نولي واجمنا

تسبیحانی نمود تا بخت بر ما برسد

جری الله قوما فاتبوا لفانهم

جزدند خدا کروی را که قاتل کردند و باز

ربعة اعياهم اهل الجنة

ربعه را می خورم بدرستی اهل بهشت

وقال عليه السلام والتحيد

ليبت على الاسلام من كان نا

باید بگردد بر اسلام کسی که باشد گزیده

لقد ذهب الاسلام الابقية

بدرستی که رفت اسلام در ماندن

وله حين يرجع من حدو كان قد ضرب بسيف كسرتم قيل

آن هنگام که باز گردند از حد و بود بدرستی که زد بشمشیر خود شکسته شد بفرقه

عليها السلام واعطاها اياه رواه تحت دين الحق

و بر داد و او را داد رواه تحت دین حق

افا طرهاك بالثيف غير ذم

ای فاطمه را که شمشیر را نه بگویم

افا طرهاك في نحر احمد

ای فاطمه را که بگوشش کردم در دایره گردن

ابيد ثواب الله لا شيء غيره

در خواهم خدای خدا را نه چیز جز او

امت ابن عبد الدار حتى ضربته

قتل کردم بر عبد الدار تا که زدم او را

لدى الموت قدما اعزوا كرمنا

نزدیک مرگ در پیش چه عزت و چه بزرگی

وباءنا اذا لا قومي خبنا عرما

و باز از چون رسید بهشت را بپوشید

وقال عليه السلام والتحيد

فقد تركنا مكانه ومعالمه

پس بگذشتی که ترک ده شد گهائی او و نشانی

فليلا من الناس الذي هو لانه

آنرا که از مردمان می آید و نام

وله حين يرجع من حدو كان قد ضرب بسيف كسرتم قيل

آن هنگام که باز گردند از حد و بود بدرستی که زد بشمشیر خود شکسته شد بفرقه

عليها السلام واعطاها اياه رواه تحت دين الحق

و بر داد و او را داد رواه تحت دین حق

فبت بر عديد ولا بليكم

پس بستم ترسند و نه بپایم

ومرضات رب بالعباد رحيم

و بخشودن پروردگار را به بندگان رحیم

و رضوانه في الجنة ونعيم

و بخشودن و در بهشت و نغمه

بنديا ونقيري العطاء صميم

بند و نذر دهنده را که بزرگوار است

وَكُنْتُ أَمْرًا أَسْوَأَ أَذَى الْحَرْبِ نَهَرَتْ
 و بودم مردی که بلند شوم چون جگر آتش درازند
 فَعَادَ بَنِي إِسْرَءِيلَ بِالْفَجَاءِ فَأَرْقَضَ جَعَهُ
 پس بکند استم او را بر من مامون پس برانده
 وَبَنِي كَنْعَانَ كَالْثَنَاءِ بِأَهْلِهَا
 و بنی کنعان بدست من بود چون پاره گشتن خنایان
 فَبَاذَلْتُ حَتَّى فَضَّلْتُ بَنِي جَعْفَرٍ
 پس بدمش بودم تا برانده در وره کار من کردای

وَقَامَتْ عَلَى سَاقِ بَغِيرٍ مُلِيمٍ
 و بایستد بر ساق بی مایمت گشته
 عِبَادِي مِنْ ذِي فَانٍ وَكَلِيمٍ
 کرده کرده از خداوند میدویدند و وحی
 أَجْرُهُ مِنْ عَاتِقِ وَصِيمٍ
 می رسیدم بدان و مهر گردان
 وَاشْفَيْتُ مِنْهُمْ صَدًّا كُلَّ حَلِيمٍ
 و شفا دادم از ایشان سینه هر حلیم را

وَقَالَ — فَمُبَارَكَةُ عَمْرٍو بْنِ عَبْدِوُدَ لَعَنَهُ اللَّهُ

بَا عَمْرٍو أَقْدَلَتْ فَارِسَ بَهْمَةٍ
 ای عمرو بدستی که فرسیدن سواران را بد
 مِنْ آلِ هَارِثِ بْنِ شَاةٍ بَاهِشٍ
 از آل هارث بن شاه باهش
 يَدْعُوا إِلَى دِينِ آلِ اللَّهِ وَنَصْرِهِ
 می خوانند به دین خدا و نصرت او
 يَهْتَدِ عَصْبٌ بِفَوْقِ جَدِّهِ
 میسرند عصب بدین باریت بر جد او
 وَنَحْمَدُ فَيْتَاكَ كَانِ جَيْتُهُ
 و ما ستاییم تو را که میان ما و تو ایستاد
 وَاللَّهُ نَاهِرٌ دِينَهُ وَنَبِيَّهُ
 و خداوند نورانی دین خود و پیغمبر خود

عِنْدَ الْفَنَاءِ مَعَاوِدَ الْأَقْدَامِ
 نزد بکارزار بازگرداننده فریادش کردن
 وَهَذَا بَيْنَ مَنْوَجِينَ كَرَامٍ
 و پاکیزگان منج داران بزرگان
 وَإِلَى الْهَدْيِ وَشَرَابِ الْأَيْدِمِ
 و به راه راست و نوشیدنی مسلمانان
 دِكْرٌ وَتَقَرُّ بِبِرِّ الْتَفَارِحِ
 یاد و تازگی بر باریت تفارح
 شَمْسٌ تَخْلُتُ مِنْ خِلَالِ عِلَامٍ
 آفتاب است که روشن شود در میان ایام
 وَمَعِينٌ كُلُّ مَوْجِدٍ مُفِيدٍ
 و یاری کننده هر یاری کننده و برساننده

شَهِدْتُ قُرَيْشَ وَالْقَبَائِلَ كُلَّهَا
 گواهی دادم قریش و قبایل را

أَنْ لَيْسَ فِيهَا مَنْ يَقُومُ مَفَاجِي
 که نیست در آن کسی که بماند بجای من

رَوَى الْأَمَامُ أَبُو عَلِيٍّ الْفَضْلُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ الْفَضْلِ الْكُزَيْبِيُّ
 روایت کرده پیشوا

بَابُ دُخْلٍ عَنْ بَحْيٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ نُفَيْزٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكَزَادِي
 باب دخی از بخی از عمرو بن نفیذ از جعفر بن محمد کزادی

قَالَ لِمَا دَلَّتْ عَلَى الذَّخِيرَةِ الْكُبْرَى وَالْكَثْرِ الْمَفَاخِرِ وَعَمَدِ الْأَيْمَةِ
 گفته که مرا بدان دلالت میکند بر بزرگواران و کثرت بزرگواری و ستون

الْهَادِيْنَ وَجَنَّةِ الْمُخْلِصِينَ فِي الْمَمَرِ وَدَعَاؤُهُمْ بِمَا فِي الْمُهَرِّ وَاللَّهِ
 راه نمایان و بهشت خالص کنندگان در ممر دعا خواندن ایشان به آنچه در مهر و الله

مَا دَعَا بِهِ أَحَدٌ إِلَّا نَالَ رِادَتَهُ وَطَفْرِيخَتَهُ فَلْتُومَاهُ
 دعا خواند به آن هیچ یکی مگر یافت خواسته خود را و پیروز شد بقتل خود گفته چه چیز است آن

بِاسْتِدْكَ قَاتِ صَحْفَةٍ نَدَا وَلَهَا الْأَيْمَةُ يُوصِي بِهَا أَحَدُهُمْ إِلَى الْأَخْرِ
 ای سید من گفت صحیفه است که خوانده اند از امامان که وصیت میکند بدان یکی از ایشان با دیگران

لَيْسَ مِنْهَا مَنْ عِلَهُ لَا عِدَابَنَا وَمَنْ عَدَلَ بَرٍّ عَنْ أَوْلِيَانَا وَهِيَ
 نیست از ما آنکه بیاموزد از امر دشمنان ما را و پاکیزد انداز از دوستان و او

عَلَى حُرُوفِ الْعَجْمِ فَادْعُ بِهَا إِذْ هَمَّكَ أَمْرٌ لَا تُطِيقُهُ أَوْ خِفَتْ
 بر حروف عجم است پس دان کن بدین چون باشد کار که طاقت نداری از او بترس

شَا لَا تَسْتَطِيعُ دَفْعَهُ فَإِنَّكَ الْظَافِرُ بِأَرَادَتِكَ الْغَائِبُ بِمَنْبَتِكَ
 چون ندان که نتوانی دفعه کردن از او بدستی که مخفی باشد به کسی بقصود خود فروزد بماند باش با درون خود

وَاللَّهُ تَعَالَى يَجِبُ الدَّاعِي بِهَا وَلَا يَجِبُ الْعَتِدُ عَلَيْهَا وَكَانَ
 و خداوند تعالی واجب است دعا خواندن را به او بدستی که دعا خواند از او بدستی که دعا خواند

عَلَىٰ سِرِّ الْحُسَيْنِ بِدَعْوَاهِ بِأَيِّ كُلِّ لَبْلَةٍ وَعَلِمَ بِأَعْتَدَ الْأَلَمَةَ عَلَيْهِمْ
ویران آمدن بدین که دعای او بدین درستی و بران اعتماد کرده اند امانت
 اَكْتَمِ **الْأَلْفُ** يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ وَيَا رَافِعَ السَّمَاءِ
ای شنونده دعوت و ای برآورنده آسمان
 وَيَا ذَا بَرِّ الْبَقَاءِ وَيَا وَاسِعَ الْعَطَاءِ لَدَى الْفَاقَةِ الْعَدِيمِ
وای همیشه پاینده و ای وسیع عطا در محراب فقر و نیاز
 الْبَاءِ وَيَا عَالِمَ الْغُيُوبِ وَيَا غَافِرَ الْكَذُوبِ
وای داننده پنهانی و ای مژنده گنایان
 وَيَا سَائِرَ الْغُيُوبِ وَيَا كَاشِفَ الْكَرُوبِ عَنِ الْمُهَيَّجِ
وای ستودنی پنهانی و ای برآورنده اندوه و ای برآوردنی بیدار
 الْكُتُبِ الْكُتُبِ **الْكَتَمُ** وَيَا فَالِقَ الْكَصِفَاتِ وَيَا مَخْرَجَ
کتابت و ای افروزنده شونده صفات و ای بیرون آورنده
 النَّبَاتِ وَيَا حَامِعَ الثَّمَاتِ وَيَا مُنْتَهَى الْكَرَفَاتِ
وای جمع کننده برآمدگی و ای زنده کننده باره باره شده
 مِنَ الْأَعْظَمِ الرَّقِيمِ **الشَّكَا** وَيَا مُنْزِلَ الْغِيَاثِ مِنَ الْبَلِّ
از استخوان پوسیده و ای فروزنده بارانها و ای برآوردنی از برای باران
 الْبَحَاثِ عَلَى الْخَرَبِ وَالْكَرْمَاتِ إِلَى الْجَوْعِ الْغَرِيبِ
تنهایی بر زمین دست و زرم و ای برآورنده گرسنگی و محنت گرسنگی
 مِنَ الْهَمِّ الْكَثِيرِ **الْحَبِيمُ** وَيَا خَالِقَ الْبُرُوجِ سَمَاءِ
از زحمات و زحمات و ای خالق برجها و آسمانی
 بِالْبُرُوجِ مَعَ الْبَيْتِ ذِي الْبُلُوحِ عَلَى الْكُفْرِ ذِي الْبُلُوحِ
بر روی برجها و ای خدایان در دست و بر روی کفر و خداوند گمشدگی است

يُغْنِي سَاءَ النَّجْوَى **الْحَسَاءُ** وَيَا فَالِقَ الصَّبَاحِ وَيَا فَاعِجَ
میروانند است روشنی سارگان و ای شگفتا و ای شگفتا
 الْخُجَّاجِ وَيَا مُرْسِلَ الْبُيُوتِ وَيَا مُدَامِعَ الْبُقَاعِ
وای فرستنده آباد و ای مداوم و ای مداوم
 فَيَنْتَنَ بِالْغُيُومِ **الْحَسَاءُ** وَيَا مُرْسِلَ الْبُقَاعِ أَوْتَادُهَا السَّوَابِغُ
وای برآورنده میوه و ای استوار کننده کوهها و ای پهن کننده بند است
 فِي رِضْوَانِ السَّوَابِغِ رِطْوَانُهَا الْبُيُوتُ مِنْ صُنْعِهِ الْقَدِيمِ
در زمین اوج و ای رطوبت دهنده و ای سازنده دیرینه
الدَّلَالُ وَيَا هَادِيَ الْكَرْبَادِ وَيَا مُلْهِمَ الْتَدَادِ وَيَا رَافِعَ
وای زنده کننده راه و ای هادی و ای الهام کننده و ای برآورنده
 الْعِبَادِ وَيَا مُجِيَّ الْبُلُودِ وَيَا فَاعِجَ الْغُيُومِ **الْكَتَمُ**
وای زنده کننده شهرها و ای شگفتا و ای شگفتا
 وَيَا مَنْ بَرَّ الْعُودَ وَيَا مَنْ بَرَّ الْوُدَ وَمَنْ حَكَمَ الْفُؤُودَ
وای کسی که باوینا و ای کسی که باوینا و ای کسی که حکم و ای کسی که حکم و ای کسی که حکم
 فَمَا عَنَّهُ لِي شَدُودُ تَبَارَكَ مَنْ حَلِمَ الرَّأْيِ وَيَا مُطْلِقَ الْأَمْرِ
وای کسی که از او و ای کسی که از او و ای کسی که از او و ای کسی که از او و ای کسی که از او
 وَيَا جَابِرَ الْكَبِيرِ وَيَا مُغْنِيَ الْفَقِيرِ وَيَا غَاذِي الْكُفْرِ
وای سلاج کننده و ای غنی کننده و ای غذا دهنده و ای غذا دهنده و ای غذا دهنده
 وَيَا شَافِيَ السَّقِيمِ وَاللَّزْزُ وَيَا مَنْ بَرَّ الْعِزَّارِي وَيَا مَنْ بَرَّ
وای شفا دهنده بیمار و ای لذت و ای کسی که برآورنده عزت و ای کسی که برآورنده عزت
 احْتِرَارِي مِنَ الذَّلِّ وَالْمَخَارِي وَلاَ فَاةَ وَالْمَرَارِي
برای برآوردن من از خوار و ای برآورنده و ای برآورنده و ای برآورنده

اعزني من الغوم **السَّيِّئِ** وَمِنْ جَنَّةٍ فَإِنَّ لَذِكْرَ
 بنهاده و هوا از اندوهنا ^{از پربان و ادبمان} که یاد کردن
 في المعاد مَن لِّلْقَلْبِ عَنْهُ مَقْسٍ وَمِنْ شَرِّ نَفْسٍ
 و مونس گشته باشد ^{مردن را از سخت گردانیده} و از بدی که نفس مان
 وَيُطَهِّرُنَا الرَّجِيمَ **الشَّيِّئِ** وَيَأْمُرُ بِالْعَاشِ عَلِي
 و شيطان او گرداننده است ^{ال و فرستنده روزی}
 النَّاسَ وَالْعَاشِ وَلَا فِرَاحَ فِي الْعَاشِ مِنَ الطَّعْمِ وَالرَّيَاشِ
 ایمان و جهار پربان ^{پوشش و آشیان} از طعامها و بکسای کثیر
 تَقَدَّسَتْ مِنْ عِلْمِ **الضَّادِّ** وَيَأْمُرُ بِالْكَوْاسِ لِلطَّبِيعَاتِ
 چه پاکیزه ذی ^{و خداوند مویهای بشتای} فرمان بردارگر
 وَالْعَوَاسِ فَمِنْهُ مِنْ مَبَاصٍ لِعَبْدٍ لَا خَدَاصَ
 و نادر و برادران ^{و نیست از و هیچ گزینی} و مبدعه و نه حلاص شدن
 لِمَا فِيهِ وَلَا مَقِيمِ **الضَّادِّ** وَيَأْخِذُ مِنْ مَبَاصٍ لِمَحْضٍ
 و نذر و نه ^{و بهترین عوض فر گرفته} محض
 الْيَقِينِ رَاضٍ بِمَا هُوَ عَلَيْهِ قَاضٍ مِنْ أَحْكَامِ الْمَوَاضِ
 یقین ^{و شنود شنود} با آنچه او ^{از حکمها} او گردان شنود
 تَعَالَيْتَ مِنْ حِكْمِ **الطَّاءِ** وَيَأْمُرُ بِمَا مَجْلُوعًا وَعَمَّا
 و از ^{و نیکو از و دانی} و نیکو با خیر است ^{و از}
 الْأَذَى بِمِيطٍ وَمَنْ مَلَكَ الْبَيْطُ وَمَنْ عَدَلَهُ الْقَيْطُ
 و ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 عَلَى الْبِرِّ لَا تَمِيطُ **الطَّاءِ** وَيَأْمُرُ بِالْحَيُّوَاتِ وَيَأْمُرُ بِالْحَيُّوَاتِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که

وَيَأْمُرُ بِالْحَيُّوَاتِ بِأَحْصَاءِ الْخَيْطِ بِعَدْلٍ مِنَ الْقَوْمِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 الْعَيْنِ يَا مَنْ هُوَ الْكَسْبُ وَمِنْ عَرْنَةِ الْكَفِجِ وَمِنْ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 خَلَقَهُ الْبَدِيعُ وَمِنْ جَانِ الْمَنَعِ مِنَ الظَّالِمِ الْغَشُورِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 الْقَيْسِ وَيَأْمُرُ بِمَا فَايَغِ مَا قَدْ جَاءَ وَسَوْغِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 وَيَأْمُرُ كَفَى وَبَدَعَ مَا قَدْ كَفَى وَاقَرَعَ مِنْ مَنَةِ الْعَظِيمِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 الْفَسَاءِ وَيَأْمُرُ بِالْضَعِيفِ وَيَأْمُرُ بِالْهَفِيفِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 تَبَارَكَتْ مِنْ لَطِيفٍ رَجِيمٍ بِمَا دَافٍ خَبِيرٍ بِمَا كَبِيرٍ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 الْقَافِ وَيَأْمُرُ قَضَى بِحَقِّ عَلَى نَفْسٍ كُلِّ خَلْقٍ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 وَفَاءً بِكُلِّ أَقٍ فَمَا يَنْتَعِ الثَّوْقُ مِنَ الْمَوْتِ وَالْخَوْمِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 الْكَافِ تَرَانِي وَلَا أَرَاكَ وَلَا تَبِي لِي سَوَاكَ فَقَدْنِي
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که
 الْجِهْدَاكَ وَلَا تَغْشِي مَرَاكَ بِتَوْفِيقِكَ الْعَصُومِ
 و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که ^{و نیکو که} و نیکو که

كَلَامٌ وَيَا مَعْدِنَ الْجَدَارِ وَذَا الْعِزِّ وَالْجَمَالِ
وای کان بزرگی و خداوند عزت و خوبی

وَذَا الْكِبَرِ وَالْجَمَالِ وَذَا الْخَيْرِ وَالْمَعَالِ
و خداوند بزرگی و خوبی و خداوند برکت و درستی

تَعَالَيْتَ مِنْ حَكَمِ الْمَسْمُوحِ اجْرِي مِنْ احْجَمِ
چه بزرگوار دانی استوار گاری از نازده زان برکت و از ترس او که بزرگست

الْعَظِيمِ وَمِنْ عَيْشِهَا الذِّمِ وَمِنْ حَرْبِهَا الْمُقِيمِ
بزرگست و از زندگی آن زیاده و از گرم او که دائم است

وَمِنْ مَائِهَا الْحَكِيمِ الْقَوْلِ وَاصْحَفِي الْقُرْآنِ
و از آب او گرم است و از من کردن قرآن و اسکن کردن

الْحَنَانِ وَنُوحِي الْحَنَانِ وَنَاوِي الْأَمَانِ
برشته ها و نوحی کردن با من جنون و بهر روزها از عذاب

إِلَى الْجَنَّةِ النِّعَمِ الْوَاقِ إِلَى النِّعَةِ وَهُوَ بِغَيْرِ اسْتِمَاعٍ لِعَوِ
بهشت بر خفته به سوی نعم و باز ای شنودن بشود

وَلَا يَأْدُكَ رَجْوُ وَلَا يَأْتِدَادُ شَكْوِ سِيمِ وَلَا كَيْمِ أَهَاءُ
و نه یاد آوردن ندهد شک و نه بختنازدن شک کردن بیماری و نه جرحت رسیده

إِلَى الْمَنْظَرِ الْتَرِيمِ الَّذِي لَا غُوبَ فِيهِ هَيْئًا لِيَاكِينِهِ
به پیشانی به منظر آید و نیست درو خوش گوار مرسان گمان او را

فَطَوِي الْعَامِرِ ذَوِي الْمَدْحِ الْكَرِيمِ اللَّامِ الْفِ
پناه بده به نام بزرگان و خداوند مدح بزرگوار بزرگوار

إِلَى مَنَزَلِ تَعَالَا بِحَسَنِ قَدْرَتِ لَا بِكُنُودِ قَدْرَتِ لَا
به جایگاه است به خشن بزرگست به پستی بیای باشد

تَلْقَى بِهِ الْجَدَا مِنَ الْبِدَا كَرِيمِ فَدُجِفَ بِالْشَرِّ
بررسی بدان بزرگی از بدین بزرگواران

لَيْسَ إِلَى الْمَفْزِ الْوَحْيِ إِلَى الْمَلِكِ الْبَهِي
نیست بهشت نرم به پادشاه زیبا

الْمَطْعَمِ الشَّرِي إِلَى الْمَشْرِ الْهَيِّ مِنَ الشَّلِّ الْخِيمِ
از خوردن خوش به آشپزی خوش گوار از شب روان در کلبه میز کرد

وَلَهُ عَلَى قَائِمَةِ النَّوْنِ

وَمَنْ كَرُمَتْ طَيَابِعُهُ لِحَلِي
و هر که بزرگوار باشد سرشته های او ارسته بشود

وَمَنْ قَلَّتْ مَطَابِعُهُ تَغْطِي
و هر که کم باشد طبعهای او پوشیده شود

وَمَا يَدْرِي الْقَتْلُ مَاذَا يُلَوِّي
و نمی داند کشته شدن که چه است بخود رسد بدو

فَإِنْ غَدَتْ بِلَا لَانَامٍ فَاصْبِرْ
پس اگر بگذرد به نام نماند پس صبر کن

وَلَا تَكُنْ سَاكِنًا فِي دَارِ ذَلٍّ
و مباش ایستاده در درون خواری

وَأَنْ أَوْلَاكَ ذُو كَرَمٍ جَبِيلِ
و هر که بدتر از خداوند بزرگوار است بزرگوار

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بِأَدَابِ مُفَضَّلَةٍ حَسَانِ
با ادب افزون رده خوب

مَنْ الذُّبَابُ بِأَنْوَافِ الْأَمَانِ
از دینا به کامهای ایمنی

إِذَا مَا عَاشَ مِنْ حَدِيثِ الزَّمَانِ
چون بزیاد از حوادث روزگار

وَكُنْ بِاللهِ فَحُودَ الْمُطَاعِ
و بهشتی بحد کند معنیها

فَإِنَّ الذَّلِيلَ يُدْرِكُ بِالْمَوَاتِ
پس درستی خواری به پستی باشد بخواری

فَكُنْ بِالْكَرَمِ مُطْلَقَ النَّارِ
پس بزرگست گشت در دین

لَا تَخْضَعْنَ لِمَخْلُوقٍ عَلَى الصَّحاحِ
 فروزی کن مریح آفریده برای طمع
 وَأَسْرِ فَاثَةً عَمَّا فِي خَيْرَانِهِ
 وطلب روزی از خدا کن از آنچه در خیرت است
 إِنَّ الدُّنْيَا نَجْوٌ وَنَانَةٌ
 بدستی که کنی که تو امید داری آواز امید و امیدوار
 مَا أَحْسَنَ الدِّينَ وَالْدُنْيَا إِذَا جُتِبَا
 چه خوبست دین و دنیا چون جمع شوند
 لَوْ كَانَ بِاللَّبَنِ زَادُ اللَّيْبِ غَنَى
 اگر بودی جزئی که زیاد شدی عاقل را تو اندکی
 لَكِنَّمَا الدُّنْيُ بِالْمِزَابِ مِنْ حَكَمٍ
 بیکل روزی بنزد افروست از داور

فَإِنَّ ذَلِكَ وَهْنٌ مِنْكَ فِي الدِّينِ
 بدستی که آن پستی باشد از تو در دین
 فَأَنَّمَا الْأَمْرُ بَيْنَ الْكَافِرِ وَالنُّوْبِ
 بدستی که فرمان خدا میان کافر و نون
 مِنَ الْبَيْتِ مَسْكِينٌ بَيْنَ مَسْكِينٍ
 از آفریدگان مسکینی باشد پسر مسکین
 لَا بَارَكَ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا بِلَا دِينٍ
 بركت بخداد خدا در دین نیست
 لَكَانَ كُلُّ لَيْبٍ مِثْلَ قَارُونِ
 هر این بودی بر عاقل مانند قارون
 يُعْطَى اللَّيْبُ وَيُعْطَى كُلُّ مَنَافٍ
 اگر بد مدعی قدر را بود مدتر جونی را

وَقَالَ عَلِيٌّ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

هَوْنٌ الْأَمْرُ تَعْرِفُ فِي رَاحَةٍ
 آسان گردد کار را تا بزوی در آسایش
 لَيْسَ أَمْرُ الْمَرْءِ سَهْلًا وَكَثْلُهُ
 نیست هر مرد آسان همه
 تَطْلُبُ الرِّاحَةَ فِي دَارِ الْعَنَا
 آرزوی آسایش در سر آس

قُلْ مَا هَوْنَتْ الْأَسْهُوَةُ سَهْوَةً
 اندک باشد بی آسان گردانی که اندک بود آسان
 إِنَّمَا الْأَمْرُ سَهْوٌ وَجَزْوٌ
 بدستی که کار آسان باشد و دشواریها
 خَابَ مَنْ يَطْلُبُ شَيْئًا لَا يَكُونُ
 بی بهره باشد هر آنکس که بویید چیزی را که نباشد

وَيَا أَيُّهَا عَلِيُّ التَّحِيَّةُ وَاللَّامِ

إِذَا هَبَّتْ رِيَا حُكَّ فَاغْتَنِمَهَا
 چون بجهت باد های تو پس بوعینت شمار
 وَلَا تَغْفُلْ عَنِ الْإِحْسَانِ فِيهَا
 غافل مشو از نیکی کردن در آن وقت

فَعَقِي كُلَّ خَافِقَةٍ مَكُونٍ
 پس عاقبت نه چمنده را امید کن باشد
 فَلَا تَدْرِي الْكَوْنُ مَتَى يَكُونُ
 پس ندانی سران شدن را که خواهد بود

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

الذَّهْرُ دُنْيَا وَالْبَاسُ آغْنَانِي
 روزگار ادب کردم و تو امید کنی باز کرد
 وَأَخْبَنِي مِنَ الْأَيَّامِ تَجَرُّبَةً
 و دانم از روزگار از تجربه

وَالْقُوَّةُ أَقْنَعُنِي وَالضَّرَبُ بَابِي
 و خورش خورشند کرد ایند ترا و سبکی بی پرده
 حَتَّى نَهَيْتَ الَّذِي قَدْ كَانَ بَيْنَا
 تا باز داشتیم از آنکه بود که می کردیم

وَلَهُ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

عَدَّ عَنْ نَفْسِكَ الْحَيَا وَضَمَّنَا
 سزا از نفس خود شمر کنی را و ضم کرد
 إِنَّمَا جِئْتَهَا نَسْفَاقُ الْمَوْتِ
 بدستی که آمدی در وی فریشت ای مرگ
 سَوْفَ يَنْتَقِلُ الْحَدِيثُ بَعْدَكَ فَانْظُرْ
 زود بود که باقی ماند سخن پس از تو پس بنظر

وَتَوَقَّ الدُّنْيَا وَلَا تَأْمَنْهَا
 و بپر بیم از دنیا و ایمن مشو از وی
 وَأَدْخَلْنَهَا لَتَخْرُجَ عَنْهَا
 و در آورده شدی تا بیرون برده شوی از وی
 إِنِّي لَأُحَدِّثُكَ نَحْبُ وَكَمَلْنَا
 کدام سخن را دوست می داری پس بشن آن سخن

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

يَحْنُ الْكِرَامُ بَنُو الْكِرَامِ
 بایم بزرگان پسر بزرگان

وَلَهْفَتُ فِي الْمَهْدِ كُنَّا
 ای کودک ما در آسوار دنیا نشسته زاده نمود

اِذَا قَعَدَ النَّبِيُّ
بِدُرِّسِي كَجَوْنِ بَشِينْدَا كَان

عَلَى بَيْتِ الْعِزِّ قُنَا
رَبِّ بَاطِ بَزْ كِي بِرْ خَزْم

وَاَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَام

اَنَا بِي بَدْرِي بِالْجُيُومِ
بِدْرِي كَرِي بِرْ سَائِدْ مَرِ سَتَا رَا كَان

وَمَا هُوَ مِنْ شَرِّهَا كَانِي
وَابْ بَزْ بَدِي اَلِشَان خَوَاهِدْ بُوْد

ذُنُوبِي خَافَ فَاَنَا الْفَرَانُ
اَزْ كَنَانِ خَوْدِي بِرْ سَمِ قَا قَا بَشَارْ كَان

فَاَنِي مِنْ شَرِّ اَمِيْتٍ
بِدْرِي كَرِي اَزْ بَدِي اَنْ اِيْلَمِ

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُنْتُ اَنَا وَعَلِيٌّ عِنْدَ النَّبِيِّ وَكَانَ
كُفْتُ بِرْ بُوْد مَن وَعِيْ نَزْدِيْ بُوْد بِغِيْر

يَحْبُ الْبَنَاءُ فَمَا تَقَالُ بِنَا نَهْوِي بَكْرٍ فَلَمَّا خَرَجْنَا فَكَ
كُ دُوْسْتِ وَبَشِيْ قَا بِرْ كُفْتُ قَا بِرْ بَزْ بَدْ جَدِ دُوْسْتِ دَرِي بِرْ جَوْنِ بِرْ وَنِ بَدِ كُفْتُ

لِي عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ اسْمِعْتُ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص بَابُ
اَلِشَانِي بُوْد كُفْتُ بِغِيْر خَدَا اَلِ بِرْ

عَبَّاسٌ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ اَحْبَبُ اَنْ تَسْعَهُ لِعَرَفْتُمْ نَعَمْ فَقَالَ
بِاسْ بِرْ لَقَمِ رَا كُفْتُ اَكْشَوِيْ زَرْبُوْ بِرْ كُفْتُ اَزِيْ بِرْ كُفْتُ

تَقَالُ بِنَا نَهْوِي بَكْرٍ فَلَمَّا تَقَالُ لِنَبِيِّ كَانِ لَا يَكُونُ وَدَخَلَ
فِيْ رَا بَدْ جَدِ دُوْسْتِ دَرِي تَابَا كُفْتُ بِرْ كُفْتُ كُوِيْدِ بِرْ كُفْتُ بِرْ بُوْد بِرْ كُفْتُ وَدَرَا كُفْتُ

امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع عَلَى عَمْرٍ مِنَ الْخَطَابِ بِعَزْبٍ عَنْ مَتَوَفَى لَمْ يَقَالَ
بِدْرِي كَرِي اَزْ بَدِي اَنْ اِيْلَمِ

اَنَا نَعَزْبِكَ لَا اَنَا عَلَى نَقَبَةٍ
بِدْرِي كَرِي اَزْ بَدِي اَنْ اِيْلَمِ

مِنْ الْحَيَوَةِ وَلَكِنْ سَنَةِ الدِّينِ
اَزْ بَدِي اَنْ اِيْلَمِ

فَلَا الْمَغْرِبِيَّ بِيَا وَبَعْدَ مَيْتِهِ
بِرْ غَرْدَا دَا دَا مَائِدْ كُفْتُ بِرْ زَمْدَا خَوْدَا

وَلَا الْمَغْرِبِيَّ وَلَوْ غَاثًا إِلَى جَبِيْنِ
وَلَوْ غَرْدَا دَا دَا مَائِدْ كُفْتُ بِرْ زَمْدَا خَوْدَا

وَاَيْضًا كَرَمَتُهُ وَجْهَهُ

اِذَا لَمْ تَلَمْ بِرِضًا اَمَكَّةَ
جَوْنِ مَرْدِ خَشُوْدِ شُوْدِ بَا بِرْ كُفْتُ شُوْدِ وَرَا

وَلَمْ يَأْتِ مِنْ اَحَدٍ اَنْتَهُ
وِيَا كَارِ اَوْبَارِ اِيْلَمِ

وَأَعَجِبْ بِالْعَجَبِ مَا اقْتَادَهُ
وَجَلِيْدِ اَرْدَمِ كَرْدِ اَزْ خَوْدَا بِسَبَبِ خَوْدِيْ كُفْتُ اَوْرَا

وَنَاءَ بِرِ الْكَيْفِ فَاَسْتَحَنَّهُ
وَكُفْتُ كُفْتُ اَوْرَا كُفْتُ بِرْ خَوْبِ شُرْدِ شُرْدِ

فَدَعَهُ فَقَدَرْنَا تَذْيِيْرَهُ
بِرْ تَبِيْرَا اَوْرَا بِرْ تَبِيْرَا تَبِيْرَا

سَيَحْضُرُ يَوْمًا وَبِكِيْ سَنَهُ
زُوْدِ كُفْتُ كُفْتُ دُوْرِيْ وَكُفْتُ بِرْ سَائِدْ

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

تَنَكَّرَ لِي بِهَرِي وَلَمْ يَدْرِي
اَلِشَانِي رُوْزْ كَرِي وَبِيْ دَرِي

اعْرَوْوْ دُوْعَا تِلْخَطُوْبِ نَهْوِيْ
خَلِيْبِ مِثْمُوْمِ وَرَسْمَا كَارِ اَلِشَانِ بَدِيْ

وَقُلْ بِيْنِي الْخَطْبُ كَيْفَا عِنْدَا
وَرُوْجِيْ بِرْ مَرْمِيْ نَمَائِدْ كَارِ بِرْ رُوْزْ خَوْدَا بِرْ كُفْتُ

وَبِنَا اِيْمِ الْفَرَكِيْ كَيْفَا بَكُوْنِ
وَبِنَا كُفْتُ فَرْمِيْ نَمَائِدْ كَارِ بِرْ رُوْزْ خَوْدَا بِرْ كُفْتُ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَذْكُرُ عُمَرُ بْنُ مَطْعُوْنٍ وَنُحَيْدِ بْنِ رَحُوْ
وَقُفْتُ

وَذَلِكَ اَنَّ عَيْنَ عَائِشَةَ اَصِيْبَتْ بِطُغْمَةٍ مِنْ قَسْرِشِ
وَقُفْتُ كُفْتُ

اَمِنْ تَذْكِرَةِ قَوْمٍ غَيْرِ مَالِعُوْنَ
اَزْ بَدِي اَنْ اِيْلَمِ

اَهْتَمَّ كِتَابًا بَنِي الْحَرْوِيْنَ
كُفْتُ اَزْ بَدِي اَنْ اِيْلَمِ

اَمِنْ تَذَكُّرِ اقْوَامٍ ذَوِي سَفَهٍ
 از یاد کردن گروهی که خداوند بخیر و بد
 لَهُ يَنْتَهَوْنَ عَنِ الْفَحْشَاءِ مَا اَمَرُوْهُ
 باز می دارند از آنکه گناهان را که فرموده می
 اَلَا يَرَوْنَ اَقْلَّ لَنَّا خَيْرٌ لِّهِمْ اَنَّا
 نمی بینند که نیکتر کردن ما خیرتر از آنکه ما
 اِذْ يَكْفُرُوْنَ وَمَا يَخْشَوْنَ مُثْلَهُ
 چون کفر می کنند و نمی ترسند ربه خود را
 فَتَوَفَّيْنَاهُمْ اِنْ لَّمْ يَرْجِعْ اِلَّا
 پس زودتر از آنکه بازگردند اگر غیر این
 اَوْ يَنْتَهَوْنَ عَنِ الْاَمْرِ الَّذِي وُقِفُوْا
 یا باز استند ایشان را کار آنکه باز استند
 وَتَمْنَعُ الْكُفْرُ مِنْ رَّجُوْمٍ مِّمَّنَّا
 و تمنع کفر از آنکه از عذاب ما
 وَهَرَفَاتٍ كَانَ الْمَلِخَ خَالِطَهَا
 و نغمه های ناز که گویا که نغمه است بدان
 حَتَّى يَفْرُجَ رِجَالُ الْاَحْلَامِ لَهُمْ
 تا فرار گیرند مردانی که نغمه های ناز
 اَيُّوْمُنَا بِكِتَابٍ مِّنْ لِّعَجَبِ
 یا ایمان آورند بکتاب و فرستاده عجب
 يَا رُبِّيْ يَا مَرْجُلِيْ غَيْرُ ذِي عِوَجٍ
 یا رب من یا مرد من نه خمیده و نه کج

يَخْشَوْنَ بِالْظُلْمِ مَنْ يَدْعُو اِلَى الدِّينِ
 که واهی بگوشند بستم کسی را که می خواند باین
 وَالتَّقْدِرُ فِيْهِمْ بِكُلِّ غَيْرِ مَا هُوَ
 و تقدیر در میان ایشان رای است نه این که باشند
 غَضًا لِّلْعَيْنِ ابْنِ مَطْعُوْنٍ
 خشم ز قیام برای عینی پسر مطعون
 لَمَّا دَرَاكَ اَوَّلَ مَا غَرَّاهُمْ
 از آنکه زدنی پیاپی و زدن شکرست
 كَيْلًا بِكُلِّ جَزَاءٍ غَيْرِ مَغْبُوْنٍ
 پیودن به پیودن پاداشی در حق جزایان زدن
 فِيْهِ وَبِرَضُوْنٍ مَّتَابَعْدَ الْاِدْنِ
 در او و راضی شوند از آنکه پس از این نفرستی زدن
 بِكُلِّ مَطْرَدٍ فِي الْكُفْرِ مَسْنُوْنٍ
 به هر دو آن شود در کفر مسنون کرده
 تَشْفِيْ بِهَا الْاِثْمَ مِنْ هَامِ الْخَائِبِيْنَ
 شفا دهد به این رنج را از گناهان خواران
 بَعْدَ الصَّعُوْبَةِ بِالْاَسْحَاجِ وَاللِّبْرِ
 پس ز کسب باسان کردن و زنی کردن
 عَلٰى نَبِيِّ كُوبِيْ وَكِدِّي اَلثَّوْنِ
 بر پیغمبری که خون موسی است یا چون یونس
 كَمَا تَنْزَلُ فِيْ اَيَّامِ بَاسِيْنَ
 چنانکه فرود آمد در ایام بایسن

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهَلَا كَرَامٌ

مَا لَا يَكُوْنُ فَلَا يَكُوْنُ بِحِلَّةٍ
 آنچه نباشد پس نباشد بپوش
 يَكُوْنُ مَا هُوَ كَابُنْ فِي وَقْتِهِ
 زود باشد آنچه شوند است در وقت خود
 يَسْعَى الْقَوِيُّ فَلَا يَبْتَاعُ بَعْدَهُ
 بشاگرد تواند پس نیابد بشافتن خود

اَبْدًا وَمَا هُوَ كَابُنْ يَكُوْنُ
 هرگز و نه آنچه شوند زود باشد
 وَاَيُّوْمَا الْجَهْلِيَّةِ مَتَعٌ مَّحْزُوْنٌ
 و برادران دین در متع باشند محزون
 حِطًّا وَبِحِطِّيْ عَاجِزٌ وَمُهَيِّبٌ
 و بهر و بهر منزه شود است و زبون

وَاَيْضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهَلَا حَيَّةٌ

لَا يَأْتِي مَبْنًى هَ الْكِنْدَارُ أَخَا
 ناید که این نشود در باره زمان برادر از برادر
 كُلُّ الرِّجَالِ وَإِنْ تَعَفَّفَ جِهْدُ
 هر یک از مردان و اگر چه پال می کند بوشش خود
 وَالْقِرَافَةُ مِنْ وَثْقَتِ بَعْدِ
 و قراوتی از کس است از غمی که بر عهد کرد

مَا فِي الرِّجَالِ عَلَى الزَّهَادِ اَمِيْنٌ
 نیست در میان مردان بر زبان هیچ استوار
 لَا يَدْرِي اَنْ يَنْظُرَ بِمَحْوَرٍ
 ناپدید باشد که بنگرستی زود نیست کند
 مَا لِلنِّسَاءِ سِوَى الْقُدُوْرِ حَصُوْنٌ
 نیست در زنان جز قوت باشد که هرگاه

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهَلَا حَيَّةٌ

يَا اَكْرَمَ الْخَلْقِ عَلٰى اَللّٰهِ
 یا گرامی ترین آفریده گان بر خدای
 مُحَمَّدًا الْمُخْتَارَ مَهْمَلًا اَنْ
 محمد برگزیده را بهانه آورد
 فَانْذِبْ لَهُ جَدًّا لَا غَيْرَ
 پس بخواه دورا شمر نه جز او را

وَالْمُصْطَفٰى بِالشَّرَفِ الْبَاقِي
 و برگزیده را به بزرگی شرف رسانده
 مِنْ مَّحَبَّتِ مُسْتَقْطَعِ نَاقِي
 از خواهر و برادران شرف رسانده
 فَلَيْسَ بِالْغَرِّ وَلَا الدَّوْحِي
 پس نیست بگزارنده و نه بهار کننده

تَرَى عِمَادَ الْكَفَرِ مِنْ سِنْفِهِ
بانی تو سئون کفر از سنی او
هَلْ الْعَدَى الْأَذْيَابُ غَوَتْ
هیچ مستند دشمنان مگر گمان وورگشته
سَهْمٌ لَجِبَ عَلَى عَقِبِهِ
زود باشد که نهیت روه کرده شود بر پشت خود

مُنْكَسًا بِأَطْلِهِ وَاهِي
نیگون سا باطل او سست
مَعَ كُلِّ نَاسٍ نَفْسُهُ شَاهِي
با هر ادی نفس و سواکنده
بِحَيْدٍ وَكُنْزٍ
خیر و یاری دادن مرخص و

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَيَّةُ

كُنْ لَكُمْ كَان بِالْعَزَاءِ مُنْطَعًا
باشی من خورشیدها را بجه برنده
فَلَمَّا اسْتَرَا الْغَنَى قَنَافَتِ
پس بیا باشد بهوشیده دارد خواند پس رخت نماید
وَلَمَّا اخْتَرَنَ الْكَرِيمُ كِلَانَهُ
وهر تیب را که در دینک زبان خود را
وَلَمَّا ابْتَسَمَ الْوَقُورُ مِنْ دِي
وهر لب و لبخند در آستین

فَلَقَلَّ يَوْمَ لَا تَرَى مَا تَكْرَهُ
پس اندک باشد روزی که نه بینی آنچه نخواهی
فِيهِ الْعُيُونُ وَإِنَّهُ لَمُتَوَنٍ
در چشمها و بدستی که دروغ را نبیند
حَدَّ الْجَوَابِ وَإِنَّهُ لَمُتَوَنٍ
از ترس جواب گفتن و بدستی که او را نگوید
وَقَوَادٍ مِنْ سَحَرٍ يَنَافُونَ
و حال کند دل و از پیش او ناله کنند

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اصْبِرْ مِنَ الْكَلَمِ الْمُحَقَّطَاتِ
ری شوم ز سخنانی چشم کورنده
وَإِنِّي لَا تَرَكُ جُلَّ الْمَقَالِ
بدستی که من هر آینه بدارم بیشتر گفتار را

وَاحْكَمْ وَالْحَلَمُ بِي أَشْبَهُ
و بر داری می کنم و بر داری بمنزله
لَا أَنْ لَا أَجَابُ بَمَا أَكُنْ
تا جواب داد شوم بد آنچه خواهم از

إِذَا مَا اجْتَرَبْتَ سَفَاهَ الْكُفْرِ
اگر بهیچ خودی بخرد
فَلَا تَغْتَرِبْ بِرِوَاءِ الْكَرْبِ
و نه بگفته شو بمظهور دان
فَكَمْ مِنْ فَنَى يَحْبُ النَّاطِلِينَ
پس بیا از جوانی که بچوب و نکرند کارها
يَنَامُ إِذَا حَضَرَ الْمَكْرُمَاتُ
بخسید چون حاضر شود زاریها

عَلَى قَائِي أَنَا الْأَسْفَه
بر خود پس بدستی که من منم به خود
وَأَنْ زَحَرُوا لَنَا وَمَوْهُو
و اگر بیا آیند ایشان مر تر باد و غر سست
لَهُ أَتَى وَلَهُ أَوْحَدُ
مرور از بانهها باشد و مرور از او بیجا باشد
وَعِنْدَ الذَّنَاءِ يَسْتَعِينُ
و نزدیک ناکسی بیدار کشود

لَوْ كَانَ بَعْضُ أَهْلِ الْكُوفَةِ اشْتَرَى دَارًا وَنَافِلًا مِنْ الْمُؤْمِنِينَ
روایت کردند که شخصی از اهلی کوفه بخسید برای و بهداد
عَلَى رَقَابَتِكَ كُنْتُ بِذَلِكَ كِتَابًا فَكُتِبَ بَعْدَ اكْتِمَائِهِ
تا نویسد مرور بدان کتبی پس بنویشت بر لبم نه بنشانی
هَذَا مَا اشْتَرَى مِنْتَ مِنْ مَيْتٍ دَارًا فِي بَلَدِ الْمَذْنِبِينَ
بشنان این است که بخسید مرور از مرور برای در شهر جاهلکاران
وَكَيْفَ الْعَفَا فِلَسَ أَخَذَ الْأَوَّلُ مِنْهَا يَنْتَهِي إِلَى الْمَوْتِ
و کج و غفلان حد اول از آن منتفی می شود بامر
وَأَتَانِي إِلَى الْقَبْرِ وَأَتَانِي إِلَى الْحَبَابِ وَكَرَّابِعَ امْنَا
و دوم بیاکور و سیم بیا شمر و چهارم
إِلَى الْجَنَّةِ وَأَمَّا إِلَى الْكَتَابِ ثُمَّ كُتِبَ عَلَيَّ
بیهشت تا به کتاب بنویشت

النَّاسُ يَكُنِي عَلَى الدُّنْيَا وَقَدْ عَمِلْتُ
نفس می گردید بر دنیا و بدستی که من دانم
أَنَّ الْكَلَامَ مَرْمُضُهَا نَزَلَ مَا فِيهِ نَيْلُ
که سلامت مازدن روه کشتن

لَا دَرَا لِمَ بَعْدَ الْمَوْتِ يَسْكُنُهَا
 نیست سرائی مرد را پس از مرگ که ساکن شود در
 فَإِنْ بَنَاهَا بِخَيْرِ ظِلِّ مَسْكِنِهَا
 پس اگر بنا کند از آن بیکی خوشتر بود جای را بسازد
 أَيْنَ الْمُلُوكِ الَّتِي كَانَتْ مُسَلِّطَةً
 کجا مد بادشاهان که بودند
 أَمْوَالًا لِدَوَى الْمَرَاتِ يَجْمَعُهَا
 مالهای ما برای دواوندان میراث جمع می کند
 كَمْ مِنْ مَدَائِنٍ فِي الْأَفَاقِ قَدْ خُسِرَتْ
 بسیار از شهرهای در گیتی رفته در جهان بر سر کوه گشته

إِنَّمَا الَّتِي كَانَ قَبْلَ الْمَوْتِ بَانِيهَا
 همان سرائی که بود پیش از مرگ بنا کننده آن
 وَإِنْ بَنَاهَا بِشَرِّ خَابِ ثَوْبِهَا
 و اگر بنا کند از آن بدی بی بهره باشد مقیم شوند در
 حَتَّى مَقَامِهَا بِكَارِ الْمَوْتِ يَأْتِيهَا
 تا کتب دادایش از آنجا که مرگ است دستش آید
 وَدَرُّوْنَا خَرَابَ الْكَذِبِ نِسْبَتِهَا
 و سرائی ما برای خدای بی رور کار بنای نیکم آنرا
 أَمَتْ خَرَابًا وَقَدْ أُنْشِئَتْ أَهْلُهَا
 گشت ویران و جزا و دم که محل آن گشت

وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْغِنَى فِي النَّفْسِ وَالْفَقْرُ فِيهَا
 توانایی در نفس است و فقر در نفس
 عَدَلَ النَّفْسِ بِالْفَنَاءِ وَلَا
 بهمانند نفس را بخرسندی و اگر نه
 لَيْسَ فِيهَا بَعْضٌ وَلَا فِي الذِّبْيِ
 نیست در آن بکشد و در آن بکشد
 أَمَّا أَنْتَ طَوَّلَ عَمَلٍ مَعَ عَمَلٍ
 مگر آنکه بود در زی زنده گشتی در دره تنویر

أَنْ تَحْرَتَ فَنَاءًا يَجْنِبُهَا
 اگر قناعت کنند پس زنده گشتی بجز این باشد اول
 طَلَبَتْ مِنْكَ فَوْقَ مَا كَيْفَ بَنَاهَا
 جوید از تو بالاتر از آنکه پس بنده او را
 لَمْ يَأْتِ مِنْ لَدُنْهِ لِمَسْجِدِهَا
 نیامد هیچ خوشی از میراث شمرده آنرا
 بِالسَّاعَةِ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا
 در آن دم که بودی آن

وَإِذَا كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ

النَّفْسُ تَجْعَلُ أَنْ تَكُونَ فَيَنْزِعَ
 نفس آدمی کند که باشد و ویش
 وَغْنَى النَّفْسِ فِي الْكَفَافَةِ أَنْ
 و تواند نفس به اندک در آن که باشد و ویش
 وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَا كَرَامَ

وَالْفَقْرُ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى بِطَعْنِهَا
 و فقر بهتر است از غنی گشتی با طعن
 فَجَمَعَ مَا فِي الْأَرْضِ كَيْفَ بَنَاهَا
 پس جمع نمود زمین را مانند بسند او را

إِذَا أَلْهَمَانِكَ كَفَا لِرَجَالٍ
 چون تشنه گرداند ترا بنجام مردان
 أَبَا النَّبِئِ ذِي شَرْفٍ
 سر بانه زنده گشتی خداوند توانگر را
 فَإِنْ أَرَادَ مَاءَ الْحَيَوٰةِ
 بهر کسی که ریختن آب زندگانی کند

كَفَنَكَ النَّعَاةُ سِعَاوِدِيًا
 پس بپوشد ترا قفس سیر و سیر
 يَرْيَهُ لِمَا فِي بَدَنِهِ أَبَتَا
 می بیند او را بر بدنش دوست اوست منع کنند
 دُونَ أَرَاقَةِ مَاءِ الْحَيَاةِ
 فروز باشد از ریختن آب رو

وَإِيضًا عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا خَالَفَ الضِّيَاءَ الظُّلَامَ

إِذَا مَا بَيَّنَّتْ أَنْ تَحْيِي
 چون خواهی که زنده گشتی
 فَلَا تَحْذَرُ وَلَا تَجْثَرُ
 بهر چه بیم و بخل میکنی

حَيَوٰةَ خَلْقِ الْحَيَاةِ
 زیستن شریک زیستن
 وَلَا تَحْزَنُ عَلَى الْكَثْبِ
 و درین بیکس بر دنیا

وَلَهُ عَمَلٌ فِي وَصِيَّتِهِ الْمُسَارِ إِلَيْهَا
 برادر لایق علمها السلام

وَحَزَنٌ مِنْ نَفْسِهِ خَوْفٌ لَهُ
 و بسا گاه آنی کننده فقر خدرا از ترس گناه

يَكُونُ عَلَيْكَ حِجَّةٌ هِيَ مَا بَدَا
 که باشد بر تو حجتی آن مادام که نماند

فَقَلَّصَ رُذُوبَهُ وَأَقْضَى بَيْنَهُ

وَجَانِبَ سَبَابِ الْتَفَاهَةِ وَالْجَنَانِ

وَصَانَ عَنِ الْفَحْشَاءِ صَلَاحًا كَرِيمًا

تَرَاهُ إِذَا مَا طَاسَرَ وَالْجَهْدِ وَالْقِيَامِ

لَهُ حِلْمٌ كَهْلٍ فِي صَرَامَةِ حَادِرٍ

بَرُّوفٍ صَفَاءُ الْمَاءِ مِنْهُ بَوَاحِشُ

صَبُورًا عَلَى نَيْبِ الزَّمَانِ وَمَرْفَعٍ

لَهُ هِمَّةٌ تَعْلَوُا عَلَى كُلِّ هِمَّةٍ

إِلَى الْبِرِّ وَاتَّقَى فَقَالَ لَا مَانِيَا

عَنَّا فَأَوْتَرَهُمَا فَاجْتَمَعَ مَا لِيَا

أَبْتَهَمَةً إِلَّا الْعَلِيَّ وَالْعَالِيَا

جِدْمًا وَفُورًا صَابِينَ الْفَنَسِ هُمَا

وَفِي الْعَيْنِ إِنْ أَبْرَتْ أَبْرَتْ شَايَا

فَاجْتَمَعَ مِنْهُ فِي الْوَجْهِ صَافِيَا

كَتُومًا لِأَشْرَارِ الْكُضْبِ مِدَارِيَا

كَمَا قَدْ عَلِيَ الْبِدَا الْجُحُومُ الدَّرَارِيَا

وَقَالَ عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَالْاِكْرَامُ

لَا تَعْتَبَنَّ عَلَى الْعِبَادِ فَإِنَّمَا

سَقَى الْقَضَاءُ لِرِزْقِهِ فَكَانَهُ

يَا ذِيكَ رِزْقَكَ حِينَ يُؤَدُّ فِيهِ

يَا ذِيكَ خَيْرَ الْوَقْتِ وَأَتَانِهِ

فَقَالَ بِمَوْلَاكَ الْكَرِيمِ فَإِنَّهُ

فَاجْتَمَعَ غِنَاكَ وَكُنْ لِقَوْلِكَ صَانِيَا

فَالْحَرْجُ يَجْلُجِيهِمُ اعْدَامُهُ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

إِنَّ الْمَكَارِمَ أَخْلَافُ مُطَهَّرَةٍ

وَالْعِلْمُ نَالِيهَا وَالْحِلْمُ رَابِعُهَا

وَالنَّفْسُ تَعْلَمُ أَنِّي لَا أَصَادِقُهَا

فَلَهُ ٤ لَمَّا افْتَحَرْنَا لَهَا جِرُونَ بَانَا رَهْمٌ فِي الْإِسْلَامِ

بِحَضْرَتِ رَسُولٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَقْدَدَ بَعْضَ هِدَنِ

الْأَبْيَاتِ لِإِمَامِ ابْنِ الْفَرَجِ فِي تَقْسِيمِ مَثْنُونِ الْيَسَنِ ٤

أَنَا لِلْفِرَاقِ إِلَهًا وَبِنَفْسِي أَقْبَرُهَا

لِلْعَبْدِ رَأْفٍ مِنْ أَبِي بَرٍّ

بُضْيُ خَشَاكَ وَأَنْتَ لَا تَبْدِيهِ

فَكَانَهُ مِنْ نَفْسِهِ بَخِيلِيهِ

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالتَّحِيَّةُ

فَالَّذِينَ أَقْلَهُوا وَالْعَقْلُ نَائِيهَا

وَالْجُودُ خَامِسُهَا وَالْفَضْلُ سَابِعُهَا

وَكُنْتُ أَرَادُ الْأَحْيَاءَ أَعْصَمُهَا

بِحَضْرَتِ رَسُولٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَقْدَدَ بَعْضَ هِدَنِ

الْأَبْيَاتِ لِإِمَامِ ابْنِ الْفَرَجِ فِي تَقْسِيمِ مَثْنُونِ الْيَسَنِ ٤

نِعْمَةٌ مِنَ الْعَرْشِ بِمَا قَدْ حَضَرَهَا

أَنَا لِلْفِرَاقِ إِلَهًا وَبِنَفْسِي أَقْبَرُهَا

لَنْ تَرَى فِي حَوْمَةِ الْيَحْيَاءِ
نهی شود انبوی کارزار

وَلَا تَبْقَى نَدِيمًا وَلَا مَرْغَبًا
و نه است پس کسی گرفته در اسلام گوید و در شانس

نَفِي بِالْعِلْمِ زَقَافِهِ مَرَّتَ فَنِيهَا
دانش در دهن کرد مریدانش ز کردنی پس آن

نَمَّ فَجَرِي بِرَسُولِ اللَّهِ إِذْ رَوَّجَتْهَا
پس نارس من بر رسول خداست جو جفت کرد ایند را باو

وَبِأَحَدٍ وَجَيْشٍ ثُمَّ صَوَّلَتْ تِلْكَهَا
و باحد و جین پس جلای که از پی آن در ایاز را

وَإِذَا أَهْرَ حَرْبًا أَحْمَدُ قَمِيهَا
و چون برافروخته شود و جگ محمد و پیش از او

لِي فَمِنْ سَائِبِيهَا
ما دران ماندنی

وَلَا الْقُرْبَىٰ إِنْ قَامَ شَرِيَتْ نَتَمَّهَا
و نه است باینجه نزدیکی اگر برخیزد بر کسی از نسبت

وَلَا الْفَخْرَ عَلَى الْكَثَرِ بِنَاهِمٍ وَبَيْنَهَا
و نه است تاراش بر مردمان بفاطمه و پس از او

لِي مَقَامَاتٍ يَبْدُرُ جَحْرُ النَّاسِ أَدِيمًا
و نه مقامهاست بروز بداران روزگارشند

وَأَنَا الْكَامِلُ لِلزَّايَةِ حَتَّىٰ أَحْتَوِيهَا
و منم بر داند ام هر علم را بچی که فراموشی و زرم از او

وَإِذَا نَادَىٰ رَسُولُ اللَّهِ غَوِي قَلْتُ
و چون او از دهد رسول خدای بجانب من گویم

هَيْهَ اللَّهُ فَمَنْ مِثْلِي فِي النَّاسِ شَيْبًا
این سخن خدایت گشت باین در میان را ماندنیش

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْتَ كَمَا وَصَفْتَ وَفَوْقَ مَا نَصَفَ أَعْدَاؤُكَ
پس گفت رسول خدا ای تو چنان که صفت کردی و بالای آنک صفت کنند ترا دشمنان تو

الْمُتَأَفِّقُونَ وَأَوْجِبَاؤُكَ الْمُؤْمِنُونَ وَالْيَصْرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
که متافقتند و دوستان تو که مؤمنان اند

أَنَا مَكْتُبٌ جَنًّا نَابِتُ الْقَلْبِ جَرِيًّا أَبْطُلُ الْإِبْطَالَ قَمًّا ثُمَّ لَا أَفْعُ شَيْئًا
منم از آن هنگام که بودم گوید که نشو ادل و نیز باطل کرد ام دلیله از بفر پس نه از هیچ چیز

يَا بَيْعَ الزَّبِينِ وَكُلِّي ذَا الْحَرَمَيْنِ وَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
ای دو آن بیابان درم خردار رود و بخورید آن گوشت را قدام

يَا وَيْهَذَا الْمُبْتَغَىٰ عِلِّيًّا
ای آنک جوینده خدا

فَدَكْتُ عَنْ لِقَائِكَ غِيًّا
پس گفتم از دیدار تو بی نیاز

أَوْ قَالَ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ
سو

أَلَا طَرَفًا لَّنَا عِيْدُكَ فَرَاغِي
بدانکه در آمد خبر دهنده مگر شب پس نه ساینده

فَقُلْتُ لَهُ لِمَا لَيْتُ الَّذِي بَانِي
پس گفتم ما و را آن هنگام که دانستم آنچه او زد من

فَحَقَّقْتُ مَا أَشَقَّتْ مِنْهُ وَلَمْ يَبْلُ
پس تحقیق کرد آنچه زسیدم از او و پاک داشت

فَوَاللَّهِ مَا أَشَارَ أَحَدٌ مَاتَ
پس بخدا قسم اموشن گفتم ترا ای احمد ما دام که بود

وَكُنْتُ مَيَّاهُطٌ مِنَ الْأَرْضِ تَلْعَةً
و منم من هرگاه فرو می ایتم از زمین به گشته

جَوَادٌ تَنْطَلِجُ الْخَلَّ عَنْهُ كَأَمَّا
اوصاف از او بود و تندی سواران از او گویا که

مِنْ الْأَسَدِ قَدِ احْتَمَى الْعَرِيضَ مَحَانِي
از شیران بد رستی نگاه می داشت بهینه را بگشود

شَدِيدٌ جَرِيٌّ الصِّدْرُ نَدْمُ صَدْرِهِ
گشت دلاور دل بلند سخت سینه

إِنِّي أَرَاكَ جَاهِلًا غَنًّا
بدانکه می بینم ترا نادان و گول

هَلُمَّ فَادُنْ هَهُنَا الْيَتَا
بشتاب نزد یک تنواری ای یمن

بِرَقِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ
پس رفتم رسول خدا را بر او روایت کرد محمد بن الحسن

وَارَقِي لَنَا اسْتَهْلُ مُنَادِيًا يَهْنَدُ
و بی جواب کرد ایند را آن هنگام که او از بردار

أَعْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَصْحَابَ عَيْلَا
الغیر رسول خدا را گشتی خبر که دهنده

وَكَانَ خَلِيلِي عَزِيًّا وَجَلِيلًا
و حال آنکه بودم پیغمبر دوست من و عزیز من و جلیلی من

بِئِ الْعَبَسِ يَوْمًا مَا وَجَّاهُ زَنْتَ
ما اکثر آن سفید روزی از روزها و بگذاشتم از رودخانه

أَرَىٰ أَنْزَالِي حَدِيثًا وَعَاقِبًا
می بینم نشانی پیش از خود نو و کهنه

بَيْنَ بَيْنٍ بَرِّ لَيْثًا عَلَيْهِمْ ضَارِيَا
می بیند او را نیز برایشان حویض

تَعَادِي بَيْعَ الْأَرْضِ مِنْهُ تَعَادِيَا
دور می شدند و دوام زمین از دور شدنی

هَوَالِكُ مَعْدِيَا عَلَيْهِ عَادِيَا
او شیر بود حمله کرده برو و حمله کنند

لَيْسَ بِكَ رَسُولٌ لِّهِ صَفٌّ مُّقَدَّمٌ إِذَا	كان ضربا الهام نفقا نالبا
<i>بلكر بگوید بر رسول خدای صفت پیشین چون باشد زدن چکا شکستن</i>	
وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ	
وَلَوْ أَنَا إِذَا مِتْنَا تَرَكْنَا	لَكَانَ الْمَوْتُ رَحْمَةً كُلِّ حَيٍّ
<i>و اگر آنست ما چون بمیریم دست بدارند ما را</i>	<i>هر این بودی هر که سایش هر زنده</i>
وَكُنَّا إِذَا مِتْنَا بَعْدَنَا	فَنُتَالُ بَعْدَهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ
<i>و لیکن ما چون بمیریم زنده کرده شویم</i>	<i>و سال کند ما پس از آن از همه چیزی</i>
هَذَا مَا أَكْرَبَ إِلَيْهِ كَرِيْمًا وَادِيًّا إِلَيْهِ حَمْدِي	
<i>اینست آنچه بغایت رسید بدان ریخ بردن من و رسانید بدان گوشش من</i>	
مِنَ الْقَطْرِ هَذِهِ الْكَدَرُ	الْفَرْدِ وَارْتِبَاطُ أَوَابِدِهِا
<i>از بر جیدن این درهای</i>	<i>یکانه و بهم دگستن رمندای آن</i>
أَكْبَرُ بَدَنٍ وَجَمْعُهَا مِنْ مَطَانٍ	مُسَاعِدَةٍ وَتَشْرِيدِهِا
<i>که آمده جمع کردم از از جاره های کان بود</i>	<i>دور شونده از یکدیگر و بهم پیوسته از آن</i>
مِنْ أَمَاكِنٍ مُتَعَادِيَةٍ	وَقَدْ خَرَجَتْهَا لَكَ وَسَقْتَهَا
<i>از مکانهای دور از یکدیگر</i>	<i>و بدرستی که از بسته گرداندم از از برای تو و دور</i>
إِلَيْكَ فَعَلَيْكَ بِالْخَيْرِ عَنْ ذِرَاعِ الْجَدِّ وَالْخَيْرِ عَنْ سَاقِ الْجَمْدِ	
<i>بوی تویش بر تو باد بختین باز زدن از ساعد گوشش و دامن بر زدن از ساق گوشش</i>	
لِحِفْظِهِ وَضَطِّهِ وَرِعَايَةِ الْفَاطِمَةِ وَمَعَانِيهِ وَالتَّغْلُفِ	
<i>برای نگه داشت و یاد گرفتن او و نگاه داشتن لفظهای او و معانی او و دور و دور فستن</i>	
فِي شِعَابِ دَفَائِنِهِ وَمَبَانِيهِ وَلَا تَذْهَلَنَّ عَنْ قَوْلِي فِيهِ	
<i>در مکانهای دققیهای او و مبانیهای آن و عاقل مشو از کفار من در حق آن</i>	

بِمَتَّ وَطَابَتْ بِأَلْسِنَتِهَا وَزَادَتْ خَيْرُ

تمام و خوش بود کاسکی زیاده می بود بهترین

الْكُفَّاءُ وَيَنْ يَخْوِيهِ وَتَحْتَفِظُهُ دِيَوَانُ

دیوانها که جمع کنی از او یاد گیری از آن دیوان

شِعْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ فِيهِ الْمَثَلُ

شوایر مومنان علی عم درو بزرگها

وَفِيهِ الْفَضْلُ مُجْتَمِعًا

و در و فضیلت جمع شده

كَفَضْلِ صَاحِبِهِ

مجموعه فضل خداوند او

فِي الْعَالَمِينَ

در میان عالمیان

بِمَتَّ وَطَابَتْ بِأَلْسِنَتِهَا وَزَادَتْ خَيْرُ

وَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَأَنَا أَنَا لَا نَزِي الْمُرِيْبَةِ <i>ویدرستی مام وایم که نینیم جنگ را شکست</i>	وَلَا يَتَنَبَّئُنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ الْمَدَائِرِ <i>و باز ننداریم نزدیک نیزه را نرم</i>
وَهَذَا سَوَّلَ اللَّهُ كَالِدَيْتِنَا <i>و این سبب خد است چون ماه تمام در میان</i>	بِهِ كَشَفَ اللَّهُ الْعَدِيَّ بِالشَّاكِرِ <i>باو بر گرفت خدا دشمنان را آنکس را شکر</i>
فَمَا قُلْنَا بَعْدَهَا مِنْ بَقَالَةٍ <i>پس آنچه گفتیم بعد از آن بیهوشی از محفل گفتن</i>	فَمَا غَادَدْتُ مَنَاجِدًا لِلْوَيْسِ <i>پس نگذاشتیم از ما هیچ نوبی از برای پوشش</i>
قِيلَ بَنِي حِمْيَرَ مِنْ مَدْرِ قَسَمًا لَا مَحْجَبًا لِمَقَالَتِ <i>بنی حمر از مدی از حجت پس تمام کردند آنرا</i>	
أَلَا تَرَانِي كَتَبًا مَكْتُبًا <i>آیا نمی بینی من را از پیرگی زیر کلمه کرد آنده</i>	بَنِيْتُ بَعْدَ نَافِعٍ مَحْبِبًا <i>بنیایم پس از نافع را دوست</i>
حَصْنًا حَصِيًّا وَأَمِينًا كَيْتًا <i>حصاری محکم و استوار ای زیرک</i>	وَلَمْ يَرْخُصْ صِحَّةً فَا فَضِيصًا <i>و آنکس که نشد و نباشد صحتی از جهت او را</i>
أَتَمَّ النَّاسُ أَعْرَفُهُمْ بِنَفْسِهِ <i>تمام ترین مردمان شناسنده این ایشان با خود</i>	وَأَقَمَهُمْ لِهَوْنِهِ وَخَرْجِهِ <i>و نشاندند تدبیر ایشان را بشهوه خود و خرج او را</i>
فَدَانِ عَلَى الْكَلَامَةِ مِنْ بَدَلَةٍ <i>پس نزدیک بود سلامت بکشد از بدلی</i>	وَلَا تَرْخُصْ أَذَى لِرَحِيصِهِ <i>و از زان مشورتی را برای اوزانی او</i>
وَحَلَّ الْفَحْصَ مَا سَتَغَتِ عَنْهُ <i>و در آن محفل و جوی کردن خدا را که بپوشد از آن</i>	فَكَمْ مَخْلَبَ عَطِيَا بِفَحْصِهِ <i>پس بسیار کسی که شد و ملاک خود و با شکر خودی او را</i>
وَعَنْدَهُ رُفَى اللَّهِ عَنْهُ	

لَا حِجْنَ الْعَاصِي ابْنَ الْعَاصِ <i>نه این که بدارد کیم بر نافرمان بردار پس عاصی</i>	سَعِينَ الْفَاعِلَ قَدِي الْكَوَاصِ <i>با سفاک و مزار خود بد کند کان مویهای</i>
مُتَحَقِّقِينَ خَلْقَ الْكَلَامِ <i>در یکدیگر آفکنده کان صفهای زره یار را</i>	فَدَحِثُوا لِحُلَمِ الْكَلَامِ <i>بد رستی که جنبه کوده باشت اسبابا بماند آن</i>
أَسَادَ مَحَلَّ جِنِّ لَا مَنَاصِ <i>شیران رود کار سخنی که میگویم که هیچ حاکم</i>	حَقَّ قِيْلُهُ بِسِ الْكَلَامِ <i>ترسانند و آب شوند زره را</i>
مِنْ مَعْرِفِي غَالٍ مَصَاصِ <i>از کردنی از قبیل در غایب خلاصی آن</i>	مَا أَنَا بِالْعَاصِ وَبِخِي الْعَاصِ <i>نیستم من نافرمان بردار و نیست سخنی من</i>
وَجَانِبَ لِحُلَمِ الْكَلَامِ <i>و جنبه کنند کان اسباب و اشتراک</i>	أَهْوَنُ بِقَوْمٍ فِي الْوَعَا كَامِ <i>و آهون قوم اند و در کار و زکوب کردند کان</i>
وَلَقَدْ زَاهَا تَنْقُصُ الْكَوَاصِ <i>و که حقیقت میندازد که بیفتد مویهای پیر</i>	لَقَالَ كُلُّهَا رِبْ خَلَاصِ <i>پس این که گوید هر که برزند خلاص من</i>
وَلَكِنْ كَرَامَةُ اللَّهِ	
لَنَا مَا نَدْعُونَ بِغَيْرِ حَقِّ <i>ما را است آنچه دعوی میکنید شما بی حقی</i>	إِذَا مِيزَ الصَّحَابُ مِنَ الْمَرَضِ <i>چون جدا کنند از شما را از بیماری</i>
عَرَفْتُمْ حَقًّا فَحَدَّثْتُمْ <i>شناختید شما حق ما را پس کار کردید شما را</i>	كَمَا عَرَفَ الْكَوَادِ مِنَ الْبَيَاضِ <i>چنانکه شناسید سیاهی را از سفید</i>
خَابَ اللَّهُ شَاهِدًا عَلَيْكُمْ <i>کتاب خدا کوا که است بر شما</i>	وَقَاضِيَا إِلَهِ فَعْرِ قَاضِ <i>و حکم کننده ما را خدا است پس حکم کننده</i>
وَعَنْدَهُ رُفَى اللَّهِ عَنْهُ	